

ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

นายปิยะพงศ์ ลองเย็น

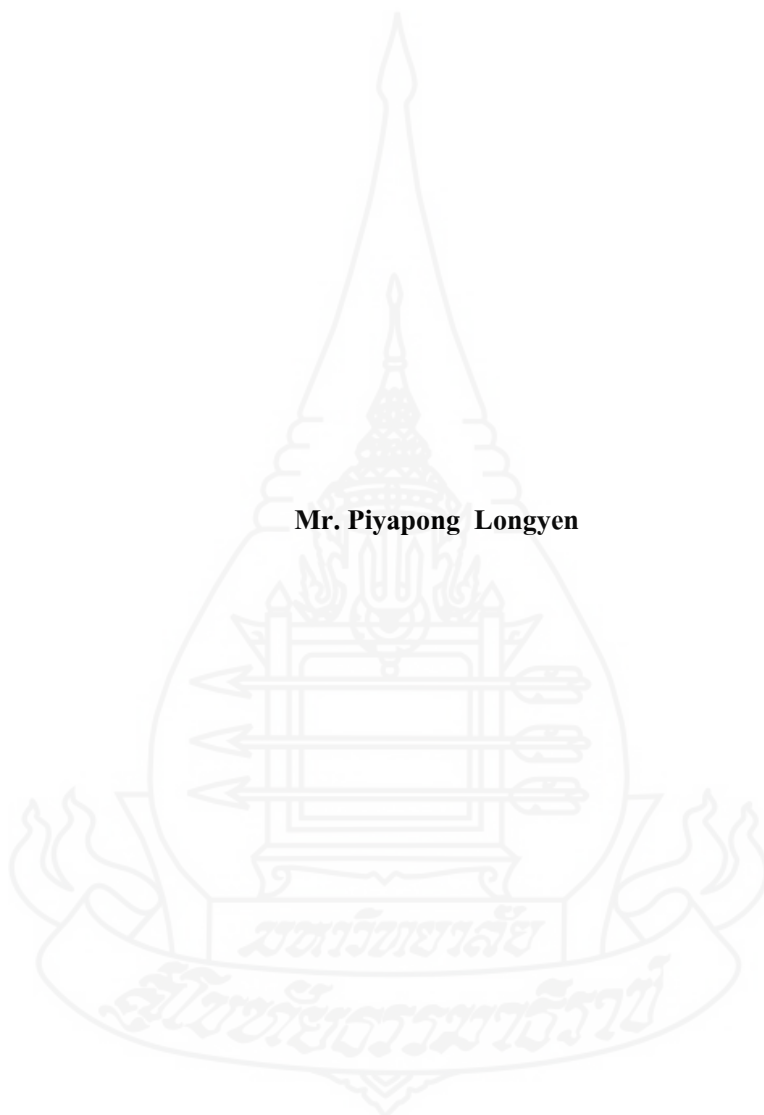

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

Needs for Self-Development Prisoners of Ang Thong Provincial Prison

Mr. Piyapong Longyen

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master of Public Administration

School of Management Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง
ชื่อและนามสกุล นายปิยะพงศ์ ลองเย็น
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระ **ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง**
ผู้ศึกษา นายปิยะพงศ์ ลองเย็น **รหัสนักศึกษา** 2563000112 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จิระ ประทีป **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทองใน 3 ด้านคือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ (2) เปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทองจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (3) เสนอแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทองใน 3 ด้านคือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ประชากรคือ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,580 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 320 คน โดยใช้สูตร Yamane ที่ความเชื่อมั่น 0.95 และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ (1) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ (2) ผู้ต้องขังที่มี เพศ อายุ ระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ต้องขังที่มี ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษต่างกันมีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่สำคัญ คือ ด้านการศึกษาเรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่ตั้งใจศึกษาโดยให้ญาติสามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังภายในเรือนจำอย่างใกล้ชิด ด้านการฝึกวิชาชีพเรือนจำควรเน้นการฝึกวิชาชีพด้านช่างฝีมือต่างๆ ให้มีความหลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน ด้านการพัฒนาจิตใจเรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์ในการเลื่อนชั้นแก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการอบรมพัฒนาจิตใจ

คำสำคัญ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาตนเอง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

Independent Study title: Needs for Self-Development Prisoners of Ang Thong Provincial Prison
Author: Mr. Piyapong Longyen; **ID:** 2563000112; **Degree:** Master of Public Administration;
Independent Study advisor: Dr. Chira Prateep, Associate Professor;
Academic year: 2016

Abstract

The aim of this research are: (1) to study level of need for self-development prisoners of Ang Thong Provincial Prison in terms of 3 aspects: education, vocational training, and mental development. (2) to compare the need for self-development prisoners of Ang Thong Provincial Prison distinguish Personal information (3) to study the suggestion that contribute to the self-development prisoners of Ang Thong Provincial Prison in terms of 3 aspects: education, vocational training, and mental development

This study is a survey research and using a questionnaire for data collection Prison inmates, a population of 1,580 people in Ang Thong. A sample group of 320 Ang Thong Provincial Prison chosen through simple random sampling. using Yamane Taro Formula with a level of reliability of 0.95, while the data analysis was conducted in the form of percentages, averages, standard deviation , One-way ANOVA and Scheffe's method is used.

Research Conclusion (1) The prisoners of Ang Thong Provincial Prison self-development on a number of levels and when each element is considered individually, the prisoners need self-development in many of these aspects as well. The levels can be listed accordingly as follows: education, vocational training and mental development. (2) The prisoners different with sex age penalty have needs for self-development not different. And the prisoners different with Education level marital status career have needs for self-development different (3) The kinds of suggestions related to the need for self-development prisoners of Ang Thong Provincial Prison. Education should provide incentives for inmates by visit relatives. Vocational training should focus on vocational training to the artisans in a variety of fields. And Mental development should benefits of mobility for inmates participating in training mental development.

Keywords: Human resource development, Self development, Ang Thong provincial prison.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ที่มีพระคุณหลายท่าน และจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ตั้งแต่ต้นจนจบทำให้การศึกษาฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ นางเสาวเพ็ญ จำปาเป้า ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง นายวรรณฤทธิ์ เกษรบัว หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป นายวิศาล พรเลิศ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง นายฉัตรนันท รัตนเจริญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง นายปัญญา ประไพพานิช หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง นายมรกต นามลาบุตร หัวหน้างานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง นายถาวร นุชสวาท หัวหน้างานโรงงานฝึกวิชาชีพช่างไม้ นายศักรินทร์ ชมเจริญ หัวหน้ากองงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง 1 นายชัยมงคล ไชยพงษ์ หัวหน้ากองงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง 2 และนางสาวศิวพร สุวินทรการ ผู้บังคับแดนหญิง ที่กรุณาอำนวยความสะดวกแก่ผู้ศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สุดท้ายนี้ขอขอบเป็นความกตัญญูตเวทีแด่คุณพ่อ คุณแม่ และครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยากรต่างๆ ทำให้ข้าพเจ้าสามารถดำรงตนให้บรรลุผลสำเร็จตราบนับนี้

ปิยะพงศ์ ทองเย็น

ตุลาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	3
กรอบแนวคิดการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ	10
ทฤษฎีความต้องการตามลำดับชั้นของ Maslow	12
ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer	14
ทฤษฎีความต้องการสามประการ ของ David McClelland	15
ทฤษฎีสองปัจจัย ของ Herzberg	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง	16
ความหมายของการพัฒนาตนเอง	16
แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง	17
ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง	18
แนวทางในการพัฒนาตนเอง	18
ทฤษฎีการเรียนรู้	21
ความหมายของการเรียนรู้	21
ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
องค์ประกอบของการเรียนรู้	23
การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	25
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่	27
การเรียนรู้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	29
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้	29
กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	32
การจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขัง	40
การจัดการศึกษาสามัญ	40
การให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานศึกษา มสธ.	43
การจัดห้องสมุดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน	45
การศึกษาศายวิชาชีพ	47
การฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง	47
รายได้จากการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง	50
การศึกษาศายธรรมศึกษา	50
การอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรมแก่ผู้ต้องขัง	51
การอบรมผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัว	52
การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง	53
แนวคิดเกี่ยวกับผู้ต้องขัง เรือนจำ และทัณฑสถาน	54
ความหมายของผู้ต้องขัง	54
ประเภทของผู้ต้องขัง	54
ความหมายของเรือนจำและทัณฑสถาน	55
ประเภทของเรือนจำ	55
ข้อมูลพื้นฐานและหน้าที่ความรับผิดชอบของเรือนจำจังหวัดอ่างทอง	57
ข้อมูลพื้นฐานเรือนจำจังหวัดอ่างทอง	57
ส่วนราชการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง	61
อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ	62
งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาตนเอง	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเอง	81
ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง.....	105
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
สรุปการศึกษา	109
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	126
ก แบบสอบถาม	127
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล	139
ประวัติผู้ศึกษา	141

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 73
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทองในภาพรวมเป็นรายด้าน 76
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา เป็นรายข้อ 77
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ เป็นรายข้อ 78
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ เป็นรายข้อ 80
ตารางที่ 4.6	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้านของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศต่างกัน 81
ตารางที่ 4.7	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาของ ผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน 82
ตารางที่ 4.8	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน 82
ตารางที่ 4.9	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจ ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน 83
ตารางที่ 4.10	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมของผู้ต้องขัง เรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน 83
ตารางที่ 4.11	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน 84
ตารางที่ 4.12	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ ... 85
ตารางที่ 4.13	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน 85
ตารางที่ 4.14	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ ... 86

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.41	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของ ผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน.....103
ตารางที่ 4.42	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจของ ผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน.....104
ตารางที่ 4.43	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน.....104
ตารางที่ 4.44	การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือ ต่างกันเป็นรายคู่.....105
ตารางที่ 4.45	ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมเป็นรายด้าน.....105
ตารางที่ 4.46	ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา เป็นรายข้อ.....106
ตารางที่ 4.47	ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพเป็นรายข้อ.....107
ตารางที่ 4.48	ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจเป็นรายข้อ.....108

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	หน้า
		7

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2458 ก็ได้มีวิวัฒนาการมาโดยลำดับจนครบร้อยปี ในปี 2558 กรมราชทัณฑ์ถือเป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยมีขอบข่ายการปฏิบัติงานทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมยังเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญภายในประเทศ เพราะจะส่งผลกระทบต่อความสุขของประชาชนตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาประเทศกรมราชทัณฑ์จึงมีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดีมีคุณค่าต่อสังคมไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ ตลอดจนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศอีกต่อไป (กรมราชทัณฑ์, 2559)

ปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดพันธกิจ(Mission)ตามแผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2559 – 2562 ไว้ 2 ประการ ประกอบด้วยพันธกิจแรก คือควบคุม และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากล และพันธกิจที่ 2 คือพัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติในระหว่างการถูกจำคุกอย่างถูกต้องตามหลักอาชญาวิทยา หลักทัณฑวิทยา และมีสภาพความเป็นอยู่ตามมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ รวมทั้งควบคุม แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัย ให้เป็นบุคคลที่สังคมปรารถนาตั้งวิสัยทัศน์ที่กล่าวไว้ว่า กรมราชทัณฑ์ : เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการควบคุม แก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่อสังคม (แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ ปี 2559-2562, น. 36)

ในการปฏิบัติงานตามแผนทิศทางการพัฒนาที่ผ่านมามีความก้าวหน้าทั้งด้านกรมราชทัณฑ์ต้องประสบปัญหาในการปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจทั้ง 2 ประการเป็นอย่างมาก และปัญหาจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นนับเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์

ดำเนินงานด้วยความยากลำบากโดยในปี 2550 มีผู้ต้องขัง จำนวน 182,032 คน ปี 2555 ผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นเป็น 235,831 คน และปัจจุบันมีผู้ต้องขังจำนวน 320,890 คน (กองแผนงาน: สถิติผู้ต้องขัง ณ วันที่ 23 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้กรมราชทัณฑ์ยังประสบปัญหาขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายการจำกัดอัตราการเพิ่มของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ซึ่งมีผลต่อกรมราชทัณฑ์ คือ กรมราชทัณฑ์ไม่สามารถขอเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ได้ ทำให้เจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ซึ่งมีจำนวน 11,409 คน (กองการเจ้าหน้าที่ : 2559) ต้องปฏิบัติงานด้วยความทรากตรำ และเสี่ยงภัยเป็นอย่างมาก โดยเจ้าหน้าที่ 1 คน ต้องรับผิดชอบผู้ต้องขังจำนวน 28 คน (อัตราส่วน 1 ต่อ 28) ในขณะที่ตามมาตรฐานขององค์การ สหประชาชาติกำหนดให้เจ้าหน้าที่ 1 คน รับผิดชอบดูแลผู้ต้องขัง 5 คน (อัตราส่วน 1 ต่อ 5) การเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังในรอบ 9 ปี

ปัญหาจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นจนเกิดปัญหาความแออัดในเรือนจำ นั้นเป็นภาระของกรมราชทัณฑ์เป็นอย่างมาก และกรมราชทัณฑ์ได้พยายามหาวิธีดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีต่างๆ เช่น

1) การก่อสร้างเรือนจำเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีความจุผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้น กรมราชทัณฑ์มีความจุมาตรฐานซึ่งคิดจากพื้นที่เรือนนอนทั้งผู้ต้องขังชาย และผู้ต้องขังหญิง พื้นที่ 2.25 ตารางเมตรต่อคน

ปี พ.ศ.2541 มีความจุมาตรฐาน 59,457 คน มีผู้ต้องขังจำนวน 176,114 คน (ข้อมูลผู้ต้องขังเดือนกันยายน 2541)

ปี พ.ศ.2545 มีความจุมาตรฐาน 101,647 คน มีผู้ต้องขังจำนวน 254,070 คน (ข้อมูลผู้ต้องขังเดือนกันยายน 2545)

2) กรมราชทัณฑ์มีนโยบายให้มีการปล่อยคุมประพฤติให้เพิ่มมากขึ้น และได้มีการพักการลงโทษกรณีพิเศษ โดยความร่วมมือกับกระทรวงกลาโหม

3) การดำเนินงานศูนย์เตรียมการก่อนปล่อย เป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีความมั่นคงต่ำ และให้ผู้ต้องขังได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการปล่อยตัวเข้าสู่สังคมต่อไป ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวช่วยลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำได้จำนวนหนึ่ง

4) การพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล และการพระราชทานอภัยโทษหมู่ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการลดโทษและพ้นโทษเร็วขึ้นซึ่งเป็นการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ แต่เท่าที่ผ่านมาผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมักจะไม่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษหรือได้รับในสัดส่วนที่น้อยมาก ทั้งนี้เพราะพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษจะกำหนดให้ลดโทษกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในสัดส่วน

ที่น้อยมาก หรือบางฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษจะไม่ได้รับการลดโทษเลย ข้อกำหนดดังกล่าวทำให้ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ไม่ได้รับการปล่อยพระราชทานอภัยโทษ จึงมีผลให้จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำยังคงมีจำนวนมากประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลได้ประกาศนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด จึงทำให้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษเพิ่มมากขึ้นและมีผลให้จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ มีอัตราการเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง ในเรือนจำจังหวัดอ่างทองในด้าน การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ เป็นสำคัญ เนื่องจาก การแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่อสังคม ถือได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของเรือนจำ และช่วยลดความแออัดในเรือนจำ ตลอดจนเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ ประกอบกับเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 15 ปี กลุ่มผู้ต้องขังเหล่านี้ยังมีระยะเวลาในการกลับออกไปดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

2.3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีขอบเขตในการศึกษาในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้เน้นศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ

3.1.1 การศึกษา

1) สายสามัญ

- (1) ประถมศึกษา
- (2) มัธยมศึกษาตอนต้น
- (3) มัธยมศึกษาตอนปลาย

2) สายอาชีพ

- (1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- (2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
 - วิชาช่างไฟฟ้า
 - วิชาช่างคอมพิวเตอร์
 - วิชาช่างเชื่อมโลหะ
 - วิชาช่างก่อสร้าง
 - วิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ
 - วิชาศิลปกรรม
 - วิชาคหกรรม
 - วิชาเกษตรกรรม

3) อุดมศึกษา

- (1)ปริญญาตรี (ภาคปกติ 4 ปี)
- (2)ปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี)
 - สาขาวิชาศิลปศาสตร์
 - สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 - สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
 - สาขาวิชานิติศาสตร์
 - สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
 - สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
 - สาขาวิชามนุษย์นิเวศศาสตร์
 - สาขาวิชารัฐศาสตร์
 - สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
 - สาขาวิชานิติศาสตร์
 - สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.1.2 การฝึกวิชาชีพ จำนวน 20 สาขาวิชา ดังนี้

- 1) การฝึกวิชาชีพช่างไม้
- 2) การฝึกวิชาชีพจักสาน
- 3) การฝึกวิชาชีพเลี้ยงสัตว์
- 4) การฝึกวิชาชีพช่างยนต์
- 5) การฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม
- 6) การฝึกวิชาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
- 7) การฝึกวิชาชีพช่างเชื่อมโลหะ
- 8) การฝึกวิชาชีพช่างปูน
- 9) การฝึกวิชาชีพช่างตัดผม
- 10) การฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า
- 11) การฝึกวิชาชีพช่างเหล็กคัต
- 12) การฝึกวิชาชีพช่างประปา
- 13) การฝึกวิชาชีพดนตรี
- 14) การฝึกวิชาชีพช่างหวาย
- 15) การฝึกวิชาชีพชกมวย
- 16) การฝึกวิชาชีพช่างเครื่องปรับอากาศ
- 17) การฝึกวิชาชีพทำสีรถยนต์
- 18) การฝึกวิชาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านอย่างง่าย
- 19) การฝึกวิชาชีพหัตถกรรม และสิ่งประดิษฐ์
- 20) การฝึกวิชาชีพขนมปัง เบเกอรี่

3.1.3 ด้านการพัฒนาจิตใจ

- 1) ศึกษาธรรมะ
- 2) นั่งสมาธิ

3.2 ขอบเขตด้านหน่วยงาน คือ เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

- 1) ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล
- 2) ตัวแปรตาม คือ ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง ในด้านการศึกษา

ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

3.4 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,580 คน ข้อมูลจากเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ข้อมูล ณ.วันที่ 13 มิถุนายน 2559
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองจำนวน 320 คน โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane)

3.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา ใช้ระยะเวลา มีนาคม 2559- เดือนตุลาคม 2559

4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

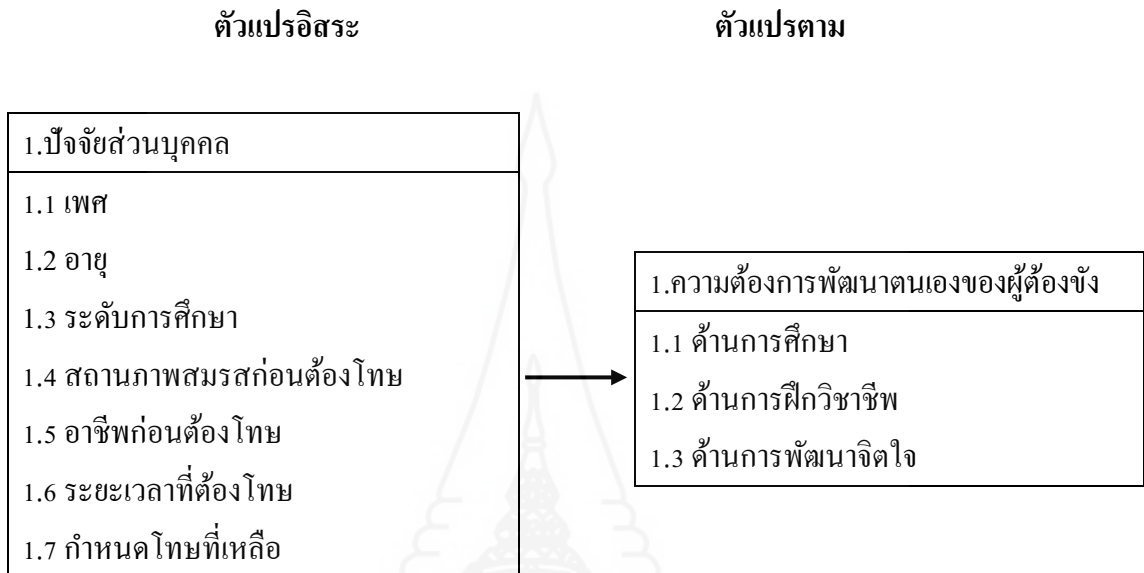
ในการศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ
- 5) อาชีพก่อนต้องโทษ
- 6) ระยะเวลาที่ต้องโทษ
- 7) กำหนดโทษที่เหลือ

4.2 ตัวแปรตาม คือ ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในด้านการศึกษา การฝึกวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ

จากตัวแปรดังกล่าวผู้ศึกษาขอเสนอกรอบแนวคิดในการศึกษาแสดงเป็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง หมายถึง ความต้องการของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่จะศึกษาเรียนรู้ตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ตนเองมีความรู้ มีทักษะ ความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติที่ดีในการนำไปประกอบอาชีพดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขภายหลังพ้นโทษและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยอาศัยการพัฒนาที่สำคัญ 3 ด้านได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ โดยแสดงความต้องการเป็น 5 ระดับ คือ มีความต้องการมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5.2 การศึกษา หมายถึง การเพิ่มความรู้ทางการศึกษา ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากผู้รู้ สื่อ เอกสาร วิทยากร แหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5.3 การพัฒนาจิตใจ หมายถึง การทำให้มีใจเจริญ ให้มีใจดี ให้มีใจสูง ทำจิตใจให้เจริญด้วยความดีต่างๆในตัวคนเรามี 2 อย่าง คือ กายกับใจ

5.4 การฝึกวิชาชีพ หมายถึง การให้ความรู้ด้านวิชาชีพของเรือนจำเพื่อเพิ่มทักษะอาชีพ ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติให้กับผู้ต้องขังโดยเน้นอาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ภายหลังพ้นโทษ

5.5 เรือนจำ หมายถึง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ตั้งอยู่เลขที่เลขที่ 47/1 หมู่ที่ 2 ถนน อ่างทอง - โพธิ์ทอง ตำบลศาลาแดง อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

5.6 ผู้ต้องขัง หมายถึง ผู้ต้องขังชาย และหญิง ซึ่งจำแนกได้ 3 ประเภท ได้แก่ นักโทษ เต็มขาด ผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ต้องโทษอยู่ ณ เรือนจำจังหวัด อ่างทอง

5.7 วิชาชีพ หมายถึง วิชาที่ใช้ฝึกอบรมเพื่อนำไปประกอบอาชีพในที่นี้คือวิชาชีพที่ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองได้รับการฝึกอบรมตามความต้องการ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานเรือนจำจังหวัดอ่างทองได้นำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง การศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ และการพัฒนาจิตใจ ให้ตรงตามความต้องการของ ผู้ต้องขัง และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนพ้นโทษโดยผู้ต้องขังจะได้รับประโยชน์

6.2 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดอ่างทองในด้านต่างๆให้มีประสิทธิภาพ

6.3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทองให้เป็นบุคคลที่มี คุณภาพและมีประสิทธิภาพอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข มีวิชาในการประกอบอาชีพ และไม่กลับมาทำผิดซ้ำอีก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง เพื่อให้ทราบความต้องการของผู้ต้องขังในการพัฒนาตนเองในด้าน การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ ผู้ศึกษาได้ศึกษาวรรณกรรมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ
 - 1.1 ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow
 - 1.2 ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer
 - 1.3 ทฤษฎีความต้องการสามประการ(Three-needs theory) ของ David McClelland
 - 1.4 ทฤษฎีสองปัจจัย ของ Herzberg (Two-Factor Theory)
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง
 - 2.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง (Self- Development)
 - 2.2 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง
 - 2.3 ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง
 - 2.4 แนวทางในการพัฒนาตนเอง
3. ทฤษฎีการเรียนรู้
 - 3.1 ความหมายของการเรียนรู้
 - 3.2 ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้
 - 3.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้
 - 3.4 การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 3.5 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่
4. การเรียนรู้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 - 4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้
 - 4.2 กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
5. การจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง
 - 5.1 การจัดการศึกษาสามัญ

- 5.2 การให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ และทัณฑสถานศึกษา มสธ.
 - 5.3 การจัดห้องสมุดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน
 - 5.4 การศึกษาสายวิชาชีพ
 - 5.5 การฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง
 - 5.6 รายได้จากการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง
 - 5.7 การศึกษาสายธรรมศึกษา
 - 5.8 การอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรมแก่ผู้ต้องขัง
 - 5.9 การอบรมผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัว
 - 5.10 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง
 6. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ต้องขัง เรือนจำ และทัณฑสถาน
 - 6.1 ความหมายของผู้ต้องขัง
 - 6.2 ประเภทของผู้ต้องขัง
 - 6.3 ความหมายของเรือนจำ และทัณฑสถาน
 - 6.4 ประเภทของเรือนจำ
 7. ข้อมูลพื้นฐาน และหน้าที่ความรับผิดชอบของเรือนจำจังหวัดอ่างทอง
 - 7.1 ข้อมูลพื้นฐานเรือนจำจังหวัดอ่างทอง
 - 7.2 ส่วนราชการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง
 - 7.3 อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ
 8. งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- ซึ่งในรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะได้แสดงตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ

ความต้องการของมนุษย์เป็นเครื่องกระตุ้นและแรงผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในอันที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จบนพื้นฐานความเชื่อหรือสมมุติฐานว่า มนุษย์มีความต้องการ และพฤติกรรมของมนุษย์จากความต้องการทางจิตวิทยาที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปก็คือ

Samuelson 1917 (อ้างใน กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2534: 159) กล่าวว่า มนุษย์นั้นเพียรพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะให้บรรลุความต้องการทีละขั้น เมื่อความต้องการขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นนั้น ก็จะลดความสำคัญลงจนหมดความสำคัญไป ไม่เป็นแรงกระตุ้นอีกต่อไป แต่จะเกิดความ

สนใจและความต้องการสิ่งใหม่อีกต่อไปแต่ความต้องการขั้นต้นๆที่ได้รับการตอบสนองไปเรียบร้อยแล้ว นั้น อาจกลับมาเป็นความจำเป็น หรือความต้องการครั้งใหม่อีกได้ เมื่อการตอบสนองความต้องการครั้งแรกได้สูญเสียวหรือขาดหายไปและความต้องการที่เคยมีความสำคัญจะลดความสำคัญลงเมื่อมีความต้องการใหม่ๆเข้ามาแทนที่

Gilmer กล่าวว่า "มนุษย์มีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง เช่น อาหาร อากาศ น้ำ ที่อยู่ อาศัยรวมทั้งสิ่งอื่นๆด้วย เช่น การยอมรับนับถือ สถานภาพ การเป็นเจ้าของเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปความต้องการเหล่านี้ยากที่จะได้รับการตอบสนองจนอิ่มและพอใจทุกอย่างที่ก็ได้รับอยู่แล้ว"

French and Bell 1961 (อ้างถึงใน ศรีบุญญา แพทย์พิทักษ์, 2553: 21) กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการและมีความหวังในการใช้เหตุผลของตนเองและใช้ความพยายามปฏิบัติงานใน องค์การให้ดีที่สุด จึงต้องมีมโนทัศน์ที่กว้างไกลในการวางแผนพัฒนา คือ มนุษย์สามารถพัฒนาได้ ในด้านส่วนตัว และสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีบทบาทในการที่จะทำให้คนทำงานร่วมกัน (Collaboration) ตั้งเป้าหมาย (Goal setting) วินิจฉัย และแก้ปัญหา (Diagnosing and solving problems) และ นำแผนไปปฏิบัติ (Implementing plan)

ทุกวันนี้คนเราพยายามทำงานก็เพื่อจะสนองความต้องการของตน ทำงานเพื่อเงิน เพราะเงิน เป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ตามต้องการ แต่ถ้ามองให้ลึกกลงไปแล้วการทำงานไม่ใช่ เพื่อเงินแต่อย่างเดียวเสมอไปเศรษฐกิจมีเงินมหาศาลก็ยังทำงานต่างๆ ที่ทำงานแล้วได้เงินเป็น ค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย การทำงานเพื่อเงิน เป็นเพียงเหตุผลประการหนึ่งเท่านั้น ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกมากที่คนต้องการ ได้รับจากการทำงาน ซึ่งบางครั้งเงินไม่สามารถซื้อความต้องการบางอย่างได้ (เสถียร เหลืองอร่าม , 2525: 10- 18 และนิพนธ์ คันธเสวี, 2528: 71)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และชนนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ (2550: 168) ได้ให้ความหมายของความ ต้องการ หมายถึง สภาวะที่บุคคลขาดความสมดุล ขาดบางสิ่งบางอย่าง และต้องการ ได้รับสิ่งนั้น เช่น ขาดอาหารทำให้รู้สึกหิว ก็ต้องการอาหารรับประทาน เกิดความรู้สึก เหนื่อย เพลีย เนื่องจากพักผ่อนไม่เพียงพอ ก็ต้องการพักผ่อน ไม่มีเงิน ก็ต้องการเงินสำหรับการใช้ จ่าย ไม่ได้รับการยอมรับ ไม่ได้รับการยกย่อง ไม่มีชื่อเสียง ไม่มีเกียรติยศ ก็ต้องการการยอมรับ การยกย่อง ต้องการมีชื่อเสียง ต้องการเกียรติยศ เป็นต้น ซึ่งความต้องการเหล่านี้อาจสรุปได้ว่าเป็น ความต้องการทั้งทางร่างกาย และความต้องการทางด้านจิตใจ

สรุปได้ว่าความต้องการ หมายถึง การที่มนุษย์มีความปรารถนาอยากได้อะไรอยากเป็น ในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งบุคคลจะมีความต้องการในระดับที่แตกต่างกัน แม้จะมีสถานะหรือปัจจัย ส่วนบุคคลที่เหมือนกันก็ตามการให้หรือการสนองความต้องการจึงควรให้ในสิ่งที่ผู้รับต้องการจริงๆ ซึ่งถ้าได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลก็จะเกิดความสุขและความพึงพอใจ

1.1 ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์จะเกี่ยวข้องกับความต้องการ ความจำเป็น และการจูงใจของมนุษย์ ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs Theory) ของนักจิตวิทยา Abraham Maslow ที่คิดค้นขึ้นในปี ค.ศ. 1943 เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและนำไปประยุกต์ใช้ กล่าวว่ามีมนุษย์มีความต้องการตั้งแต่กำเนิด และจะเรียงลำดับชั้นของความต้องการจากขั้นแรกไปสู่ขั้นสูงขึ้นทฤษฎีของมาสโลว์มีสมมติฐานดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการ และความต้องการนี้จะมีอยู่ตลอดเวลาและไม่สิ้นสุด
2. ความต้องการของมนุษย์สามารถเรียงลำดับตามความสำคัญตั้งแต่ระดับต่ำสุด คือความต้องการพื้นฐาน สูงขึ้นไปจนระดับสูงสุด คือความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตสูงสุด
3. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจพฤติกรรมของมนุษย์ต่อไป มนุษย์จะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นซึ่งจะกลายเป็นสิ่งจูงใจแทน
4. ความต้องการของมนุษย์จะสลับซับซ้อน มนุษย์มีความต้องการหลายอย่างพร้อมกันได้ ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอย่างอื่นจะเกิดขึ้นได้

ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs Theory) ของนักจิตวิทยา Abraham Maslow ประกอบด้วยความต้องการ 5 ประเภท ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เพื่อดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย อากาศ การพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งเป็นความต้องการระดับต่ำที่สุด
2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Security of safety needs) ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัยจากอันตราย เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความมั่นคงในงาน ตลอดจนความปลอดภัยจากความวิตกกังวลที่อาจเกิดขึ้นได้จากการทำงาน
3. ความต้องการทางสังคม (Social or belongingness Needs) ได้แก่ ความต้องการมีส่วนร่วมในสังคม หรือความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งความต้องการมิตรภาพ และความรัก และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือที่ทำงาน
4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) ประกอบด้วยความต้องการที่ตอบสนองความรู้สึกในคุณค่าของตนเอง ความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับนับถือ และความต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญ มีชื่อเสียงเกียรติยศ โดยการสร้างผลสำเร็จของงานให้เกิดคุณค่า และชื่อเสียงบุคลากรที่มีความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงต้องการให้ผู้อื่นยอมรับในผลงาน และรับรู้ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงาน

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตสูงสุด (Self-Actualization Needs) ได้แก่ ความต้องการใช้ความพยายาม ทักษะ และศักยภาพสูงสุดที่มีอยู่ในตนเองให้เกิดผลสำเร็จตามที่นึกคิดหรือเป็นดั่งที่คาดหวัง ความต้องการความสำเร็จในชีวิตเป็นความต้องการสูงสุดที่มนุษย์คาดหวัง

Maslow (อ้างถึงใน วิทยาพร มาพบสุข, 2544 : 22-23) ได้เสนอทฤษฎี แรงจูงใจมนุษย์ในลักษณะลำดับขั้นของความต้องการ (hierarchy of needs) ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกายหรือต้องการวัตถุที่จะมาทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ (physiological needs or survival needs) เป็นความต้องการอันดับแรกของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการทางด้านปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศที่จำเป็นในการดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety needs) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจากภัยอันตราย มีสุขภาพจิต สุขภาพกายที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ หน้าที่การงาน และฐานะทางเศรษฐกิจ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรัก และการยอมรับจากผู้อื่น (love and belonging needs) ทุกคนต้องการความรักจากผู้อื่น เช่น จากพ่อแม่ จากเพื่อนต้องการที่จะให้และรับความรักมีไมตรีซึ่งกันและกันปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่อง มีเกียรติยศ ชื่อเสียง (self-esteem needs) หรือความต้องการที่จะเห็นคุณค่าและความสามารถของตัวเอง เป็นการประเมินตนเอง ได้ว่าตนเองมีค่า ทุกคนในสังคมยอมรับนับถือให้เกียรติยกย่องเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นยอมรับนับถือตัวเอง (self-respect)

ขั้นที่ 5 ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง สามารถกระทำตนได้ตามความสามารถที่เป็นจริง (self-actualization or self-fulfillment needs) เป็นความต้องการที่จะประสบ ความสำเร็จในชีวิตของคน ที่พัฒนาขึ้นสูงสุด เพื่อแสดงถึงความสามารถ และศักยภาพที่จะกระทำได้ของตัวองมนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง มุ่งสู่ เป้าหมายอันสูงสุดหรืออุดมคติที่ตนกำหนดไว้บุคคลที่ได้รับความต้องการผ่านมาถึง ขั้นที่ 5 นี้จะรับรู้หรือเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงมีความเป็นอิสระสามารถทำทุกสิ่งได้ตามที่ตนต้องการและทำอย่างถูกต้องมีเหตุผลอย่างคนคิดเป็น

จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์นี้สามารถแบ่งความต้องการออกได้เป็น 2 ระดับใหญ่ คือ

1. ความต้องการในระดับต่ำ (Lower order needs) ประกอบด้วย ความต้องการในขั้นที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย (Physiological

needs) ความต้องการความปลอดภัย และความมั่นคง (Security of safety needs) ความต้องการทางสังคม (Social or belongingness Needs)

2. ความต้องการในระดับสูง (Higher order needs) ประกอบด้วย ความต้องการในขั้นที่ 4 และ 5 ตามลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ได้แก่ ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs) (ความภาคภูมิใจในตนเอง) และความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs)

จากแนวคิดที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของ Maslow ได้ให้ความสำคัญในด้านผู้บริหารซึ่งผู้บริหารต้องสังเกตว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีความต้องการในขั้นไหนแล้วก็จะจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาในขั้นนั้นจึงจะประสบผลสำเร็จ

1.2 ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer

ทฤษฎีการจูงใจ ERG (Existence-relatedness-growth theory) ซึ่งเน้นการทำให้เกิดความพอใจตามความต้องการของมนุษย์ แต่ไม่คำนึงถึงความต้องการว่าความต้องการใดจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลัง และความต้องการหลายๆอย่างอาจเกิดขึ้น พร้อมกันก็ได้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และธนวรรษ ตั้งสินทรัพย์ศิริ, 2550: 173-174)

Alderfer (1972) แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประการดังนี้

1. ความต้องการในการอยู่รอด (Existence needs) เป็นความต้องการของบุคคลในระดับต่ำสุดที่ต้องการการตอบสนองทางกาย เช่น ต้องการอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ผู้บริหารจึงควรตอบสนองความต้องการของบุคคลด้วยการให้ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เช่น เงิน โบนัส สวัสดิการอื่น ๆ รวมถึงความรู้สึกรับประกันความปลอดภัยจากการทำงาน เช่น มีการทำสัญญาว่าจ้างการทำงานเป็นต้น

2. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรไมตรี และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่อยู่แวดล้อมในการทำงานผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลภายนอกด้วย เช่น การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและพนักงาน เพื่อให้สถานภาพ เป็นที่ยอมรับทางสังคม

3. ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs) เป็นความต้องการสูงสุดของบุคคล ได้แก่ ความต้องการได้รับการยกย่อง และต้องการความสำเร็จในชีวิต ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพิจารณาการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือ มอบหมายให้รับผิดชอบงานในระดับสูงขึ้นอันจะเป็นโอกาสในการก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จของ พนักงาน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์มีความหลากหลาย โดยขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความต้องการแต่ละบุคคล ดังนั้นมนุษย์จึงพยายามแสวงหาที่จะตอบสนองความ

ต้องการของตนเองให้สูงขึ้นดีขึ้น และจะตอบสนองความต้องการของตนเอง ในลำดับขั้นที่ 4-5 ของ มาสโลว์ คือ ความต้องการที่จะมีฐานะเด่น และได้รับการยกย่องจากสังคม และความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตสูงสุด

1.3 ทฤษฎีความต้องการสามประการ (Three-needs theory) ของ David McClelland

McClelland 1961 (อ้างถึงใน พิทยา บวรวัฒนา, 2550: 32) นักวิชาการท่านนี้ มีความคิดเห็นว่าในที่ทำงานนั้นมีแรงจูงใจหรือความต้องการอยู่ 3 ประการคือ

1. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ (Achievement) หมายถึง พลังผลักดัน ที่ ต้องการแสดงออกถึงความดีเด่น ความต้องการที่จะทำอะไรให้สำเร็จได้ดีกว่าคนอื่นหรือดีกว่า มาตรฐานทั่วไปความมุ่งมั่นพยายามต่อสู้ฝ่าฟันเพื่อความสำเร็จ คนที่มีความต้องการแบบนี้เป็นคน ที่ปรารถนาจะทำอะไรให้ได้ดีกว่าคนอื่น เป็นคนที่ถือว่างานเป็นเรื่องที่ท้าทาย และเป็นคนที่ รับผิดชอบต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวต่อการทำงานของตน

2. ความต้องการที่จะมีอำนาจ (Power) หมายถึง ความต้องการที่จะมีอิทธิพล และ เข้าไปควบคุมกำกับคนอื่นให้กระทำตามที่ตนต้องการ คนพวกนี้ชอบทำตัวเป็นคนคุมเกมส์ ชอบ มีอำนาจ ชอบศักดิ์ศรีมากกว่าที่จะให้ความสำคัญต่อการทำงานที่ดี และชอบทำงานในลักษณะ ที่แข่งขันกับคนอื่น

3. ความต้องการที่จะผูกพัน (Affiliation) หมายถึง ความต้องการที่จะให้คนอื่น ชอบ และ เป็นมิตรด้วย คนพวกนี้ต้องการบรรยากาศการทำงานแบบต่างฝ่ายต่างเข้าใจ และร่วมมือ กันทำงาน

1.4 ทฤษฎีสองปัจจัย ของ Herzberg (Two-Factor Theory)

Herzberg (อ้างถึงใน พิทยา บวรวัฒนา, 2555: 161) ทฤษฎีสองปัจจัย ได้แก่ ปัจจัย สุขวิทยา (hygiene factors) ซึ่งได้แก่ การบังคับบัญชา (Supervision) เงินเดือน และสวัสดิการ ความ มั่นคง สถานภาพในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มาสโลว์ขั้น และปัจจัยจูงใจ (motivation factors) ซึ่งได้แก่ ความสำเร็จ การได้รับการยกย่อง ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีของ Herzberg เป็นการกระตุ้นให้คนขยัน ทำงาน มี 2 ทฤษฎี คือปัจจัยจูงใจ และสุขวิทยาซึ่งคล้ายคลึงกับทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ ของ Maslow จากการศึกษาของ Herzberg พบว่าปัจจัยจูงใจเท่านั้นที่จะสร้างความพอใจในงาน ให้กับคนงาน ต่างจากปัจจัยทางด้านสุขวิทยานั้นไม่สามารถทำให้คนงานพอใจในงานได้ แต่ถ้ามี น้อยเกินไปก็จะทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจในการทำงานด้วย

สรุป จากแนวคิดทฤษฎีความต้องการ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำแนวคิดมาใช้กับ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยนำแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์ (Maslow) ซึ่ง พูดยถึงลำดับความต้องการ 5 ขั้น และผู้ศึกษาเห็นว่าความต้องการขั้นที่ 1-3 ซึ่งเป็นความต้องการขั้น พื้นฐานที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อจูงใจผู้ต้องขังให้มีการพัฒนาตนเองมากที่สุด และจะทำให้ ผู้ต้องขังมีความต้องการตามลำดับขั้นขึ้นไปถึงลำดับที่ 4-5 จนประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง

ความต้องการของมนุษย์เป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการตัดสินใจพัฒนาตนเอง เพราะเมื่อใด ก็ตามที่มนุษย์เกิดความต้องการจะรู้สึกสนใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้ และพัฒนาจึงทำให้การพัฒนาตนเอง บรรลุผลสำเร็จได้ง่าย ความต้องการพัฒนาตนเองของ มนุษย์นอกจากเกิดจากอิทธิพลของแรงจูงใจภายใน ตนเองเป็นแรงขับที่สำคัญก่อให้เกิดพฤติกรรมพัฒนาการแล้ว ยังมีวัฒนธรรมอันเป็นองค์ประกอบ ของชีวิตซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ จารีต ประเพณี ความเชื่อ นิสัย จรรยาบรรณ ศีลธรรม และกฎหมาย ได้ ครอบงำพฤติกรรมความต้องการของคนในชุมชนนั้นๆ ไว้เช่นกัน (เพ็ญศรี วายวานนท์, 2537: 203-204) นอกจากนี้การพัฒนาตนเองของมนุษย์ยังมีสาเหตุที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ จึงทำให้มนุษย์ได้นำเอาแนวความคิด หลักการ เทคนิค ความรู้ระเบียบวิธี กระบวนการ ตลอดจนผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ทั้งในด้านสิ่งประดิษฐ์ และวิธีการ ปฏิบัติมาประยุกต์ใช้ในระบบงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานนั้น ให้มีมากยิ่งขึ้น ทำให้มนุษย์ต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้ก้าวทันกับโลกในยุคปัจจุบัน

2.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง (Self-Development)

ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541, : 20) ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาตน หมายถึง การที่บุคคลพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตน ด้วยตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม เหมาะสมกว่าเดิม ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองความต้องการ แรงจูงใจหรือเป้าหมายที่ตน ตั้งไว้ การพัฒนาตน ด้วยตนเอง ตามศักยภาพของตนให้ดีขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อให้ตนเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม เป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่น ตลอดจนเพื่อการ ดำรงชีวิต อย่างสันติสุขของตน

วิภากร มาพบสุข (2543, : 113) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลแต่ละคนใช้ความพยายามในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านความสามารถ และสติปัญญา และด้านการมีมารยาทในสังคมของตน

ให้ดีขึ้น อันจะนำมาซึ่งความผาสุก และการสร้างมิตรภาพที่ดีให้เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล ระดับสังคม และประเทศชาติ

Ulschak 1983 (อ้างถึงใน สิริธัญญา แพทย์พิทักษ์, 2553: 21) ให้ความหมายของความ ต้องการในการพัฒนาว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับตัดสินอย่างมีเหตุผลในการค้นหาปัญหาและ สภาพการณ์เกี่ยวกับบุคคลที่ต้องการแก้ไขด้วยการพัฒนา

เรียม ศรีทอง (2542, : 186) การพัฒนาตนเองเป็นหน้าที่หลักของมนุษย์ซึ่งการบรรลุ ความสำเร็จในการพัฒนาตนเองได้ย่อมอาศัยองค์ประกอบหลายประการ รวมทั้งการจัดหรือควบคุมตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลที่มีความเชื่อในตนเองว่า มีความสามารถในการควบคุมตนเองให้ดำเนิน ชีวิตไปตามเป้าหมาย หรืออุดมการณ์แห่งตนได้ย่อมพบกับความเจริญงอกงาม ได้ไม่ยากนัก

สรุปได้ว่าการพัฒนาตนเอง (Self-Development) หมายถึง ความต้องการของบุคคล ในการที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในด้านต่างๆ จากที่เป็นอยู่ ให้มี ความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น เกิดประโยชน์ต่อตน และหน่วยงาน อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาตนเองตาม ศักยภาพของตนให้ดีขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นสมาชิกที่มี ประสิทธิภาพของสังคม เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนเพื่อการดำเนินชีวิต อย่างมีความสุข ทนต่อการเปลี่ยนแปลง

2.2 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง

ความเชื่อพื้นฐานของบุคคลในการพัฒนาตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ การพัฒนาตนเองประสบความสำเร็จประกอบด้วย (เรียม ศรีทอง, 2542: 144)

1. มนุษย์ทุกคนมีเอกลักษณ์ มีศักยภาพที่มีคุณค่าเป็นของตนเอง และทุกคน สามารถฝึกหัดพัฒนาได้ในทุกเรื่อง
2. ไม่มีใครที่มีความสมบูรณ์ไปหมดทุกด้าน จนไม่สามารถจะพัฒนาได้อีก
3. แม้จะไม่มีใครรู้จักตัวเองได้ดีเท่าตัวเอง แต่ในบางเรื่องตนเองก็ไม่สามารถ จัดการ ปรับเปลี่ยนได้ด้วยตนเอง
4. การควบคุมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมกับการควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองมีผลกระทบซึ่งกันและกัน
5. อุปสรรคสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง คือ การที่บุคคลไม่ยอม ปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิธีการปฏิบัติไม่สร้างนิสัยและฝึกทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็น
6. การพัฒนาตนเองดำเนินการได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการหรือพบปัญหาข้อบกพร่อง หรือพบอุปสรรค ยกเว้นคนที่ประกาศว่าตนมีความสมบูรณ์ไปหมดทุกด้านแล้ว

นอกจากนี้ไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541: 76-77) กล่าวว่า การพัฒนาตน จะดำเนินไปได้ ด้วยดี จะต้องอาศัยความเชื่อ ความมั่นใจ และความรู้ความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ความเชื่อมั่นในธรรมชาติของมนุษย์ว่าเป็นสัตว์ที่ฝึกฝนพัฒนาได้ มีศักยภาพของการ พัฒนาได้สูงสุด พัฒนาได้เต็มศักยภาพ
2. การทำให้แต่ละบุคคลรู้จักตนเอง เพื่อเสริมความพร้อมความสามารถที่ตอบรับต่อสิ่ง ภายนอก การรู้จักตน จะต้องรู้จักตามความเป็นจริงว่า มีรากฐานเป็นอย่างไร มีความถนัดในด้านใด ควรจะลด เสริม หรือฝึกฝนพิเศษในด้านใด การรู้จักตนทำให้เกิดความมั่นใจในตัวเอง มีความมั่นใจ ในการที่จะพัฒนาตนให้ก้าวหน้าต่อไป

2.3 ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองจะทำให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์ กล่าวคือ เมื่อพัฒนาตนเองแล้วจะเกิดการพัฒนางานตามมานักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ดังนี้

คนทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเกี่ยวกับการอาศัยอยู่ร่วมกัน การศึกษาเล่าเรียน การทำงาน การพักผ่อน การเจ็บป่วย การเกิด และการตาย เป็นต้น การพัฒนา ตนเองให้พร้อมที่จะเป็นที่พึ่งของตนเอง รวมทั้งการทำคุณประโยชน์ต่อสังคมเพื่อ ความสำเร็จในชีวิตการทำงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างมีความสุข (พจน์เพชรบูรณิน, 2528 : 8) นอกจากนี้ การพัฒนาตนเองยังเป็นการพิสูจน์ว่า การที่คนเรา ได้ผ่าน การศึกษาอบรมตามสถาบันต่างๆ หรือการที่เราไม่มีโอกาสผ่านการศึกษาในชั้นสูง หาใช่เครื่องที่จะชี้ว่าชีวิตของเราจะตกต่ำหรือเจริญก้าวหน้าไม่ คนจำนวนมากสำเร็จ การศึกษาแล้วทิ้งตำราไม่นานวิชาที่เรียนมาก็จะค่อยๆหายไป การเป็นคนรักการอ่าน หนังสือ คนคว่ำ รักการพัฒนาตนเอง บุคคลนั้นย่อมมีความรู้สมรรถภาพอื่นๆที่จะทำให้ ตนเองไปสู่ความเจริญก้าวหน้า (สมิต อาชนิจกุล, 2543: 175)

จากแนวคิดสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ทั้งปวง ซึ่งจะทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จในทุกด้าน ดังนั้นการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อจะได้เพิ่มพูน ความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น แล้วจะส่งผลสำเร็จต่อชีวิตและการทำงาน

2.4 แนวทางในการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองต้องอาศัยความมุ่งมั่นตั้งใจจริงและจัดกระบวนการปรับปรุงพัฒนา ตนเองที่เหมาะสม โดยมุ่งสู่เป้าหมายที่มีความหมายต่อชีวิต (เรียม ศรีทอง, 2542: 151-164) ได้แบ่งขั้นตอน ในการพัฒนาตนเองโดยได้ประยุกต์จากหลักการศึกษ ตามหลักวิทยาศาสตร์ไว้ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย การสำรวจพิจารณาตนเอง การวิเคราะห์จุดเด่น จุดบกพร่องของตนเอง กำหนดปัญหาและพฤติกรรม เป้าหมาย การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เลือกลักษณะวิธี และวางแผนการพัฒนา ทดลองปรับปรุง พัฒนา และ ขยายผลการพัฒนาซึ่งได้สรุปขั้นตอนต่างๆ ไว้ดังนี้

1. การสำรวจ-พิจารณาตนเอง หมายถึง การรับสภาพการดำรงชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่าอยู่ในสถานะที่กำลังเผชิญปัญหาอยู่หรือไม่มีความสับสนวุ่นวายใจหรือภาวะเครียดใดๆ หรือภาวะจำเป็นในด้านใดบ้าง การพิจารณาสภาพปัญหาหรือความต้องการ ของตนมีประโยชน์ต่อการกำหนดลักษณะปัญหาหรือพฤติกรรมเป้าหมายต่อไป การรับรู้สถานะแห่งตนในด้านต่างๆ จำเป็นต้องมีความถูกต้องชัดเจน

2. การวิเคราะห์จุดเด่น-จุดบกพร่อง ของตนเองเป็นการทำความเข้าใจผลการ ประเมินสภาพทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม สติปัญญาและความสามารถของตน จากขั้นที่ 1 เพื่อจำแนกลักษณะบุคลิกภาพหรือลักษณะพฤติกรรมที่ส่งเสริมชีวิตที่มีลักษณะที่เป็นส่วนของปัญหาอุปสรรคการดำเนินชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนด ทิศทางการปรับปรุงและพัฒนาตนเองว่าจะลดลักษณะพฤติกรรมเก่าจะหยุดพฤติกรรม ทั้งหมด จะรักษาพฤติกรรมที่ดีอยู่แล้ว จะเสริมแต่งพฤติกรรมเดิมให้คมชัด หรือจะฝึกหัดพฤติกรรมใหม่ การกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองควรเป็นไปอย่างชัดเจน

3. การกำหนดปัญหาและพฤติกรรมเป้าหมาย การกำหนดเป็นการพิจารณาให้ชัดเจนว่าพฤติกรรมที่จะคัดเลือกปรับปรุงและพัฒนานั้นมีความสำคัญต่อตนเองมากที่สุดโดยพิจารณาลำดับคุณค่าของลักษณะหรือพฤติกรรมที่ส่งผลเสียหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตของตนเองและผู้อื่น หรือเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมที่ขัดขวางการพัฒนาชีวิตตนเองและผู้อื่น และเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมอื่นๆตามมามากตามลำดับ ซึ่งอาจพิจารณาตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ในการกำหนดปัญหาควรพิจารณาแยกให้ได้ว่าสภาพปัญหาที่ต้องการปรับปรุงนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร หรือเป็นปัญหาที่เป็นพื้นฐานมาจากอะไร โดยทั่วไปอาจแยกแยะประเภทปัญหาเป็นกลุ่มๆ ได้แก่

3.1 ปัญหาที่เกิดจากความคิดเช่น ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ มีความเข้าใจ หรือมีความเชื่อผิดๆ

3.2 ปัญหาที่เป็นอารมณ์ความรู้สึก

3.3 ปัญหาเชิงพฤติกรรม เช่นนิสัยที่ให้โทษ การติดยาเสพติด ขาดทักษะการแสดงออกหรือทักษะทางสังคม เป็นต้น

3.4 ปัญหาความขัดแย้งซึ่งอาจเกิดขึ้นในตนเองหรือตนเองกับกลุ่มก็ได้ ในการจำแนกแยกประเภทของปัญหาที่เหมาะสมและง่าย

การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายเป็นการพิจารณาขอบเขตการปรับปรุงและพัฒนาที่ต้องการในเรื่องใจความจำเป็นในแต่ละสถานการณ์และเวลาอันควร พฤติกรรมเป้าหมายมีลักษณะสำคัญประกอบด้วย เป็นลักษณะที่ชัดเจนหรือพฤติกรรมที่เป็นไปได้ สังเกต และวัดได้ ลักษณะ หรือพฤติกรรมที่บ่งบอกลักษณะที่เข้าใจตรงกัน รวมทั้งควรเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมที่มีความสมบูรณ์

4. การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกัปัญหา จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมเป้าหมาย ที่ถูกต้อง และเป็นแนวทางการเลือกเทคนิควิธีการปรับปรุงตนเองที่เหมาะสมต่อไป ข้อมูลพื้นฐานมักได้ จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย และวิธีการวิเคราะห์พฤติกรรม

5. การเลือกเทคนิควิธีการและการวางแผนปรับปรุงตนเอง อาจใช้วิธีการฝึกหัด ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม หรือปรับเปลี่ยนความคิดก็ตาม ควรเลือกใช้เทคนิควิธีที่ง่ายและ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ ต้องการปรับปรุง จะใช้วิธีการเดียวหรือใช้หลายวิธี ประกอบกันก็ได้ การวางแผนการพัฒนาตนเอง ควร กำหนดเวลาที่สอดคล้องกับ เป้าหมาย จัดเตรียมสภาพแวดล้อมหรือเงื่อนไขการส่งเสริมความสำเร็จในการ พัฒนาตนเองตามแผน และแสดงแผนงานให้ชัดเจน อุปสรรคของการพัฒนาตนเองของบุคคล มักเกิดจาก ความเคยชินที่มักจะทำตามสบาย ขาดวินัยไม่ ควบคุมหรือจัดระบบการพัฒนา ให้รัดกุม และมีคุณภาพ ในการวางแผนปรับปรุงตนเองอาจกำหนดวัตถุประสงค์ระยะสั้น หรือระยะยาวก็ได้ โดยระบุว่าเมื่อสิ้นสุด ระยะเวลาการทดลองแล้วจะเกิดผลอะไรแก่ตนเอง การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจนจะส่งผลถึงการไม่ สามารถประเมินผล ได้วัตถุประสงค์ที่ดีควรจะทำจริง และสอดคล้องกับสภาพความต้องการหรือ สมอง ต่อตนเองกับปัญหาที่เกิดขึ้น

6. การทดลองปรับปรุง และการพัฒนาตนเอง ขั้นนี้เป็นการดำเนินการตามแผนที่ กำหนดไว้ตามระยะเวลาที่ระบุไว้ ความมุ่งมั่นเป็นสิ่งสำคัญให้บรรลุความสำเร็จโปรดอย่าลืมความ ภาควินิจฉัยที่ตนเอง ทำได้แล้วให้กำลังใจหรือให้รางวัลในการตั้งใจทำดีของตนด้วย

7. การประเมิน และขยายผลการพัฒนาตนเอง ในขั้นนี้เป็นการติดตามดูว่าการทดลอง ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง บรรลุผลสำเร็จเพียงใดในกรณีที่มีข้อบกพร่องก็สืบค้นทบทวนดูว่า มีอะไรเป็น ปัจจัย นอกเหนือจากที่เตรียมแผนไว้ หรือเป้าหมายขาดความชัดเจน อาจพิจารณาปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และย้อนกลับไปทบทวนการประเมินตนเอง หรือการวิเคราะห์ตนเองใหม่ถ้าการประเมินผลการทดลอง ประสบผลสำเร็จ ก็พิจารณาต่อว่าจะดำเนินการยุติแผนงาน และทำให้พฤติกรรมคงอยู่ได้อย่างไร รวมทั้ง อาจมีแรงจูงใจที่จะขยายผลการพัฒนาไปยังพฤติกรรมอื่นๆต่อไปอีก

สรุป ในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ในการศึกษา ครั้งนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยการนำแนวคิดพื้นฐานของการ พัฒนาตนเอง และปฏิบัติตามแนวทางในการพัฒนาตนเอง (เรียม ศรีทอง, 2542: 151-164) เช่น การสำรวจ พิจารณาตนเอง การวิเคราะห์จุดเด่น-จุดบกพร่องของผู้ต้องขังเอง การกำหนดปัญหาและพฤติกรรมของ ผู้ต้องขังเองว่าต้องการที่จะพัฒนาความรู้ ด้านการศึกษา การฝึกวิชาชีพ และการพัฒนาจิตใจ จากที่เป็นอยู่ ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพื่อเป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อสังคม และผู้อื่น ตลอดจนเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

3. ทฤษฎีการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการฝึกฝน หรือ ประสบการณ์เช่นการขับรถ หรือการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ได้มีการปรับปรุงจน กลายเป็นปกติวิสัยทฤษฎี การเรียนรู้จึงเป็นทฤษฎีที่ศึกษาพฤติกรรมและพัฒนาการ เรียนรู้ของคนที่สามารถอธิบายและให้เหตุผล ถึงสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้จึงทำให้มีนักวิชาการได้ศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางและให้อธิบายความหมาย ของการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 ความหมายของการเรียนรู้

สำหรับความหมายของการเรียนรู้นั้น ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ การ เรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับความสามารถในการ จำได้ นอกจากนั้นยังอธิบายเพิ่มเติมด้วยว่าการเรียนรู้ในความหมายของการเปลี่ยนแปลงนั้น สามารถที่จะ พิจารณาได้ใน 2 ลักษณะ คือ (Rogers อ้างถึงใน สุวัฒน์ วิฒนวงศ์, 2538: 38-39)

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะเป็น ไปโดยอัตโนมัติในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์ หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นไปโดยที่ผู้เรียนอาจจะไม่ได้ ตั้งใจ

2. เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยตั้งใจ และต้องใช้ความพยายามนั้นก็คือต้องมีการวางแผน ในการเรียน การกำหนดขั้นตอนในการเรียนและผู้เรียนจะมีความรอบรู้เชี่ยวชาญหลังจากได้เรียน

การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการ ได้รับสิ่งเร้า และการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวควรจะมีลักษณะที่ถาวรพอสมควรซึ่งก็คือการได้รับประสบการณ์นั่นเอง (สุวัฒน์ วิฒนวงศ์, 2538: 39) นอกจากนี้ การเรียนยังหมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อัน เป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกหัด การปฏิบัติการ การกระทำจริงจะด้วยวิธีการที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ ตาม หรือ หมายถึง พัฒนาการที่เกิดจากการฝึกหัดซึ่งอาศัยประสบการณ์และการฝึกทักษะ การเรียนส่วนใหญ่กำหนดโดยอิทธิพลของวัฒนธรรม การอบรมเลี้ยงดู สังคมกลุ่มเพื่อน (เชิรศรี วิวิธสิริ, 2541: 4) นอกจากนี้ สรวง สุทธิเลิศอรุณ (2543: 64) ได้ให้ความหมายของการเรียนว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม อันเนื่องมาจาก ประสบการณ์ เช่น ก่อนเข้าโรงเรียนนักเรียนยังอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้หลังจาก เข้าเรียนได้สักระยะหนึ่งแล้ว ปรากฏว่ามีพฤติกรรมเปลี่ยนไป คือ สามารถอ่านออกและเขียนได้เรียกว่ามี การเรียนเกิดขึ้น

ดังนั้น จากความหมายของการเรียนสามารถสรุปได้ ดังนี้ การเรียนหมายถึง พฤติกรรม ที่เกิดขึ้นจากสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของเราทั้งที่อยู่ในรูปของ สิ่งเร้า ประสบการณ์ การฝึกหัด

3.2 ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้ของบุคคลเป็นไปโดยง่ายมีดังนี้ (เชิรศรี วิวิธศิริ, 2541: 7)

1. ความเหมาะสม และความพร้อมของผู้เรียน ได้แก่ระดับพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สติปัญญา วัย ความสามารถ และประสบการณ์เดิม
2. แรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองหรือจากการเร้าก็ได้
3. ทักษะที่ดีต่อสิ่งที่เรียน ขจัดอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นปัญหาทางอารมณ์ อันจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้
4. สิ่งที่เรียนตรงกับความต้องการ ความปรารถนาและความสนใจของผู้เรียน
5. สิ่งที่เรียนรู้ใหม่นั้นสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม คือ มีความรู้เดิมอยู่บ้าง
6. ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียน มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ
7. สิ่งที่เรียนมีคุณค่า มีความหมายต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทั้งสามารถจะเรียนรู้เรื่องและเข้าใจได้ดี

8. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนหรือทำซ้ำบ่อยๆ ทำให้เกิดความชำนาญ

9. ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือกระทำด้วยตนเอง

10. ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าและข้อผิดพลาดของตน ซึ่งจะเร่งเร้าให้การเรียนรู้ดีขึ้น

นอกจากนี้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเราจะพบอยู่เสมอว่า การเรียนรู้จะได้ผลดียิ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญบางประการที่ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนี้ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542: 81)

1. วุฒิภาวะ (maturity) หมายถึง ลำดับขั้นตอนของความเจริญงอกงาม หรือ พัฒนาการของบุคคลที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งเร้า หรือการฝึกฝนใดๆ วุฒิภาวะของแต่ละบุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับวัย ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ วุฒิภาวะเป็นภาวะสุกถึงขีดหรือการบรรลุถึงขั้นสุดยอดของการเจริญเติบโตเต็มที่ในระยะเวลาใดระยะหนึ่งและพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาตินี้ไม่จำเป็นว่าการ เรียนรู้ แต่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ความพร้อม (readiness) เป็นภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่าง บังเกิดผล ซึ่งความพร้อม (readiness) นี้ จะขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ (maturity) ทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ นอกจากนี้ความพร้อมในการเรียนรู้อย่างขึ้นอยู่กับการ ฝึกฝนเตรียมตัวตลอดถึงความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้น

3. แรงจูงใจ (motivation) เป็นความปรารถนาที่จะเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้เพราะแรงจูงใจจะก่อให้เกิดพฤติกรรม เนื่องจาก แรงผลักดันเกิดขึ้น

4. การเสริมแรง (reinforcement) เป็นตัวกระตุ้นให้คนเรากระทำพฤติกรรมนั้น ซ้ำอีก ซึ่ง Skinner ได้เน้นถึงการเสริมแรงว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ โดยกล่าวว่า พฤติกรรมใดก็ตามที่ได้รับ การเสริมแรงก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของมนุษย์เป็นระบบของ ความเกี่ยวข้องระหว่าง สิ่งเร้า การประสานสัมผัส และปฏิกิริยาตอบสนอง

5. การถ่ายโอนการเรียนรู้ (transfer of learning) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการ หนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การเรียนรู้ สิ่งใหม่บางอย่าง ถ้าได้อาศัย ประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานจะช่วยให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ นั้นดีขึ้น เพราะเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเชื่อมโยงความรู้ในครั้งก่อนมาใช้ในการเรียนรู้ครั้งใหม่ จึงทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น

สรุปได้ว่าการเรียนรู้จะเป็นไปโดยง่าย ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ผู้เรียน

- 1.1 จะต้องมีความพร้อม
- 1.2 มีความต้องการที่จะเรียน
- 1.3 มีประสบการณ์มาบ้างแล้ว
- 1.4 มีทัศนคติที่ดีและเห็นประโยชน์ต่อสิ่งที่จะเรียน

2. ตัวครู

- 2.1 มีบุคลิกภาพดี
- 2.2 มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี
- 2.3 มีวิธีการ เทคนิค ที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน ได้หลายวิธี และแต่ละวิธีที่ใช้มี

ความเหมาะสมกับแต่ละเนื้อหาวิชา

- 2.4 ต้องรู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน

3. สิ่งแวดล้อม

- 3.1 มีบรรยากาศดี มีมนุษย์สัมพันธ์อันดี
- 3.2 มีสถานที่เรียนตลอดจนอุปกรณ์ เช่น โต๊ะเรียน ม้านั่ง อำนวยความสะดวก และ

เหมาะสม

- 3.3 สถานที่เรียนมีอากาศถ่ายเทดี และบรรยากาศน่าเรียน

3.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย (Gagne อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2538: 39-40)

3.3.1 ทักษะจากการฝึกหัด จะเกิดการเรียนรู้ขึ้น ได้ก็ต่อเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติ และได้ ฝึกหัดกระทำอยู่เสมอ ๆ

3.3.2 การเรียนรู้ทางด้านภาษา เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากได้รับ ข้อสนเทศ ข่าวสารและข้อมูล การจัดระบบข้อสนเทศ การรู้ความหมาย และเข้าใจภาษาที่ ใช้ตลอดจน เนื้อหาสาระนั้น

3.3.3 ความสามารถทางด้านสติปัญญา

3.3.4 ยุทธศาสตร์ทางด้านสมอง เป็นการ เรียนรู้ที่ต้องการให้มีการกระทำซ้ำในบาง โอกาส โดยเฉพาะในด้านการฝึกความจำ

3.3.5 การเรียนรู้และทัศนคติ

นอกจากนี้ องค์ประกอบของการเรียนรู้โดยทั่วไปมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ การเรียนรู้มีหลายประการ ดังนี้ (เชิขรศรี วิวิธสิริ, 2541: 9)

1. ระบบประสาทเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนการเรียนรู้ที่สำคัญ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิด พฤติกรรม เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการทำงานที่สลับซับซ้อนของระบบประสาทที่ต่อเนื่อง ประสานงานกัน

2. ระดับสติปัญญา เป็นความสามารถชนิดหนึ่งที่มีอิทธิพลบังคับคัดแปลง พฤติกรรมได้ เช่น ระดับสติปัญญาสูง การเรียนรู้จะเร็ว ถ้าระดับสติปัญญาต่ำ การเรียนรู้จะช้าลง

3. แรงจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ หรือทำให้การเรียนรู้ นั้นบรรลุผลตามที่มุ่งหมายไว้

4. อารมณ์ มีผลต่อประสิทธิภาพทางปัญญาที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ดำเนินไป อย่างเต็มความสามารถที่มีอยู่หรือไม่เพียงใดด้วยเช่นกัน อารมณ์บางชนิดให้ผลทางบวก คือ ช่วยส่งเสริม การเรียนรู้ในขณะที่บางชนิดเป็นอุปสรรค

5. ความเหนื่อยล้าเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ว่าจะเกิดขึ้นทั้งทาง ร่างกายและสมอง

6. การเชื่อมโยงในสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว คือ เป็นการที่บุคคลซึ่งเรียนรู้ หรือฝึก สิ่งใดไปแล้วเกิดผลต่อเนื่องไปยังการเรียนรู้สิ่งใหม่

7. การจำ-การลืม การจำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้และการลืม เป็น อุปสรรคในการเรียนรู้

8. การพัฒนาการตนเองของบุคคล บุคคลย่อมมีแบบของการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะซึ่งเป็นขบวนการที่ต่อเนื่องกัน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่ดีจึงควร พิจารณาให้การเรียนรู้ นั้นสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนด้วย

9. วัฒนธรรม บุคคลที่เติบโตมาในสังคมที่มีสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมแตกต่างกันย่อมมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันด้วยสิ่งนี้เพื่อสนองความต้องการของสังคม ดังนั้น การจัดสภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสังคมนั้นๆ จะมีผลช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และตรงกับเป้าหมายมากขึ้น

10. องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ที่น่าสนใจในแง่จิตวิทยามี ดังนี้คือ

1. ความพร้อม (readiness)
2. ความต้องการ (need)
3. แรงจูงใจ (motive)
4. การจำ-การลืม (remembering-forgetting)
5. ทักษะ (attitude)
6. อารมณ์และการปรับตัว (emotion & adjustment)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์โดยทั่วไปเกิดจาก ปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระบบประสาท ระดับสติปัญญา จะเป็นสิ่งเกื้อหนุนการเรียนรู้ สามารถบังคับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้พวกที่มีระดับสติปัญญาสูงจะสามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าพวกที่มีระดับสติปัญญาต่ำ นอกจากนี้ ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งสนับสนุนให้เกิด การเรียนรู้มากขึ้น เช่น เกิดจากการฝึกหัด ภาษา อารมณ์ วัฒนธรรมของสังคม และ สภาพแวดล้อมตลอดจนแรงจูงใจ เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้บรรลุตามที่มุ่งหมายไว้

3.4 การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองมีหลายวิธีตามแนวคิดต่าง ๆ คือ วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อแสวงหาความรู้โดยมีผู้เรียนเริ่มต้นการเรียนรู้เกิดจากใจชอบใจรัก เพื่อความพึงพอใจ มีวิธีการดังนี้ คือ (Gross, 1977: 63-65)

3.4.1 การสำรวจตนเอง พยายามสำรวจตนเองให้รู้ว่าเราสนใจอะไรมากที่สุด และต่อไปเราต้องพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถใหม่ๆอะไรบ้าง

3.4.2 การบันทึกกิจกรรม บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา เพื่อจะได้เป็นแนวทางของความสนใจของเรา และนำไปประกอบการวางแผนเพื่อเลือกวิธีการแสวงหาความรู้ที่เป็นไปได้เหมาะสม

3.4.3 การสร้างแหล่งความรู้ด้วยตนเอง จัดหา รวบรวมรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับความรู้แล้วจัดไว้เป็นหมวดหมู่เป็นมุมวิชาการในเรื่องต่าง ๆ

3.4.4 การแสวงหาแหล่งวิชาการในชุมชน ซึ่ง โอกาสที่จะเรียนรู้ชุมชนมีมาก เช่น การสนทนากับผู้รู้หรือผู้ชำนาญในอาชีพต่าง ๆ การมองหาป้ายประกาศตามที่สาธารณะ เช่น ตามวัด โรงเรียน สถานที่ราชการ สมาคม สวนสาธารณะ ร้านค้า ตลาด

3.4.5 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในวงการใดวงการหนึ่งที่สนใจ ซึ่งเป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ ไม่เป็นสถาบัน เป็นการเชื่อมโยงบุคคลผู้มีความสนใจในวิชาการเฉพาะอย่างหรือเฉพาะปัญหา

3.4.6 การเรียนรู้โดยการเป็นอาสาสมัคร โดยการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมทาง สังคม สาธารณะต่างๆ จะทำให้ได้ความรู้ที่ทักษะ ประสบการณ์รู้จักคุ้นเคยกับอาชีพและ ปัญหาการทำงาน

3.4.7 การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน เป็นการฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ราชการ โรงงาน บริษัท ซึ่งมักจะเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มาเรียนรู้ ทดลองทำงาน ในหน่วยงานของตนภายในเวลาที่กำหนด

3.4.8 การเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยเปิด ที่เปิดสอนสำหรับบุคคลภายนอก ซึ่งบางแห่งก็เป็นการเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ส่วนวิธีการพัฒนาความรู้และความสามารถของตนเองให้ประสบความสำเร็จ มีวิธีการดังนี้ (ศรีอรุณ เรศานนท์, 2532: 344)

- 1) มีความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองให้ทันแก่เหตุการณ์
- 2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นกันเองกับผู้อื่น
- 3) ศึกษาความรู้จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ
- 4) ติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ภายในและภายนอกประเทศ โดยอาศัยหนังสือพิมพ์วิทยุโทรทัศน์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ
- 5) ติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับนโยบายของงานที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงและเกี่ยวข้อง
- 6) การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเมื่อมีโอกาส
- 9) เป็นผู้นำอภิปรายและผู้บรรยายในบางโอกาส
- 10) เป็นสมาชิกขององค์กรทางวิชาการหรือองค์กรอื่น ๆ ที่น่าสนใจ
- 11) หาโอกาสไปศึกษาและดูงานทั้งในและนอกประเทศเป็นครั้งคราว
- 12) เข้าศึกษาบางวิชาในสถาบันศึกษา
- 13) คบหาสมาคมกับผู้รู้บางท่าน

สำหรับรูปแบบการพัฒนาตนเองมีวิธีการดังนี้(บัณฑิตย์ อินทราชัน, 2526 : 52)

1. ศึกษาทางไปรษณีย์ ในวิชาที่เกี่ยวกับงานและความรู้อื่น ๆ
2. ให้ความสนใจในตำราภาษาต่างประเทศบ้าง

นอกจากนี้พื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น มีเหตุผลอยู่ 3 ประการ คือ

1. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน
2. เป็นวิถีธรรมชาติทางจิตวิทยาในการพัฒนาไปสู่วุฒิภาวะ
3. เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ๆ ทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น การพัฒนาพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องศึกษาตนเองเพื่อความต้องการ ที่แท้จริง เพราะความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น มีกระบวนการที่ดำเนินไป เป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากความสนใจของตนเอง มีการค้นคว้า อ่าน เขียน มีการจดบันทึก เรืองราว จากแหล่งความรู้ต่างๆ มีทั้งความรู้ทางด้าน อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์วิทยุ ห้องสมุด สิ่งพิมพ์หลากหลายชนิด สถาบันการศึกษาทั้งระบบปิดและเปิด จนถึงบริษัท ต่างๆ ทั้งหมดเป็นแหล่งความรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3.5 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

การศึกษาของผู้ใหญ่นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีพื้นฐาน เพื่อให้จัดการศึกษาของผู้ใหญ่ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีทฤษฎีที่น่าสนใจเกี่ยวข้อง กับการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ทฤษฎีแอนดรากอจี (Andragogy) ซึ่ง Knowles (อ้างถึงใน นรินทร์ บุญชู, 2543: 14) ได้สรุป สมมติฐานการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่แตกต่างไปจาก เด็ก 4 ประการ ดังนี้

1. มโนภาพต่อตนเอง (self-concept) ผู้ใหญ่จะมองว่าตัวเองไม่ใช่เด็กอีกต่อไปแล้ว ผู้ใหญ่จะทำตัวให้ดูมีฐานะ ใหม่ในสายตาของตนเอง และผู้อื่นว่าเป็นคนมีเหตุผลรู้จักตัดสินใจได้ด้วยตนเองและนำตนเองได้ (self-directing) นอกจากนั้นยังต้องการ ให้คนอื่นเห็นว่าเขาสามารถนำตนเองได้ ดังนั้นผู้ใหญ่จึงต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน ด้วยความยกย่องนับถือให้เขาตัดสินใจด้วยตนเองไม่ยอมรับฟังคำสั่งอย่างนั้นอย่างนี้ และไม่ชอบการลงโทษหรือทำให้อับอายผู้ใหญ่มีความต้องการความเป็นตัวเอง และเป็นผู้มีอิสระเสรีภาพ (autonomous individuals)

2. ประสบการณ์ผู้ใหญ่ (experiences) ผู้ใหญ่จะเป็นผู้มีประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งสั่งสมมาตั้งแต่เด็ก ยิ่งนานมากเท่าใดประสบการณ์ก็จะสั่งสมเพิ่มมากขึ้น ผู้ใหญ่ จึงมองตัวเองจากประสบการณ์ และเห็นคุณค่าของประสบการณ์เหล่านั้น

3. ความพร้อมในการเรียน (readiness to learn) เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้ใหญ่จะ เรียนรู้ได้ดีที่สุด ถ้าได้เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และมีความจำเป็นที่จะต้องรู้ ผู้ใหญ่ จึงมีความพร้อมในการเรียนรู้มากกว่าเด็ก ฉะนั้นสิ่งที่สอนจึงต้องเป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ และตรงตามความต้องการของเขาในขณะนั้น หรือในขณะที่เขามีความพร้อมอยู่

4. การเห็นคุณค่าของเวลา (time perspectives) ผู้ใหญ่มาเรียนหนังสือเพื่อให้ได้ ความรู้และความสามารถนำไปใช้ได้ทันทีจึงมองเห็นคุณค่าด้านเวลาแตกต่าง ไปจากเด็ก เพราะเด็กเรียนเพื่อสะสม

ความรู้ส่วนใหญ่เรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหา ในชีวิตประจำวัน หรือเน้นเรื่องปัญหา (problem-centered)

การนำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง จดจำสิ่งที่เรียนได้ อย่างแม่นยำ มีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหา ผู้สอนและส่วนอื่น ๆ ของประสบการณ์การเรียนรู้ และจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนความรู้ไปประยุกต์ใช้ในงานได้เป็นอย่างดีนั้นคง ต้องปฏิบัติตามแนวความคิดของ Rogers (อ้างถึงใน อุ่นตานพคุณ, 2527: 62-64) ซึ่งได้เสนอแนวทางการหาความรู้ใหม่ให้แก่ผู้แสวงหาความรู้อย่างเกิดประสิทธิภาพ 5 ลำดับขั้น คือ

1. ต้องทำให้เขาตื่นตน (awareness) หมายถึง การมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และภูมิปัญญา โดยการจัดการให้ข่าวสารข้อมูลที่จะจูงใจให้อยาก เรียน ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น เป็นข้อมูลเพื่อการจูงใจให้อยาก เรียนรู้มากขึ้น
2. ต้องทำให้เขาสนใจ (interest) ข้อมูลข่าวสารจำเป็นต้องกระจ่าง กระชับ ประทับใจและสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนให้มาก ข้อมูลจำเป็นต้อง เฉพาะเจาะจง สนองความต้องการของเขาได้มากที่สุด
3. ต้องยอมให้มีการไตร่ตรอง (evaluate) ขึ้นของการไตร่ตรองนี้จะนำไปสู่ การตัดสินใจที่จะเกิดประโยชน์หมายถึงการไตร่ตรองถึงผลดี ผลเสีย และตัดสินใจเข้าร่วม โครงการที่ต้องการได้อย่างมั่นใจ และมีความพึงพอใจที่จะร่วมโครงการที่ตอบสนอง ความสนใจ สนองความต้องการของตนเองขั้นนี้ต้องมีข้อมูลที่ชัดเจน และเฉพาะเจาะจง มากที่สุด
4. ต้องให้มีการทดลองดู (trial) ขึ้นของการลองดู ต้องการพิจารณาไตร่ตรองพินิจพิจารณาที่สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของตนเองได้อย่างดี และเห็นประโยชน์ชัดเจนและมีการตัดสินใจทดลองเข้าร่วมโครงการและปฏิบัติจริงตามแนวทาง ที่ตนพึงพอใจจึงตกลงใจมีส่วนร่วม (participation) โครงการต่าง ๆ เป็นขั้นตอนของ การปฏิบัติจริงตาม โปรแกรมที่กำหนด
5. ให้มีการทำ และนำไปใช้ (adoption) ขึ้นของการให้ผู้เรียนรู้ทำนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และงานอาชีพได้มากขึ้นขั้นนี้เป็นขั้นของการปรับใช้ หมายถึง การนำทฤษฎี (theory) ไปสู่การปฏิบัติ (practice) ได้อย่างมีคุณค่าและมีระบบการ ประยุกต์และนำไปใช้ (implementation) ในการพัฒนางานพัฒนาคนในองค์กรให้ สามารถนำความรู้ทักษะ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ใน งานที่รับผิดชอบได้อย่างกระชับรัดกุมและเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบประเมินได้

สรุปได้ว่า จากทฤษฎี Andragogy ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่าง จากเด็ก 4 ประการ คือ ผู้ใหญ่มีความพร้อมมากกว่าเด็ก มีการสำรวจตัวเองรู้จักความต้องการของตัวเอง มีประสบการณ์ และมีความคิดเรื่องคุณค่าของเวลา หากนำมาใช้เป็น หลักยึดในการถ่ายทอดการเรียนรู้

จะทำให้การเรียนรู้และการถ่ายทอดเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลึกซึ้ง และประหยัดเวลา สามารถต่อยอดองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ ใดๆ ได้ในเวลาที่สูงมาก

ส่วนแนวความคิดของ Rogers ที่เสนอแนวทางการหาความรู้ใหม่ให้แก่ผู้แสวงหาความรู้ อย่างเกิดประสิทธิภาพ 5 ลำดับขั้นตอน อาจพิจารณาได้เป็นสองประเด็นคือ กลุ่มผู้ต้องการแสวงหาความรู้แบบยั่งยืน กับกลุ่มผู้ต้องการเรียนรู้เพียงเพื่อพึงพอใจ เราไม่อาจปฏิเสธความแตกต่างของความต้องการของคน แต่หากต้องให้ความรู้ใดๆ กับ บุคคลที่ไม่ต้องการอย่างยิ่ง และไม่มีความต้องการอย่างจริงจังย่อมมีปัญหาใหญ่ตามมา หากความรู้ใด ๆ ก็ตามถูกถ่ายทอดด้วยผู้ที่ทรงคุณวุฒิ มีความรู้อย่างแตกฉาน ย่อมจะทำให้การเรียนรู้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่หากคำนึงถึงข้อมูลบางเรื่องที่คุณเรียนยังไม่มีทักษะ นั่นคือการฝึกฝนที่จะต้องตามมาอย่างไม่สามารถเลี่ยงได้จะมีผู้ใดคาดคะเนได้บ้างว่า ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ในการเรียนเพื่อสิ่งใดกันแน่ แต่เดิมมาการศึกษาทั้งในและนอก ระบบ ประเมินผู้เรียนเบื้องต้นว่าหากเป็นผู้เรียน โดยเฉพาะผู้ใหญ่ ย่อมมีความต้องการ อย่างแรงกล้าที่จะเรียนรู้และรับการถ่ายทอดด้วยความยินดี แต่หากผู้เรียน มีความประสงค์เพียงเพื่อเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตความสนใจอาจน้อยจนการถ่ายทอด ความรู้ล้มเหลวได้ทั้งระบบ

สรุป จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยเรือนจำควรกระตุ้นให้ผู้ต้องขังอยากที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ความเหมาะสมและความพร้อมของผู้เรียน แรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก สิ่งที่เรียนตรงกับความต้องการของผู้ต้องขัง นอกจากนี้สามารถนำแนวคิดของ Andragogy มาใช้ในการเรียนรู้ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผู้ต้องขังส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่จะมีความพร้อมมากกว่าเด็ก และจะทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จในที่สุด

4. การเรียนรู้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

การจัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้อง พิจารณาถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ (ปีณรส มาลากุล ณ อยุธยา อ้างถึงใน เจษฎา โอลอย, 2545: 21-24)

1. มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ 4 วิธีการ คือ

1.1 การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (concrete experience) ซึ่งเป็น การเรียนรู้จากการที่ได้ประสบการณ์ในเรื่องหนึ่ง ๆ บ่อยครั้งจนสามารถเรียนรู้ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง

สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่อยู่ในการสนทนาได้ เช่น การได้คลุกคลีกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาก ๆ หรือบ่อยครั้งก็จะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆเป็นอย่างดี เช่น ที่เรารู้เพื่อนสนิทของเราดี

1.2 การเรียนรู้จากการทดลองทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเรียนรู้จากผลกรรมของการกระทำนั้น ๆ (active experimentation) หรือการลองผิดลองถูกนั่นเอง ซึ่งวิธีการนี้ ได้มีผู้นำไปใช้ในการฝึกสอนสัตว์ในการแสดงโชว์ต่าง ๆ โดยการให้รางวัลเมื่อสัตว์แสดงพฤติกรรมที่ผู้ฝึกต้องการ และนำมาใช้กับมนุษย์ โดยการให้การให้รางวัล และการลงโทษ โดยมีเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น การให้เครื่องหมายดาวแก่เด็กนักเรียนที่ทำการบ้าน ถูกหมด เป็นต้น

1.3 การเรียนรู้โดยการสังเกต ไตร่ตรอง และเลียนแบบจากตัวอย่าง (reflective observation) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสังเกตดูตัวอย่าง แล้วนำมาคิดพิจารณา ลอกเลียนแบบ ดังเช่น ที่วัยรุ่นมักแต่งตัว และใช้ภาษาเหมือนกัน เป็นต้น

1.4 การเรียนรู้โดยการรับรู้สัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมแล้วนำไปสร้างเป็น แนวคิด (abstract conceptualization) เช่น การอ่านหนังสือ ซึ่งมีแต่ตัวอักษร แต่ก็ทำให้ ผู้อ่านสามารถนึกคิดจินตนาการไปถึงเหตุการณ์ที่หนังสือนั้นอธิบายได้ เป็นต้น

2. มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้รับการกระตุ้นความสนใจ (learning principle) ซึ่งประยุกต์จากทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆข้างต้น เช่น

2.1 มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้รับการกระตุ้นความสนใจ (attention) ในสิ่งที่ต้องการสอน เช่น การใช้น้ำเสียง ท่าที รูปภาพ หรือเนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นต้น

2.2 มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดี เมื่อได้เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ในเรื่องนั้น เช่น ได้รับการบอกกล่าวว่าจะให้เรียนเรื่องอะไร เรื่องนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อ ผู้เรียนอย่างไร และการช่วยให้ผู้เรียนปลดปล่อยความวิตกกังวลในเรื่องอื่น ๆ ที่อาจเบน ความสนใจจากการเรียนรู้ในเรื่องที่จะสอน

2.3 มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อการนำเสนอเนื้อหาของบทเรียนเป็นไปอย่างมี ลำดับขั้นตอนเป็นระบบระเบียบ

2.4 มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดี เมื่อได้รับฟังหรือได้เห็นตัวอย่างหรือได้มีประสบการณ์ตรงในสิ่งที่เรียนให้มาก

2.5 การเรียนรู้โดยการทดลองฝึกคิด หรือฝึกปฏิบัติควรมีการแนะนำ ประคับประคอง (prompting and guidance) ให้พอเหมาะ คือ หากเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญมาก่อนเลย ก็อาจต้องให้การแนะนำประคับประคองมาก แต่เมื่อเริ่มชำนาญมากขึ้นแล้ว ก็ควรลดการแนะนำ ประคับประคอง

2.6 การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีการให้ข้อเสนอแนะ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้เห็นความสำเร็จก้าวหน้า และจุดเด่นจุดอ่อนของตนซึ่งจะเป็นการเสริมแรง และสร้างแรงจูงใจให้มุ่งมั่นพยายามเรียนรู้ต่อไป

2.7 การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจะต้องพยายามช่วยให้ผู้เรียนจดจำ (retain) ความรู้ที่ได้ให้มากที่สุด โดยในระหว่างการสอนควรมีการตั้งชื่อ (labeling) เน้นเนื้อหา หรือพฤติกรรมสำคัญที่สอน มีการให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่าง และได้มีประสบการณ์ตรง มาก ๆ และควรมีเครื่องช่วยจำ (job aids) เช่น คู่มือโปสเตอร์เตือนใจ หรือแบบตรวจ รายการ (checklist) เพื่อเตือนความจำให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้เรียนมา

2.8 ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้จะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้เรียนถ่ายโอนความรู้ (transfer) ไปประยุกต์ใช้งาน ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดสภาพการฝึกอบรมให้ใกล้เคียงกับสภาพงานจริงการให้ตัวอย่าง และให้มีประสบการณ์มากมาย การต่อยอดขั้นตอน และเนื้อหาสำคัญ และที่สำคัญที่สุดก็คือ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ กำลังคน ระบบงาน และกำลังใจจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

3. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (andragogy) นั้นแตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก (pedagogy) โดยผู้ใหญ่มักจะมีแนวโน้มที่จะต่อต้านการเรียนรู้มากกว่าเด็กเนื่องจาก ผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์ความรู้เดิม ตลอดจนความเคยชินที่จะต้องสละทิ้งไปก่อนที่จะ ยอมรับความรู้ หรือทักษะใหม่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่จึงควรมีลักษณะดังนี้

3.1 จัดบรรยากาศให้อบอุ่นสะดวกสบายและเป็นกันเอง โดยต้องเหมาะสมกับสถานภาพของผู้เรียนด้วย

3.2 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

3.3 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องตั้งอยู่บนหลักของเหตุและผล ผู้สอนจะถูกต่อต้านทันทีหากใช้อำนาจในการสั่งให้ผู้เรียนทำหรือเชื่อในสิ่งใดไม่บอกเหตุผลซึ่งต่าง จากเด็กซึ่งมักยอมทำตามโดยไม่เรียกร้องถามหาเหตุผล

3.4 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะเกิดขึ้นได้ดีกว่าเมื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด

3.5 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรมุ่งเน้นที่การแก้ไขปัญหาที่ผู้เรียนประสบจริงมากกว่าการให้เนื้อหา มาก ๆ ซึ่งอาจมีหลายส่วนที่ไม่ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนกล่าวได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ให้เกิดการเรียนรู้ได้ต้อง ทราบถึงวัตถุประสงค์หรือความต้องการของผู้ใหญ่ ลักษณะเฉพาะตนของผู้ใหญ่รวมทั้งความต้องการพื้นฐาน ประสบการณ์ที่เหมาะสมของผู้ใหญ่จึงจะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จะประสบผลสำเร็จด้วยดี

4.2 กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวคิดใหม่ในปัจจุบันต้องผสมผสานกับวิธีการ พัฒนา

3 ประการ ได้แก่ (ชาอุชัย อาจินสมาจาร, 2538 : 66)

1. การฝึกอบรม และการพัฒนา (training and development)
2. การพัฒนาองค์การ (organization development)
3. การพัฒนาอาชีพ (career development)

ส่วน Nadler (อ้างถึงใน ดนัย เทียนพุฒ, 2537: 22) ได้แบ่งขอบข่ายงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (human resource development) เพื่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. การศึกษา (education) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการต่างๆที่อยู่ในวงกว้างมุ่งประสบการณ์หลายอย่างให้กับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ
2. การฝึกอบรม (training) เป็นเรื่องของการเรียนรู้เฉพาะด้าน เกี่ยวข้องกับเทคนิคต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับ บุคลากรในองค์กรต่างๆ
3. การพัฒนา (development) เป็นกระบวนการในการเรียนรู้ไม่ว่าจากการศึกษา หรือจากการฝึกอบรมก็ตาม การพัฒนาต้องการให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมีความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มุ่งเน้นกระบวนการที่จะเสริมสร้างหรือป้องกันแก้ไขให้กับบุคคลทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะคิด หรือเจตคติ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ และปรับ พฤติกรรมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการศึกษา ได้มีนักวิชาการ และองค์กรต่างๆ ได้ให้ความหมายและแนวทางในการจัดการไว้อย่างหลากหลายความหมายดังนี้

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้ และมีคุณสมบัติต่างๆที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระรัตนราชสุทนต์ฯ สยามบรมราชกุมารี, 2544: 9)

จากความหมาย การศึกษา หมายถึง การจัดการกระบวนการให้บังเกิดผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการวางแผน และเป็นไปโดยจงใจตัวอย่างก็คือ การจัด สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีห้องเรียน ครู หลักสูตร แบบเรียนอุปกรณ์การสอน ซอล์ก กระดานดำ เพื่อให้มีกระบวนการเรียนการสอนเกิดขึ้น ได้แก่ความรู้ ทักษะ และเจตคติ อย่างไรก็ตามการศึกษาไม่จำเป็นต้องจัดในโรงเรียนเสมอไปอาจจัดนอก

โรงเรียนหรือ นอกระบบก็ได้ เช่น สอนเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือสอนเป็นรายบุคคลตามบ้าน สอนโดยการ ส่งคำสอนทางไปรษณีย์ หรือสื่ออื่นๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อ้างถึงใน เรียม ศรีทอง, 2542 : 9-10)

มาตรา 4 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัย เกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมาตรา 15 ได้กำหนดว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 2)

1. การศึกษาในระบบ (non-formal education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธี การศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ (formal education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการ กำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและ ประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไข สำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมี ความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของบุคคล แต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ความพร้อมและ โอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ สถานศึกษาอาจจัด การศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผล การเรียน ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการ เรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตามและการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัยการฝึกอาชีพ หรือ ประสบการณ์การทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 8)

การศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลากรในองค์กรอย่างมาก ดังนี้ (มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช อ้างถึงใน เรียม ศรีทอง, 2542: 32)

1. เพิ่มพูนคุณภาพให้ชีวิตมนุษย์ การศึกษาเป็นการพัฒนาปัญญาของบุคคล ให้เป็นผู้รู้หลักสัจจะอันเป็นความจริงของชีวิต ให้ผู้ศึกษาเข้าใจในศาสตร์ ซึ่งสามารถ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ
2. สะสมบุคคลชั้นนำขององค์กร การศึกษาเป็นปัจจัยกำหนดทางไปสู่ตำแหน่งสำคัญในองค์กร
3. ก่อให้เกิดค่านิยม การศึกษาก่อให้เกิดค่านิยมซึ่งจะมีอิทธิพลต่อมันสมองของ องค์กรรวมทั้งทัศนคติของบุคคลนอกองค์กรในด้านภาวะการทำงาน

4. เกิดความรู้ความชำนาญ การศึกษาทำให้เกิดความรู้ ความชำนาญ และ ความสามารถ ของบุคคลผู้ร่วมอยู่ในแรงงานระดับหนึ่ง

การพัฒนาบุคลากร โดยการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติได้หลายกรณี ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช อ้างถึงใน เรียม ศรีทอง, 2542: 33-34)

1. ให้ศึกษาต่อโดยไม่มีผลกระทบต่องานประจำ เช่น การศึกษาทางไปรษณีย์ของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตามหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลประกาศนียบัตร และชั้นปริญญาของ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ส่วนดีของการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ารับ ศึกษาลักษณะนี้คือ เวลาสำหรับการ ศึกษาจะไม่มีผลกระทบต่อเวลาปฏิบัติงาน แต่ข้อ สำคัญการศึกษารูปแบบนี้ จะต้องเป็นไปเพื่อเสริม การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น หรือกล่าวอีก นัยหนึ่ง การศึกษารูปแบบนี้สำเร็จประโยชน์ได้อย่างแท้จริง หาก การศึกษาที่เรียน สามารถทำให้สำเร็จการศึกษาได้ประโยชน์ในการเลื่อนตำแหน่งงาน และองค์การก็จะ ได้ประโยชน์จากความรู้ ความสามารถที่เพิ่มขึ้นของบุคคลนั้นด้วย

2. ให้ศึกษาต่อเต็มเวลาในสถาบันการศึกษาทั่วไปในประเทศ และต่างประเทศ โดยองค์การอนุญาตให้ศึกษาเต็มเวลาได้ คือ

2.1 ให้ศึกษาต่อตามความประสงค์ของบุคลากรเต็มเวลา ภายในประเทศ หรือ ภายนอกประเทศโดยให้ได้รับเงินเดือน และมีเงื่อนไขด้านระยะเวลาในการศึกษา และเวลาในการ ปฏิบัติงานให้กับองค์การหลังเวลาสำเร็จการศึกษา

2.2 ให้ศึกษาต่อตามความประสงค์ของบุคลากรเต็มเวลาภายใน และภายนอก ประเทศ โดยงดจ่ายเงินเดือน และมีเงื่อนไขการกลับเข้ารับทำงานในองค์การเดิม

2.3 ให้ศึกษาต่อตามความประสงค์ของบุคลากรเต็มเวลาภายนอกประเทศ โดยได้รับ ทุนการศึกษาจากองค์การมูลนิธิ หรือทุนส่วนตัว และได้รับเงินเดือนเต็ม ซึ่งมีเงื่อนไขระยะเวลาการลา ศึกษาต่อรวมทั้งระยะเวลาการกลับเข้าปฏิบัติงาน

2.4 ให้ศึกษาต่อตามความประสงค์ขององค์การเต็มเวลาในประเทศและต่างประเทศ องค์การอาจจัดสรรทุนการศึกษาในสาขาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในองค์การ แล้วเปิดโอกาส ให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงตามที่องค์การกำหนดสมัคร ทุน เมื่อผู้สมัครผ่านการคัดเลือกแล้วจะได้รับ ทุนการศึกษาต่อ ทุนการศึกษาจะกำหนด ระยะเวลาการให้ทุนและเงื่อนไขการปฏิบัติของผู้รับทุนอย่างไร ขึ้นอยู่กับองค์การเจ้าของ ทุนนั้นให้ศึกษาต่อบางเวลา องค์การเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้รับการพัฒนา ตนเอง โดยการให้ศึกษาต่อในบางส่วนของเวลาทำงาน สถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ บางเวลา (part time) เมื่อองค์การ ได้ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาและเห็น ประโยชน์ย่อมสามารถอนุญาต ให้บุคลากรได้รับการศึกษาในบางส่วนของเวลาปฏิบัติงาน โดยอาจกำหนดเงื่อนไขของการลาศึกษาต่อไว้ ก็ได้

สรุปได้ว่า การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านการฝึกอบรม การฝึกอบรม คือ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของบุคคลอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดี สำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือองค์กร และการฝึกอบรมมีความมุ่งหมาย เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและต่อองค์กร ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ชุมศักดิ์ อินทรักษ์ อ่างถึงใน ร้อยตำรวจเอก คำรงค์ดี ต่อประเสริฐ , 2544 : 29-30)

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ฝีมือในการทำงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

2. เพื่อพัฒนาท่าที และบุคลิกภาพในการทำงาน

3. เพื่อฝึกฝนการใช้วินัยจรรยาในการตัดสินใจ

4. เพื่อส่งเสริม และสร้างขวัญในการทำงาน

5. เพื่อเข้าใจนโยบาย และจุดมุ่งหมายขององค์กรดีขึ้น

6. เพื่อสร้างความพอใจในการทำงาน (ในกรณีที่อบรมเพื่อลดการควบคุม)

7. เพื่อเตรียมคนเพื่อรับงานใหม่ ย้าย หรือเพื่อเตรียมเลื่อนระดับ

8. เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน เช่น มีผลงานมากขึ้น โอกาสที่จะได้รับมอบงาน ที่ต้องการความรับผิดชอบสูงขึ้น

แนวความคิด และความหมายของการฝึกอบรมได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการฝึกอบรมดังนี้

การฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 10 วิธีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อ่างถึงใน เรียม ศรีทอง , 2542 : 86-87)

1. การบรรยาย (lecture) มีลักษณะเป็นทางการ และเป็นการติดต่อสื่อสารด้วย วาจา ระหว่างผู้บรรยายและผู้รับฟังการบรรยาย ผู้บรรยายจะมีอิทธิพลต่อผู้รับฟัง การบรรยายทั้งในแง่การ กำหนดขอบเขตหัวข้อเรื่องที่จะบรรยาย และเนื้อหาสาระที่บรรยาย

2. การประชุมอภิปราย (conference) มีลักษณะที่สำคัญคือ การที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป มาประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข่าวสารข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

3. การศึกษากรณีตัวอย่าง (case study) คือ การนำเอาประเด็นเรื่องราว หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง que เลือกสรรแล้วว่าเป็นประโยชน์ และเหมาะสมมาให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมศึกษาวิเคราะห์ และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
4. การสร้างสถานการณ์จำลอง (simulation) เป็นวิธีจำลองสถานการณ์ต่างๆ ให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด
5. การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนจะได้รับการมอบหมายให้แสดงบทบาทเป็นบุคคลใด และเรื่องใดตามที่กำหนดขึ้นแล้วปล่อยให้แสดงไปตามลำพัง ตามความรู้สึกรณีกคิขของบุคคลนั้น ๆ เมื่อแสดงการสิ้นสุด ลงแล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอื่นๆ ที่มิได้ร่วมแสดงวิพากษ์วิจารณ์บทบาทของผู้แสดงแต่ละคนที่แสดงออกมา
6. การสาธิต (demonstration) คือ มีการแสดงให้เห็นของจริง หรือทำให้ดูจริงใน สิ่งที่ต้องการฝึกอบรม
7. การประชุมแบบซินดิเคท (syndicate) คือ มีการแบ่งผู้ que เข้ารับการฝึกอบรม เป็นกลุ่มย่อย ๆ แต่ละกลุ่มจะมาจากสาขาอาชีพที่แตกต่างกัน มีจำนวนสมาชิกเท่ากันหรือ ใกล้เคียงกัน การประชุมของ แต่ละกลุ่มจะทำการแยกจากกัน แต่ละกลุ่มจะมีวิทยากร ทำหน้าที่คอยสังเกตการณ์ประชุมเพื่อช่วยดิ่ง การประชุมให้เข้าสู่ประเด็นเท่านั้น เมื่อทุกกลุ่มประชุมเสร็จให้ประธานของแต่ละหัวข้อเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มอื่นๆ ได้ซักถาม โดยมีประธานของแต่ละหัวข้อมีหน้าที่ตอบข้อ ซักถามในหัวข้อที่ตนรับผิดชอบ
8. การระดมความคิด (brain-storming) คือ การกระตุ้นให้ผู้รับการฝึกอบรมทุกคนได้พัฒนาสมองหรือความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดไว้อย่างเต็มที่ แล้วจึงพิจารณา สรุปความคิดเห็นที่ สอดคล้องเหมาะสมที่สุด
9. การสัมมนา (seminar) เป็นการประชุมเพื่อพิจารณาถกเถียงถึงประเด็นหรือหัวข้ออย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้ให้เกิดความเข้าใจมากกว่าที่จะเป็นการโต้เถียงถึง ประเด็น หรือหัวข้ออย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้ให้เกิดความเข้าใจมากกว่าที่จะเป็นการโต้เถียงเพื่อหาข้อยุติของประเด็นที่พิจารณา
10. การฝึกอบรมโดยให้ศึกษาค้วยตนเอง (self-studied training) เป็นวิธีการ ฝึกอบรม ที่พัฒนามาจากวิธีการศึกษาทางไกล มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจ ตัวเอง ศึกษาโดยใช้สื่อทางไกล เช่น เทป วิทยุ โทรทัศน์

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการฝึกอบรมสามารถแยกได้หลายลักษณะ ตามแต่กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาในการฝึกอบรม ประเภทและเทคนิคในการฝึกอบรม ซึ่งสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถฝีมือในการทำงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว พัฒนาท่าทีและบุคลิกภาพในการทำงาน ฝึกฝนการใช้วินัยในการตัดสินใจ ส่งเสริมและสร้างขวัญในการทำงาน เข้าใจนโยบาย และจุดมุ่งหมายขององค์กรดีขึ้น สร้างความพอใจในการทำงาน เตรียมคนเพื่อรับงานใหม่ ย้าย หรือเพื่อเตรียมเลื่อนระดับ ความก้าวหน้าในการทำงาน

ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง Harbison and Myers (อ้างถึงในเมธี ปิยะคุณ, 2535 : 11) ให้ความหมายว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองหมายถึง กระบวนการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถ ของตนเองเพื่อเป็นการเตรียมตนสำหรับ ความก้าวหน้าใน สายงานหรือสายอาชีพต่อไปภายหน้า ซึ่งองค์กรสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ด้วย ตนเองได้ โดยการจัดให้มีห้องสมุดหรือจัดหาหนังสือ บทความ และเอกสารต่างๆ ให้พนักงาน ได้อ่าน หรือเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการเปิดโอกาสให้มีความก้าวหน้า จะเห็นว่าการพัฒนาบุคคลเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อปรับปรุง และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญการ และทัศนคติ อันเหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม และทัศนคติเพื่อการ ปฏิบัติงาน ในหน้าที่ เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้น และทำให้ บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในงาน นอกจากนี้ อุบล สาธิตการ (2527: 23) มีทัศนะ เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้เพิ่มเติมว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ แก้ปัญหา ประสบการณ์ การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์เป็นการนำไปสู่การสร้างพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านจริยธรรมที่ดี

การเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของมนุษย์ซึ่งมนุษย์จะพัฒนาตนเองได้คตินั้น จะต้องเกิดจากการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองด้วยซึ่ง การชี้นำตนเองนั้น Knowles (อ้างถึงใน สุมนา จรณะ สมบูรณ์, 2542: 15) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเรียนรู้ ด้วยการชี้นำตนเองว่าเป็นกระบวนการ ที่บุคคลเป็นผู้คิดริเริ่มในการเรียนรู้จะด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ตาม โดยที่บุคคลนั้นจะเป็นผู้วิเคราะห์ความ ต้องการในการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ จำแนกแหล่ง ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ (ทั้งที่เป็นวัตถุ และบุคคล) ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย วิธีการที่เหมาะสม และสามารถประเมินผลการเรียนรู้นั้น ๆ ใน ค.ศ. 1977 Garrison (อ้างถึงใน สุมนา จรณะสมบูรณ์, 2542: 16-17) ได้นำเสนอรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแสดงให้เห็นว่าการชี้นำตนเองนั้นมีองค์ประกอบ 3 อย่าง ที่มีความสำคัญ และ ทั้งสามองค์ประกอบนี้มีความเชื่อมโยงกัน ได้แก่

1. การจัดการ/การควบคุมตนเอง (self-management) ให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้
2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-monitoring) เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียน ในการ ประยุกต์การเชื่อมโยงความรู้ใหม่ และความรู้เดิมเข้าด้วยกัน

3. แรงจูงใจ (motivate) เป็นแรงจูงใจทั้งภายในหรือภายนอกก็ได้ที่จะทำให้เกิดจากความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่องค์การจัดให้

หลักการที่จะให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ได้ผลดีในการประกอบอาชีพ มีดังนี้ (นันทนา ธรรมบุศย์ อ้างถึงในร้อยคำรวมใจคัดสรรศักดิ์ ต่อประเสริฐ, 2544 : 20)

1. ก่อนที่จะพัฒนาตน หรือฝึกทักษะในเรื่องใดก็ตามผู้เรียนต้องมองเห็นถึง ความจำเป็นของสิ่งที่ต้องการจะพัฒนาเป็นอันดับแรกเช่น ถ้าต้องการจะพัฒนา ความสามารถในการพูดก็ต้องมองเห็นว่าการพูดมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ

2. ต้องทำความเข้าใจให้ได้ว่าทักษะที่ต้องการฝึกฝนนั้น คือทักษะใด และต้องรู้ต่อไปด้วยว่าจะฝึกทักษะโดยวิธีการอย่างไร การฝึกทักษะจะเกิดผลเร็วยิ่งขึ้นหาก ผู้เรียนสามารถหาบุคคลมาเป็นแบบอย่างในการฝึกได้ เพราะการเลียนแบบ จากผู้ที่มีความสามารถโดยตรงช่วยให้เราประเมินได้ว่า จะฝึกตรงไหน และฝึกอย่างไร

3. ต้องฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และฝึกอย่างจริงจังขณะเดียวกันก็ยอมรับฟังคำ ติชม จากผู้อื่น อย่าท้อแท้ หรือเสียกำลังใจถ้าได้รับคำตักเตือน เพราะคำตักเตือนจะช่วยให้เรา รู้ว่าต้องปรับปรุงเพิ่มเติมตรงไหนบ้าง การฝึกในระยะแรก ผู้เรียนอาจเกิดความเบื่อหน่าย เพราะรู้สึกว่าการฝึกไม่เห็นผลทันใจบางคนอาจคิดว่าเป็นการเสียเวลาหรืออาจคิดว่าตน ไม่มีความพยายามและอดทนที่จะฝึกต่อไป เพราะการฝึกฝนทักษะ หรือนิสัยบางอย่าง ต้องใช้เวลานานพอสมควรจึงจะเห็นผลการฝึกที่ไม่ต่อเนื่อง และผู้ฝึกขาดวินัยในตนเองจะไม่มีวันประสบความสำเร็จได้เลย

4. ขณะที่กำลังพัฒนาตนในด้านใดก็ตาม ควรจดเป็นบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน เพื่อ ทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจจดบันทึกเกี่ยวกับสิ่งดังต่อไปนี้

4.1 เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

4.2 เหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวกับความขัดแย้งกับผู้อื่นเหตุการณ์ที่เราคิดว่า ประสบกับความสำเร็จหรือความล้มเหลว

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดในการ ตัดสินใจ ในการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ การเลือกการดำเนินชีวิต จุดมุ่งหมาย ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะชีวิตคือกระบวนการเรียนรู้ที่เป็น ไปอย่างต่อเนื่องอยู่ในตัวแล้ว เพียงแต่ว่าบุคคลแต่ละคนย่อม ต้องการ โอกาสที่มีขึ้น โดยเฉพาะ เพื่อการเพิ่มพูน ความรู้ในด้านต่าง ๆ ในช่วงจังหวะต่าง ๆ ตลอดชีวิต ทั้งนี้ เพื่อบุคคลจะได้ติดตามความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวิทยาการได้ทัน

การพัฒนาตนเองโดยใช้แนวพุทธ หลักการของพุทธศาสนาจะสอนให้มนุษย์เป็นคนดี มีคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ด้วยการประพฤติธรรม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข มีธรรมะ เป็นที่พึ่งของชีวิต แก่นสารของ พระพุทธศาสนาอยู่ที่แก่นสารของชีวิตของมนุษย์ ทุกคนมีหน้าที่ที่ต้อง

ปฏิบัติ และควรทำตามหน้าที่นั้นด้วยความรู้ ความตื่น ความเบิกบาน จะได้พัฒนาชีวิตทั้งภายนอกและภายในให้สมดุล สติ คือชีวิต มนุษย์จึงต้องตั้งสติให้มั่น ใช้ปัญญาในการพิจารณาเหตุการณ์เรื่องราวทั้งหลายด้วยจิตที่สงบไม่ปรุงแต่งจนเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ (ทองทิพภา วิริยะพันธ์, 2550 : 150)

การพัฒนาตนเองตามหลักของไตรสิกขา

การพัฒนาตนเองโดยใช้แนวพุทธ เป็นการบริหารจัดการเพื่อการรู้แจ้งเห็นจริง เข้าใจโลก เข้าใจชีวิต มองโลกตามที่เป็นจริง เห็นสังขารแห่งชีวิต หากผู้บริหารมีการพัฒนาจิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จะเป็นการทำจิตให้สะอาด สงบ สว่าง ซึ่งก็ได้แก่ สีล สมาธิ ปัญญา ตามหลักของไตรสิกขานั่นเอง โดยอาจจำแนกได้ดังนี้

1. สีล คือ การพัฒนาทางด้านพฤติกรรม
2. สมาธิ คือ การพัฒนาทางด้านสภาพจิตหรือจิตใจ
3. ปัญญา คือ การพัฒนาทางด้านวุฒิปัญญา และทักษะคิดที่ถูกต้อง

สุวรรณ เพชรนิล (2536 อ้างถึงใน ทองทิพภา วิริยะพันธ์, 2550: 152) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทางด้านพฤติกรรมว่าเป็นบ่อเกิดของการดำเนินชีวิตที่สะอาด ในสังคม การพัฒนาด้านจิตใจจะเป็นบ่อเกิดของสภาพจิตที่เหมาะสม การพัฒนาทางด้านวุฒิปัญญา เป็นบ่อเกิดของความสามารถ มีความรู้อย่างถูกต้อง และมีทักษะที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น และสังคม

พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “ผู้ได้พัฒนาตนมาแล้ว ทั้งทางพฤติกรรม ทางสภาพจิต และทางวุฒิปัญญา พร้อมทั้งมีความพยายามสูงเท่านั้น จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้” ฉะนั้นถ้าบุคคลยังไม่ได้พัฒนาตนเองให้เหมาะสมการแก้ปัญหาต่างๆย่อมจะไม่มีประสิทธิภาพ

1. การพัฒนาพฤติกรรมในความหมายของศีล มีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้
 - 1.1 การพัฒนาตนเองให้มีระเบียบวินัย ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีงามรู้สิทธิ และหน้าที่ของตน ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นรู้จักการใช้สิทธิโดยชอบธรรม รู้ขอบเขตของอิสระเสรี โดยมีความรู้ที่ฝึกคิดชอบชั่วดีเป็นพื้นฐาน มีความสามารถในการยืดหยุ่น ยับยั้งตนเองได้ดี ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งชั่ววนจูงใจ ไม่ปลอมแปลงโกหกหลอกลวง ไม่หลงยึดค่านิยมและเจตคติที่ต่ำทราม
 - 1.2 การพัฒนาตนเองให้แต่งกายมีระเบียบ ถูกต้องตามกาลเทศะ รู้จักการระ รู้จักขอกภัย และให้อภัย
 - 1.3 การพัฒนาตนให้รู้จักระเบียบแบบแผนในกิจกรรมต่างๆ
2. การพัฒนาทางด้านสภาพจิตใจ ตามความหมายของสมาธิมีขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ปรับปรุงที่อยู่ ที่ทำงานให้มีบรรยากาศที่ดี
 - 2.2 การปลดปล่อยความกังวลใจเป็นปัจจัยสำคัญเบื้องต้นประการหนึ่งของการพัฒนาสภาพจิตใจให้มั่นคง

2.3 ส่งเสริมให้มีที่ปรึกษาทางจิตเพื่อให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาสับสนเกิดขึ้น ในความคิด และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จะต้องทำการปรึกษากับผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาได้ อาทิเช่น พ่อแม่ ครู นักแนะแนว พระ ฯลฯ

2.4 ส่งเสริมให้ดำเนินชีวิตแบบที่น้อมภายใต้บรรยากาศแห่งการศรัทธา มีความปรารถนาดีต่อกัน มีอภัยภัยไม่ตรีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตาม โอกาส มีความชื่นชมยินดีต่อความเจริญรุ่งเรืองของทุกคน โดยปราศจากบรรยากาศแห่งความริษยา

3. การพัฒนาความรู้ และทัศนคติที่ถูกต้องตามความหมายของปัญญา คือ การรู้จัก สอบสวนถึงบ่อเกิดของสิ่งต่างๆ และมีความสามารถอ่านเหตุการณ์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ถูกต้องด้วย ขั้นตอนนี้

3.1 การศึกษาที่ถูกต้องให้หลักเกณฑ์ต่างๆ ไม่ผิดพลาด คำว่าวินิจัยตั้งอยู่บน พื้นฐานที่เหมาะสม มีความมั่นคงในตนเอง สามารถชี้ได้ว่าอะไรคือคุณค่าที่ถูกต้องไม่หลงติดอยู่ใน ค่านิยมที่ผิดๆ และสามารถเปลี่ยนแปลงไปสู่ค่านิยมที่ถูกต้องด้วยตนเองได้

3.2 มีการพัฒนาทัศนะหรือปรัชญาชีวิตตามสมควร หยั่งรู้สภาพความจริงของโลก และชีวิตที่สับสนด้วย ลภ ยศ สรรเสริญ สุข ไม่หมกมุ่นในสิ่งที่ปรารถนาจนเกินไป ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคดโกง จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อหน้าที่โดยแท้จริงไม่หวังผลใดๆ

5. การจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

ภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์นอกจากการควบคุมผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพแล้ว กรมราชทัณฑ์ยังมีการฝึกงานในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับ สังคมได้เมื่อพ้นโทษไปแล้ว โดยการให้การศึกษอบรมทั้งในด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ และธรรม ศึกษา ดังกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องดังจะได้อธิบายต่อไป

5.1 การจัดการศึกษาสามัญ

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องมาตรฐานขั้นต่ำ ๆ ข้อ 77

1) ควรมีข้อกำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคน ได้ศึกษาต่อเท่าที่เขาสามารถจะรับ การศึกษาได้รวมทั้งการสอนศาสนาในประเทศที่พอจะดำเนินการได้ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก และ ผู้เยาว์วัยต้อง บังคับให้เรียน และทางการราชทัณฑ์ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ

2) การศึกษาของผู้ต้องขัง พึงปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของชาติ เพื่อว่าเมื่อพ้นโทษแล้วจะศึกษาต่อได้สะดวก

พ.ร.บ.ราชทัณฑ์มาตรา 27 อธิบดีมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการศึกษา และการอบรมผู้ต้องขัง

พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ มาตรา 28 บรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษา และการอบรม เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ สมุดหนังสือนั้น รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาให้ แต่ผู้ต้องขังจะนำของตนเองมาใช้ก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว

กฎกระทรวงฯ ข้อ 51 นักโทษเด็ดขาดอายุต่ำกว่า 25 ปี ให้คำนึงถึงการศึกษา และอบรมเป็นพิเศษ

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 11 กันยายน 2483 เรื่องการศึกษา และอบรมผู้ต้องขัง ได้กำหนดให้มีการศึกษาอบรม แบ่งเป็น 3 สาขา ดังนี้

(1) การจัดการศึกษาอบรมให้แก่ผู้ต้องขังนั้น แยกเป็น 3 สาขา

1. พุทธศึกษา คือ การศึกษาวิชาสามัญ และวิชาชีพ
2. จริยศึกษา คือ การอบรมด้านศีลธรรมจรรยา และหน้าที่พลเมืองดี
3. พลศึกษา คือ การศึกษาด้านการอนามัย สุขาภิบาล และการออกกำลังกาย

กรมราชทัณฑ์มีความเชื่อว่าคนพัฒนาได้ถ้าใฝ่ใจการศึกษา จึงได้จัดกระบวนการศึกษาที่ประกอบไปด้วยการจัดการเรียนการสอนทั้งสายวิชาสามัญ วิชาชีพ การอบรม พัฒนาจิตใจเข้ามาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปรับปรุงแต่งพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาสสามารถกลับเข้าสู่สังคมต่างๆ ไปได้เป็นปกติ โดยประกาศนโยบายว่า "มือหนึ่งถือชอล์กมือหนึ่งถือตะบอง" หรือผู้ต้องขังทุกคนต้องอ่านออกเขียนได้ ต้องจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ ป.9 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ คนที่เรียนมากลางๆ ไม่จบชั้นประโยค ประถมหรือมัธยม ต้องเรียนต่อให้จบ และเลือกเรียนวิชาชีพตามที่ตลาดแรงงานต้องการ 1 สาขา วิชาชีพเป็นอย่างน้อยก่อนพ้นโทษ

ก. พุทธศึกษา

ก) การศึกษาในสาขานี้ แยกออกเป็น ดังนี้

4. วิชาสามัญ มีกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ให้ความช่วยเหลือ นับตั้งแต่ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิทยากร และหลักสูตร โดยมีความมุ่งหวังที่จะขยายการศึกษาภาคบังคับ จาก 6 ปี เป็น 9 ปี (มัธยมศึกษาตอนต้น) ให้ครอบคลุมทุกโรงเรียนในสังกัด และขยายเพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี (มัธยมศึกษาตอนปลาย) โดยกำหนดให้ผู้ต้องขังที่ยังอ่านเขียนหนังสือไทยไม่ได้ และมีกำหนดโทษเหลือ ซึ่งจะต้องจำต่อไปอีกตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ต้องจัดให้ศึกษาวิชาสามัญ ตามที่ทางการเรือนจำ จัดให้ จนสามารถมีความรู้ อ่านเขียนหนังสือได้

5. วิชาชีพ มีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมการศึกษานอกโรงเรียน เข้ามาช่วยเหลือทางด้านอุปกรณ์ วิทยากร และเครื่องมือ เข้ามาจัดการเรียนการสอนให้ผู้ต้องขัง โดยจัดให้ ผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด และมีได้กำหนดให้มีหน้าที่อันเกี่ยวข้องด้วยการทำงาน ที่มีใช้ เป็นการหาผลประโยชน์ ต้องจัดให้ศึกษาวิชาชีพทั้งในทางทฤษฎี และในทางปฏิบัติตามที่ทาง เรือนจำจัดให้

ข) ถ้าคนฝาก คนต้องขังสมัครเข้ารับการศึกษาดังกล่าวไว้ข้างต้นก็ให้ ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตตามสมควรแก่กรณี

ข. จริยศึกษา

1) ผู้ต้องขังทุกคนจัดให้ได้รับการอบรมศีลธรรมจรรยา และหน้าที่ พลเมืองดี และต้องจัดให้ฟังพระธรรมเทศนาตามลัทธิศาสนาที่ตนนับถือ โดยการนำหลักธรรมของ ทุกๆศาสนาเช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม เข้ามาอบรมสั่งสอนให้ผู้ต้องขังน้อมนำ หลักธรรมไปปฏิบัติในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน

2) เรือนจำต้องพยายามให้ความสะดวกผู้ต้องขัง ได้ประกอบพิธีกรรม ในวันพระหรือพิธีสำคัญในทางศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือตามที่เห็นสมควร

ค. พลศึกษา

1) เรือนจำต้องพยายามจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการแนะนำการอนามัย และ สุขากิจบาลตามสมควร

2) ผู้ต้องขังฝึกหัดระเบียบแถว เล่นกีฬา และออกกำลังกายต่างๆตามที่ เรือนจำจัดให้

3) ผู้ต้องขังที่ได้รับการยกเว้นมิต้องศึกษาวิชาตามข้อ (1) (2) (6) และ (7) นั้น ต้องเป็นคนชรา ทูพพลภาพ พิกัด หรือเจ็บป่วย ซึ่งแพทย์ประจำเรือนจำ หรือถ้าไม่มีแพทย์ หรือแพทย์ประจำเรือนจำไม่อยู่ เจ้าพนักงานผู้บังคับบัญชาควบคุมตั้งแต่ตำแหน่งพัศดีขึ้นไปรับรอง ว่าไม่สามารถจะรับการศึกษาวิชาสามัญ หรือวิสามัญตามที่ทางการจัดให้ได้เป็นครั้งคราวหรือ ตลอดไป

4) เรือนจำต้องจัดให้ผู้ต้องขังที่เข้าใหม่ได้ทราบ และเข้าใจระเบียบ ข้อบังคับของเรือนจำตามสมควร

5) เรือนจำต้องจัดให้มีผู้สมุด และสถานที่อ่านหนังสือสำหรับผู้ต้องขัง และต้องพยายามจัดให้ผู้ต้องขังได้อ่านหนังสือตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสายสามัญในทุกเรือนจำ/ ทัณฑสถาน เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้ตั้งแต่การอ่านออกเขียนได้ ระดับประถมศึกษา ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาต่อเนื่องต่างๆ โดยให้เรือนจำ ทักษสถาน จัดให้มีการเรียนการสอน ในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตร ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ด้วยวิธีการเรียนแบบชั้นเรียนเป็นหลัก ส่วนเรือนจำ/ทัณฑสถานใด สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีเรียนแบบตนเองหรือแบบทางไกลได้ ก็ให้พิจารณาดำเนินการได้ตามความเหมาะสม สำหรับการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา และการศึกษาต่อเนื่องกำหนดให้ใช้หลักสูตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชเป็นหลัก

5.2 การให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานศึกษา มสธ.

5.2.1 การสมัครเป็นนักศึกษา

1. ให้ผู้ต้องขังที่จะเข้าเรียนใน มสธ. และผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาของ มสธ. อยู่แล้ว รายงานฐานะการเป็นนักศึกษา พร้อมทั้งหลักฐานการเป็นนักศึกษาแก่เรือนจำและทัณฑสถาน
2. ให้เรือนจำและทัณฑสถาน รายงานกรมราชทัณฑ์ทราบ เพื่อพิจารณาอนุญาตพร้อมทั้งแจ้งรายละเอียดของผู้เรียนไปด้วย เช่น คดี กำหนดโทษ ระยะเวลาต้องโทษ ชั้น และสาขาวิชาที่เรียน
3. ให้เรือนจำและทัณฑสถานติดต่อประสานงานกับ มสธ. โดยตรง ในเรื่องของการซื้อระเบียบการสมัคร และใบสมัคร ตลอดจนวิธีการสมัคร และการขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา
4. ค่าใช้จ่ายในการสมัครเป็นนักศึกษา และค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต่างๆ ทุกชนิด ใน การศึกษา มสธ. ให้ผู้เรียนเป็นผู้ออกเองทั้งสิ้น
2. การเรียนการสอนของนักศึกษา มสธ. ในเรือนจำและทัณฑสถาน
5. จัดหาสถานที่ในแดนหนึ่งแดนใดที่เหมาะสม จัดทำเป็นห้องเรียน ติดตั้งโทรทัศน์ วิทยุเพื่อการศึกษา^{นี้}โดยเฉพาะ
6. กำหนดเวลาเรียนในภาคเช้าหรือบ่ายตามที่เห็นสมควร โดยให้เรียนเพียงครึ่งวันให้ ผู้ต้องขังที่สมัครเรียน มสธ. ซึ่งอยู่ตามแดนต่าง ๆ เข้าเรียนตามกำหนด วัน เวลา และสถานที่ที่จัดไว้ ส่วนเวลาอื่นให้ฝึกวิชาชีพตามที่เรือนจำมอบหมาย
7. จัดเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ตลอดจนเป็นผู้เก็บรักษาวิทยุ-เทป วีดีโอ โทรทัศน์ และควบคุมเวลาเปิด-ปิดให้เป็นไปตามระเบียบของทางเรือนจำ

8. อุปกรณ์เพื่อการศึกษาทุกชนิดให้ผู้ต้องขังจัดหาเอง โดยมอบให้เจ้าพนักงานที่เรือนจำแต่งตั้งเป็นผู้เก็บรักษาตรวจสอบและควบคุมการใช้ ห้ามมิให้ผู้ต้องขังนำติดตัวไปใช้นอกห้องเรียน และนอกเวลาเรียน
9. เมื่ออุปกรณ์การศึกษาที่นำเข้ามา เกิดชำรุดเสียหาย ผู้เป็นเจ้าของต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และนำไปซ่อมแซมเองจะเรียกค่าใช้จ่ายใดๆจากเรือนจำมิได้
10. เทปคำบรรยายที่จะนำเข้ามาเพื่อศึกษานั้น ให้ผู้เรียนติดต่อทาง มสธ. ให้ทาง มสธ. ส่งตรงไปยังเรือนจำ และมีหนังสือรับรองว่าเป็นเทปคำบรรยายทางวิชาการจริง ห้ามมิให้นำเทปที่ไม่มีการรับรองจากมหาวิทยาลัยฯที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบมาเปิดให้นักศึกษาดูโดยเด็ดขาด
11. เมื่อผู้ต้องขังจบการศึกษาหรือพ้นโทษ ก็ให้คืนสิ่งของนั้นๆไป เว้นแต่มีความประสงค์จะบริจาคให้เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไป
12. การจัดการสนามสอบไล่ของนักศึกษา มสธ.
13. ให้เรือนจำติดต่อประสานงานกับมหาวิทยาลัยในเรื่องการกำหนดวันเวลาสอบไล่ และเรื่องการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมการสอบไล่โดยตรง
14. ให้เรือนจำจัดสถานที่เหมาะสมภายในเรือนจำเป็นสนามสอบ
15. ให้เรือนจำจัดเจ้าหน้าที่ประสานงาน และควบคุมการสอบไล่อย่างใกล้ชิด ระมัดระวังอย่าให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ โดยให้ถือปฏิบัติตามนัยข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ เรื่องการเข้าคู่มือหรือติดต่อกับการทำงานของเรือนจำ และกงสุลเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง (ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2480)
16. ให้เรือนจำแจ้งผลการสอบไล่ให้กรมราชทัณฑ์ทราบ ภายหลังจากประกาศผลแล้วภายใน 15 วัน
17. เมื่อผู้ต้องขังจบการศึกษา พ้นโทษ หรือย้ายเรือนจำ ให้เรือนจำรายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบด้วย
18. ให้เรือนจำรายงานสถิตินักศึกษา มสธ. ให้กรมราชทัณฑ์ทราบทุกภาคการศึกษา ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อยเพื่อรวบรวมเป็นสถิติต่อไป (หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ มท 1004/ว 112 ลงวันที่ 10 กันยายน 2529)

5.3 การจัดห้องสมุดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานขั้นต่ำ ๆ ข้อ 40 เรือนจำทุกแห่งต้องมีห้องสมุดที่เพียงพอพร้อม ทั้งหนังสือ บันเทิงเรีงรมย์ และสารคดี ตำราเรียน สำหรับผู้ต้องขังทุกประเภท และส่งเสริมให้เขาได้ใช้ห้องสมุดเต็มที่

การจัดห้องสมุดสำหรับผู้ต้องขัง ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ดังนี้

1. ให้เรือนจำและทัณฑสถานจัดให้มีผู้หนังสือ และสถานที่อ่านหนังสือ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้อ่านหนังสือ
2. ให้ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถาน จัดเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโดยเฉพาะ 1 คน หากมีการสับเปลี่ยนหน้าที่เมื่อใด ให้มีการตรวจรับ - ส่งหนังสือที่มีอยู่ และต้องลงชื่อผู้รับและผู้ส่งไว้เป็นหลักฐานเสนอผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยการทัณฑสถานทราบด้วยทุกครั้ง
3. ให้บรรณารักษ์จัดทำทะเบียนรายชื่อหนังสือของห้องสมุดโดยอนุโลมตามบัญชีหนังสือของหลวง ให้มีรายการครบถ้วนถูกต้องเสมอ หนังสือรับใหม่ต้องลงบัญชีทันที และจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ค้นหาได้สะดวก บัญชีนี้ต้องพร้อมที่จะเรียกตรวจดูได้เสมอ
4. บัญชีหนังสือของห้องสมุดนี้ให้คัดสำเนา โดยแสดงชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง และจำนวนหนังสือส่งไปให้กรมทราบในครั้งแรก และถ้ามีการรับหนังสือเพิ่มขึ้นคราวใดให้แจ้งไปให้ทราบทุกครั้ง
5. ผู้ยืมคนใดจะยืมหนังสือออกไปพ้นห้องสมุด ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถาน หรือผู้ได้รับมอบหมาย
6. ให้จัดทำสมุดบัญชีการยืมไว้ เพื่อให้ผู้ยืมลงชื่อยืมและส่ง ช่องบัญชีให้มีรายการชื่อผู้ยืม ชื่อหนังสือ จำนวนหนังสือ วันยืม ผู้อนุญาต ลายมือผู้ยืม วันส่งและลายมือผู้ส่ง
7. บรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบในการที่หนังสือขาดหายไปจากบัญชี โดยต้องชดใช้เงินค่าหนังสือตามราคาที่ปรากฏในบัญชี หรือจัดหาหนังสือนั้นมาใช้แทนในสภาพที่ยังใหม่ และเรียบร้อย
8. ให้ผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยการทัณฑสถานพิจารณากำหนดเวลาให้ผู้ต้องขัง ซึ่งมีสิทธิตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกรมฯ ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2480 ได้มีโอกาสใช้เวลาว่างจากการทำงาน เพื่ออ่านหนังสือในห้องสมุดอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง และการกำหนดเวลานั้นให้กำหนดโดยชัดเจนแน่นอน และแจ้งให้ผู้ต้องขังทั่วไปทราบ และติดประกาศไว้ที่ห้องสมุด

9. การอนุญาตให้ผู้ต้องขังเข้าใช้ห้องสมุด ผู้ต้องขังที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าไปใช้ห้องสมุดของเรือนจำและทัณฑสถานต้องเป็นผู้ต้องขังตั้งแต่ชั้นเลว ถึง ชั้นเยี่ยม โดยต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับอธิบดี ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2480 ซึ่งผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมถึงชั้นดี สามารถเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุดได้เมื่อเวลาว่างจากการทำงาน ผู้ต้องขังชั้นกลางสามารถเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุดได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และผู้ต้องขังชั้นเลว 2 สัปดาห์ต่อครั้ง ส่วนผู้ต้องขังชั้นเลวมาก ไม่ได้รับประโยชน์นี้

10. การให้ผู้ต้องขังยืมหนังสือในห้องสมุดไปอ่านภายนอก กำหนดให้ผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมสามารถยืมหนังสือได้ครั้งละมากกว่าชั้นอื่น ผู้ต้องขังชั้นดีมากและชั้นดี ยืมได้ครั้งละ 1 เล่ม

11. ให้บรรณารักษ์เป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องขังทุกคน ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยมิให้ผู้ต้องขังถือโอกาสกระทำการอันผิดวินัยหรือก่อความรำคาญให้กับผู้อื่น หากปรากฏว่ามีผู้ฝ่าฝืนให้เสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษตามสมควร

12. หนังสือที่อนุญาตให้ผู้ต้องขังอ่านกำหนดไว้ดังนี้

12.1 หนังสือที่กรมราชทัณฑ์จัดส่งมาให้ไว้ประจำห้องสมุด

12.2 หนังสือที่ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถานจัดหามาให้สำหรับ ห้องสมุดซึ่งจะต้องเป็นหนังสือเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา สารคดี อันเป็นวิชาการ หรือวิชาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด กรณีเป็นหนังสือบันเทิงคดีให้มีเฉพาะเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรม และหนังสือพิมพ์ต้องเป็นหนังสือพิมพ์ที่ผู้บัญชาการหรือผู้อำนวยการได้สั่งอนุญาตไว้ และไม่เป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองประเทศ

13. ห้ามมิให้นำหนังสือที่มีลักษณะเป็นเรื่องข่มขู่จิตใจให้กระทำการชั่วร้าย ผิดศีลธรรมก่อความรู้สึกทางกามารมณ์ การแบ่งชนชั้น หรือเกี่ยวกับลัทธิการเมืองอันเป็นปฏิปักษ์กับนโยบายของรัฐบาลเข้าไปไว้ในห้องสมุดหรือนำเข้ามาจากภายนอกให้ผู้ต้องขังอ่าน

14. การอนุญาตให้ผู้ต้องขังนำหนังสือจากภายนอกเรือนจำเข้าไปอ่านในเรือนจำให้พิจารณาตาม ข้อ 13 และห้ามมิให้ส่งหนังสืออื่นๆ กลับออกไปภายนอกเรือนจำโดยเด็ดขาด จนกว่าผู้ขออนุญาตนั้นจะนำติดตัวออกไปเมื่อพ้นโทษหรือได้รับการปลดปล่อย (เพื่อเป็นการป้องกันการนัดแนะติดต่อกับบุคคลภายนอกในการก่อเหตุร้าย)

15. ให้เรือนจำจัดทำบัญชีจำนวนผู้ต้องขังที่เข้าไปอ่านหนังสือ และยืมหนังสือรายงาน ให้กรมราชทัณฑ์ทราบทุกเดือน (ระเบียบกรมราชทัณฑ์ฉบับที่ 2/2499 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2499)

5.4 การศึกษาสายวิชาชีพ

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จัดให้มีการเรียนการสอน สายวิชาชีพ ระยะสั้น ตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ หลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ยังมีหลักสูตร วิชาชีพที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยสถานประกอบการต่างๆ ซึ่งนอกจากการศึกษาวิชาชีพ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ทางเรือนจำ/ทัณฑสถาน ยังได้จัดให้มีการฝึกวิชาชีพตามความถนัด และความสนใจ ของผู้ต้องขัง รวมทั้งการนำผู้ต้องขังออกไปฝึกวิชาชีพภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในลักษณะของการ ทำงานสาธารณะอีกด้วย ดังจะได้กล่าวต่อไปในเรื่องการควบคุมผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำ

5.5 การฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานขั้นต่ำ ๗ ข้อ 71

- (1) งานที่ให้ผู้ต้องขังทำนั้น จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการทรมานให้หลายจำ
- (2) ผู้ต้องขังคำพิพากษาให้ลงโทษแล้ว ต้องทำงานภายในบังคับแห่งความสมบูรณ์ ทางกาย และจิตใจตามที่แพทย์ได้วินิจฉัย
- (3) ให้ผู้ต้องขังทำงานที่เกิดประโยชน์ในปริมาณพอที่จะไม่ให้เกินกำลังผู้ต้องขัง ตามจำนวนชั่วโมงทำงานปกติประจำวัน
- (4) งานที่จัดให้ผู้ต้องขังทำ ควรเป็นงานที่คงไว้หรือเพิ่มพูนสมรรถภาพของเขาที่จะ ทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เมื่อพ้นโทษไปแล้ว เท่าที่สามารถทำได้
- (5) ควรจัดให้ผู้ต้องขัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เขาวิสัยได้รับการฝึกวิชาชีพในงานที่ เป็นประโยชน์ และบังเกิดผลกำไร
- (6) ผู้ต้องขังควรเลือกงานที่ตนประสงค์จะทำได้ ภายในกรอบวิชาชีพที่เหมาะสม และตามความต้องการของทางการเรือนจำ และการรักษาระเบียบวินัย

มาตรฐานขั้นต่ำ ๗ ข้อ 72

- (1) การจัดงาน และวิธีทำงานจะต้องคล้ายคลึงงานอิสระนอกเรือนจำมากที่สุดที่จะ ทำได้ เพื่อเตรียมผู้ต้องขังให้ชินต่อชีวิตทำงานตามปกติทั่วไป
- (2) ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนได้เสียของผู้ต้องขัง และการฝึกงานวิชาชีพ ของเขา ยิ่งกว่าผลกำไรที่เรือนจำจะได้จากงานที่ผู้ต้องขังทำ

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 73

- (1) งานอุตสาหกรรม และงานกสิกรรม ที่เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังทำนั้น เรือนจำ จะต้องดำเนินการเองโดยตรง ไม่ใช่ทำสัญญาจ้างกับเอกชน

(2) ถ้าให้ผู้ต้องขังทำงาน ซึ่งไม่ใช่งานของเรือนจำ จะต้องให้อยู่ในความกำกับดูแลของเจ้าพนักงานเรือนจำ และผู้จ้างแรงงานผู้ต้องขังนั้นๆจะต้องจ่ายค่าจ้างในอัตราปกติให้แก่เรือนจำ ตามผลผลิตที่ผู้ต้องขังทำได้ ทั้งนี้เงินเสียแต่งานนั้นจะเป็นของหน่วยราชการด้วยกัน

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 74

(1) ภายในเรือนจำควรจะให้มีการระมัดระวัง เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพ และอนามัยของผู้ต้องขังตามกฎหมาย เช่นเดียวกับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ให้มีข้อกำหนดค่าชดเชยทำขวัญ ผู้ต้องขังที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน รวมทั้งการเจ็บป่วยเนื่องจากงานนั้น ทั้งนี้ จะต้องไม่น้อยกว่าที่คนงานที่เป็นอิสระภายนอกได้รับตามกฎหมาย

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 75

(1) จำนวนชั่วโมงทำงานของผู้ต้องขังสูงสุด ในวันหนึ่ง และสัปดาห์หนึ่งพึงกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎกระทรวง โดยพิจารณาตามข้อบังคับหรือระเบียบที่ใช้กับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ชั่วโมงทำงานที่กำหนดจะต้องมีวันหยุดพักผ่อนสัปดาห์ละ 1 วัน และมีเวลาเพียงพอสำหรับศึกษา และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและการฟื้นฟูเพื่อให้กลับเข้าสู่สังคม

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 76

- (1) ควรมีระบบจ่ายค่าตอบแทน การทำงานของผู้ต้องขังอย่างยุติธรรม
- (2) ตามระบบดังกล่าวควรยินยอมให้ผู้ต้องขังใช้เงินที่เขาได้รับนี้อย่างน้อยก็บางส่วน เพื่อซื้อของใช้สอยตามที่ได้รับอนุมัติ และส่งไปให้ครอบครัวของเขาได้ด้วย
- (3) ระบบนี้ทางราชการควรกันเงินส่วนหนึ่งให้ผู้ต้องขังได้รับสะสมไว้มอบให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ

กฎกระทรวงฯ ข้อ 50-65 (การจัดให้ผู้ต้องขังทำงาน) สามารถกล่าวโดยสรุป ดังนี้

1. งานที่จัดให้ผู้ต้องขังเด็ดขาดทำ จะต้องคำนึงถึง กำหนดโทษ ความแข็งแรงของร่างกาย สติปัญญา อุปนิสัย และฝีมือหรือความรู้ความชำนาญ อีกทั้งผลในทางเศรษฐกิจ ผลในทางอบรม และสภาพของเรือนจำและทัณฑสถาน (กฎกระทรวงข้อ 50) จัดให้ผู้ต้องขังเด็ดขาดที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ให้ได้รับการศึกษาอบรม (กฎกระทรวงข้อ 51)
2. จัดให้คนต้องขังและคนฝาก ทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนามัย การรักษาความสะอาด และงานที่เกี่ยวกับการสุขาภิบาลต่างๆ (มาตรา 23)

3. หากผู้ต้องขังได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตในขณะที่ทำงาน ให้เรือนจำพิจารณาให้ได้รับรางวัลตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง และหากผู้ต้องขังดังกล่าวเสียชีวิต รางวัลที่ควรได้นั้นให้จ่ายแก่ทายาท (ตามนัยมาตรา 26)

4. ห้ามมิให้เจ้าพนักงานใช้ผู้ต้องขังทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เว้นแต่ได้รับอนุญาตไว้ในระเบียบข้อบังคับซึ่งกรมราชทัณฑ์อนุมัติ (กฎกระทรวงข้อ 55)

5. ผู้บัญชาการเรือนจำสามารถจ้างผู้มีความรู้ความสามารถมาสอน หรือฝึกอบรมให้ผู้ต้องขัง มีความรู้ความชำนาญในงานประเภทหาผลประโยชน์ได้ โดยใช้เงินทุนหรือเงินรายได้ (กฎกระทรวง ข้อ 58)

6. ผู้ต้องขังอาจได้รับรางวัลจากการปฏิบัติงานได้จากกรณีดังนี้

- การทำงานสาธารณะฯ
- ทำการป้องกันหรือจับกุมผู้ต้องขังที่ก่อเหตุร้าย
- ทำการดับเพลิง
- ทำการระเบิด
- ทำการก่อสร้าง หรือซ่อมอาคารและขึ้นไปทำการอยู่บนชั้นสูงกว่า 12 ฟุต
- ทำการอยู่หน้าเตาไฟ หรือหล่อโลหะ
- ทำการเดินเครื่องจักรกล
- ทำการในน้ำลึกหรือสายน้ำเชี่ยว
- ทำการบุกเบิกป่าหรือตัดไม้ใหญ่

7. ให้ผู้ต้องขังหยุดทำงานในวันต่อไปนี้ (กฎกระทรวงฯ ข้อ 54 และคำสั่งที่ 805/2483 ลงวันที่ 12 กันยายน 2483)

- วันที่ 31 มีนาคม และวันที่ 1 เมษายน รวม 2 วัน
- วันฉลองรัฐธรรมนูญ
- วันเฉลิมพระชนมพรรษา
- สัปดาห์ละ 1 วัน คือ วันอาทิตย์
- วันอื่นใดที่รัฐมนตรีมีคำสั่งเป็นครั้งคราว

ทั้งนี้ ให้ถือตามปฏิทินวันหยุดราชการและในโอกาสวันสำคัญของชาติ ต่อมาในคราวที่มีการสัมมนาผู้บริหารราชทัณฑ์ทั่วประเทศ เมื่อเดือนสิงหาคม 2540 ได้มีการหารือเกี่ยวกับเรื่องนี้จากที่ประชุมสัมมนา กรมฯ จึงได้สอบถามพร้อมประมวลความคิดเห็น จากเรือนจำกลางประจำเขตทั้ง 9 แห่ง เพื่อนำเข้าที่ประชุมกรมฯ ซึ่งที่ประชุมมีมติ ดังนี้

(1) กรณีวันหยุดประจำสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) ให้ผู้ต้องขังทำงานสัปดาห์ละอย่างน้อย 1 วัน

(2) กรณีวันหยุดนักขัตฤกษ์หรือวันอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดมีคำสั่งเป็นครั้งคราว ให้ผู้ต้องขังได้หยุดทำงานตามวันดังกล่าว ส่วนวันหยุดชดเชยให้ผู้ต้องขังทำงานตามปกติ
อนึ่ง ในการแก้ไขกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องอยู่ในระหว่างดำเนินการ

7. การฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน พิจารณาถึงผลที่จะได้รับจากการฝึกวิชาชีพ การผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย ควรคำนึงถึงรูปแบบให้เหมาะสมกับภาวะการตลาด พยายามลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง เน้นคุณภาพของงานให้ได้มาตรฐาน (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0912/ว.67 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2536)

8. ให้เรือนจำและทัณฑสถานพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนสายอาชีพ ให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามโครงสร้างหลักสูตรอย่างจริงจัง สำหรับเรือนจำ และทัณฑสถานที่ยังไม่ได้เปิดทำการสอนสายอาชีพ ให้รับดำเนินการโดยพิจารณาเปิดสอนวิชาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการหรือเหมาะสมกับท้องถิ่น (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/ว.58 ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2536)

5.6 รายได้จากการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

รายได้จากการผลิตสินค้าหรือการรับจ้างแรงงาน สามารถนำมาใช้เป็นเงินทุนในการฝึกวิชาชีพได้ต่อไป ได้แก่

1. รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ เช่น การจำหน่ายสินค้าที่ทำจากไม้ เครื่องโลหะ เครื่องหวาย ชุคหินอ่อน ชุคมุก และอื่นๆ อีกมากมาย
2. รายได้จากการรับจ้างแรงงาน เช่น รับจ้างทำหลักเขต งานสาธารณะลอกท่อรับจ้างเย็บผ้า พับถุง เป็นต้น
3. รายได้อื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการฝึกวิชาชีพ เช่น การจำหน่ายเครื่องมือเครื่องใช้ ชำรุด ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ค่าเบี้ยปรับฯ

5.7 การศึกษาสายธรรมศึกษา

กรมราชทัณฑ์กำหนดให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จัดให้มีการเรียนการสอนในระดับธรรมศึกษาตรี ธรรมศึกษาโท และธรรมศึกษาเอก ตามหลักสูตรของคณะสงฆ์และส่งเข้าสอบธรรมสนามหลวงประจำปี โดยกำหนดเปิดเรียนตั้งแต่วันวิสาขบูชา (ประมาณเดือนพฤษภาคม) จนถึงกำหนดสอบไล่ (ประมาณเดือนพฤศจิกายน) และกำหนดให้ผู้ต้องขังเข้าเรียนอย่างน้อยร้อยละ 5 ของผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั้งหมดแต่ละแห่ง นอกจากนี้ยังให้มีการอบรมผู้ต้องขังในด้าน การฝึกจิตภาวนา เพื่อขัดเกลาจิตใจ การอบรมผู้ต้องขังในวันสำคัญของชาติ ศาสนา และการอบรมผู้ต้องขัง ก่อนปล่อยพันโทษ เป็นต้น

5.8 การอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรมแก่ผู้ต้องขัง

1. เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่ง จะต้องจัดให้ผู้ต้องขังทุกคน ได้รับการอบรมด้านศีลธรรม จรรยา และหน้าที่พลเมืองดี รวมทั้งฟังพระธรรมเทศนาคำสอนตามลัทธิศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ (ข้อบังคับกรมฯ ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 11 กันยายน 2483)
2. เรือนจำ/ทัณฑสถานต้องให้ความสะดวกแก่ผู้ต้องขัง ได้ประกอบพิธีกรรมในวันพระ หรือวันสำคัญตามศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ รวมทั้งได้รับการเยี่ยมเยียนปลอบใจจากผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนานั้นๆ ตามสมควร (ข้อบังคับกรมฯ ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 11 กันยายน 2483 และหนังสือกรมฯ ที่ มท 1005/ว.111 ลงวันที่ 9 กันยายน 2529)
3. การให้ผู้ต้องขังศึกษาธรรมศึกษา ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดนิมนต์พระสงฆ์ที่มีวุฒิทางเปรียญธรรมเข้าสอนประจำ และเมื่อพระธรรมทูต พระธรรมจาริก หรือพระหน่วยพัฒนาการทางจิตจาริกมา ก็ให้นิมนต์เข้าแสดงธรรมแก่ผู้ต้องขังทุกครั้ง (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/ว.72 ลงวันที่ 15 เมษายน 2525)
4. ในการอบรมทางศีลธรรมแก่ผู้ต้องขัง ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานมอบหมายให้อนุศาสนาจารย์เป็นผู้อบรมสั่งสอน หรืออาราธนาพระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิวิทยากรพุทธสมาคม อนุศาสนาจารย์ทหาร 3 เหล่าทัพหรือวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก มาอบรมผู้ต้องขังเป็นประจำ หากเป็นวันหยุดราชการจะจัดให้ผู้ต้องขังมีการละเล่นหรือบันเทิงได้ตามสมควร (หนังสือกรมฯ ที่ 97/2501 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2501)
5. หากเรือนจำและทัณฑสถานใดไม่มีอนุศาสนาจารย์ ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดเจ้าพนักงานที่มีวุฒิทางเปรียญธรรม หรือนักธรรมทำหน้าที่เป็นอนุศาสนาจารย์ (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/ว.72 ลงวันที่ 15 เมษายน 2525)
6. ให้เรือนจำและทัณฑสถานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีชื่อเสียงด้านคุณธรรม ความดี เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย สภาสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ และวิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ส.ฯ เข้าอบรมในลักษณะการบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ การถามตอบปัญหา หรือการแก้ปัญหาชีวิตเป็นรายบุคคล เพื่อปลูกเร้าจิตใจผู้ต้องขังให้เกิดความกระตือรือร้นในการรับการอบรม และเพิ่มพูนความรู้ด้านต่าง ๆ (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/ว.161 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2535)
7. ถ้าเรือนจำและทัณฑสถานใดมีพุทธสมาคมหรือยุวพุทธสมาคมตั้งอยู่ ให้เชิญวิทยากรของพุทธสมาคมนั้นๆ เข้าอบรมแก่ผู้ต้องขังเป็นประจำทุกเดือน โดยทำหนังสือเชิญอย่างเป็นทางการหากตั้งในเขตหน่วยงานทางทหารก็ให้เชิญอนุศาสนาจารย์ของทหารเข้าอบรมผู้ต้องขังเช่นเดียวกัน (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/ว.72 ลงวันที่ 15 เมษายน 2525)

8. ให้เรือนจำและทัณฑสถานจัดให้มีการอบรมผู้ต้องขัง และประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเนื่องในวันวิสาขบูชา ดังนี้

- ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน ให้นิมนต์พระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เข้าแสดงธรรมเทศนาอบรมผู้ต้องขัง และให้ผู้ต้องขังร่วมจิตภาวนาอย่างต่อเนื่องประมาณ 15 นาทีและหากสามารถจัดให้ผู้ต้องขังเวียนเทียนได้ก็ให้ดำเนินการ

- ภายนอกเรือนจำและทัณฑสถาน ให้ติดต่อวัดที่ไม่ห่างไกลเพื่อให้เจ้าพนักงาน ผู้ต้องขังที่ได้รับอนุมัติทำงานภายนอกเรือนจำ หรือทำงานสาธารณะพร้อมญาติร่วมทำบุญฟังพระธรรมเทศนา และให้ผู้ต้องขังดังกล่าวร่วมกันพัฒนาทำความสะอาดบริเวณวัดด้วย (หนังสือกรมฯ ที่ มท 1004/ว.54 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2530)

9. ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จัดให้ผู้ต้องขังไหว้พระสวดมนต์เป็นประจำทุกคืนก่อนนอนในเวลา 20.00 น.หรือเวลาอื่นตามที่ผู้บัญชาการอนุมัติ รายละเอียดดูในเรื่องการไหว้พระ สวดมนต์ของผู้ต้องขัง

10. ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดให้มีการอบรมผู้ต้องขัง โดยวิธีแยกประเภทตามฐานโทษอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/960 ลงวันที่ 24 ตุลาคม 2537)

11. ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดให้มีการรายงานผลการอบรมศีลธรรมแก่ผู้ต้องขัง โดยใช้แบบรายงานที่กรมฯ กำหนด รวม 6 แบบ (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/1089 ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2537)

5.9 การอบรมผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัว

ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ดังนี้

1. เรือนจำและทัณฑสถานจะต้องจัดให้ผู้ต้องขังที่เหลือโทษ อีก 7 วัน หรือไม่เกิน 7 วัน ให้ได้รับการอบรมทางศีลธรรมเป็นพิเศษ และให้แยกควบคุมไว้ห่างจากผู้ต้องขังอื่นๆ ทั้งนี้ให้รวมถึงผู้ต้องขังที่จะได้รับอนุญาตให้พักการลงโทษด้วย

2. เจ้าหน้าที่ที่จะทำการอบรมศีลธรรมให้แก่ผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษ กรณีเรือนจำกลาง ให้เป็นหน้าที่ของผู้บัญชาการหรือผู้ได้รับมอบหมาย ส่วนในเรือนจำส่วนภูมิภาคให้เป็นหน้าที่ของพัศดี หรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายจากพัศดี

3. การอบรมแก่ผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษตามข้อ 1 ให้ปฏิบัติดังนี้

- ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาพุทธ ให้ท่องศีลห้าธรรมห้าจนจำได้

- ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาคริสต์ ให้ท่องบัญญัติ 10 ประการ ของพระเยซูวจนจำได้

- ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอิสลามให้ท่องบัญญัติ 63 ข้อของพระมหะหมัดจนจำได้

- ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ให้ท่องบทคำสอนเบื้องต้นของศาสนานั้นให้ได้ (ระเบียบกรมราชทัณฑ์ฉบับที่ 17 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2482)

5.10 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง

1. ให้เรือนจำและทัณฑสถานต่างๆทั่วประเทศ ร่วมจัดกิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติด ในวันที่ 26 มิถุนายนของทุกปี โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพการบริหารงานเรือนจำในส่วนภูมิภาคให้ประสานงานกับหน่วยงานฝ่ายปกครองระดับจังหวัดหรืออำเภอ (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0908/ว.64 ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2535)

2. ให้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่ง จัดสัปดาห์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ตามมติ คณะรัฐมนตรีในวันที่ 1 - 7 พฤษภาคมของทุก ๆ ปี ดังนี้

- จัดนิมนต์พระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าแสดงธรรมอบรมผู้ต้องขัง
- จัดให้ผู้ต้องขังทั้งหมดร่วมกันปฏิบัติจิตภาวนาอย่างต่อเนื่อง
- จัดนิทรรศการแสดงกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ การพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม

- รณรงค์ให้ผู้ต้องขังเลิกอบายมุขทั้งปวง
- จัดให้ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาคริสต์และอิสลาม ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นกรณีพิเศษ

- ผู้ต้องขังทำงานภายนอกจัดให้พัฒนาวัดหรือบำเพ็ญประโยชน์อื่นตามความเหมาะสม (หนังสือกรมฯ ที่ มท 0904/ว 55 ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2535)

3. การสูบบุหรี่ของผู้ต้องขังให้รณรงค์ให้ผู้ต้องขังเลิกสูบบุหรี่ กำหนดสถานที่หรือเขตสูบบุหรี่ของผู้ต้องขัง และกำหนดเขตปลอดบุหรี่ และห้ามมิให้ผู้ต้องขังสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ คือ โรงฝึกวิชาชีพ โรงเลี้ยง และเรือนนอน(หนังสือกรมฯด่วนมาก ที่ มท 0905/ว.156 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2535)

4. ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานประสานงานกับสาธารณสุขจังหวัดหรือศูนย์กามโรคในเขตท้องที่เพื่อร่วมจัดกิจกรรมสัปดาห์รณรงค์โรคเอดส์ขึ้นภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในวันที่ 1 ธันวาคมของทุกปี

6. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ต้องขัง เรือนจำ และทัณฑสถาน

6.1 ความหมายของผู้ต้องขัง

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 4 (2), (3), (4) และมาตรา 5 ได้ให้ คำจำกัดความของคำที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังไว้ดังนี้ (ประเสริฐ เมฆมณี อ้างถึงใน สมชาย วิมานศักดิ์, 2544: 12)

- 6.1.1 ผู้ต้องขัง หมายความว่า รวมถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก
- 6.1.2 นักโทษเด็ดขาด หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และหมายความรวมถึง บุคคลที่ถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย
- 6.1.3 คนต้องขัง หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง
- 6.1.4 คนฝากหมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่น โดยไม่มีหมายอาญา

6.2 ประเภทของผู้ต้องขัง

กฎหมายกำหนดประเภทของผู้ต้องขังไว้ เพื่อกีดกันมิให้ผู้ต้องขังต่างประเภท ต่างคดีและมีระดับพื้นฐานการประพฤติที่แตกต่างกัน ได้อยู่ประปนกันซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความยุ่งยากในแง่ของการปกครองและการรักษาระเบียบวินัย แล้วยังเป็นผลเสียในแง่ของหลักทัณฑวิทยาแผนใหม่ ที่มุ่งประสงค์ให้ผู้ต้องขังต่าง ประเภทได้รับการแยกคุมขัง และแยกการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของ ความผิด ความแตกต่างในการกระทำผิด อายุ เพศ เป็นสำคัญ (ประเสริฐ เมฆมณี อ้างถึงใน สมชาย วิมานศักดิ์, 2544: 13)

กฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ 40 ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ได้กำหนดถึงการแบ่งประเภทผู้ต้องขังไว้ 7 ประเภท ได้แก่

1. ผู้ต้องขังหญิง
2. ผู้ต้องขังที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และต้องโทษเป็นครั้งแรก
3. ผู้ต้องขังที่ต้องโทษสำหรับความผิดที่กระทำอนาจาร
4. ผู้ต้องขังที่ต้องโทษสำหรับความผิดที่ประทุษร้ายแก่ชีวิตและร่างกาย
5. ผู้ต้องขังที่ต้องโทษสำหรับความผิดที่ประทุษร้ายแก่ทรัพย์สิน
6. ผู้ต้องขังซึ่งศาลพิพากษาว่าเป็นผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย
7. ผู้ต้องขังที่ไม่ได้อยู่ในจำพวกที่ได้ระบุนมาแล้ว

6.3 ความหมายของเรือนจำและทัณฑสถาน

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ได้ให้ความหมายคำว่า เรือนจำ หมายถึง สถานที่ซึ่งใช้ควบคุมผู้ต้องขังอันได้แก่ ผู้ต้องขัง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง คนฝากและนักโทษพิเศษ มีกำแพง ป้อมยาม อาคารสถานที่ทำการเรือนจำ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้กำหนด และประกาศในราชกิจจานุเบกษา วางอาณาเขตไว้ โดยชัดเจน (กรมราชทัณฑ์, 2537: 3)

ทัณฑสถาน หมายถึง เรือนจำประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งแยกตามความคิดเพื่อการฝึกอบรมอาชีพ โดยเฉพาะ(กรมราชทัณฑ์, 2537 : 3)

เรือนจำ เป็นสถานที่ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษหลายประการ ทั้งการป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิด การข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรม การแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิดให้หลายจำ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ซึ่งงานเรือนจำในแต่ละสมัยจะสนองตอบต่อวัตถุประสงค์แต่ละอย่างมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไป โดยมีการ พัฒนาทั้งแนวคิดและวิธีการตลอดมา ปัจจุบันเรือนจำถือเป็นสถานที่แก้ไขผู้ต้องขัง พร้อมกับส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ภายนอกได้ (นันทิ จิตสว่าง, 2541: 44-47)

6.4 ประเภทของเรือนจำ

ประเภทของเรือนจำเพื่อแยกการปฏิบัติให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังประเภทต่างๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพมี 2 ประเภท คือ (นันทิ จิตสว่าง, 2541 : 44-47)

1. เรือนจำตามระดับความมั่นคง เรือนจำตามระดับความมั่นคงเป็นรูปแบบของการจัดที่ยึดถือเกณฑ์ด้านความมั่นคงแข็งแรงของเรือนจำความร้ายแรงของการกระทำ ผิด ระยะเวลาที่ถูกลงโทษ การจัดเรือนจำตามระดับความมั่นคงนี้นิยมจัด 3 ระดับ คือ

1.1 เรือนจำระดับความมั่นคงสูง (maximum security prison) เป็นเรือนจำที่ เน้นการควบคุมเป็นหลัก ใช้สำหรับคุมขังผู้กระทำผิดที่มีลักษณะร้ายแรง มีกำหนดโทษ สูง หรือกระทำผิดโดยสันดาน ประกอบด้วยกำแพงสูง มีเรือนนอนที่เข้มแข็ง จัดห้องขังเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์แข็งแรงดุร้าย และเครื่องมือสังเกตความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขัง รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ถืออาวุธบนป้อมยาม เจ้าหน้าที่ตรวจตราการเข้าออก และควบคุมผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด การอบรมฝึกวิชาชีพจะจัดดำเนินการเฉพาะภายในเรือนจำเท่านั้น

1.2 เรือนจำระดับความมั่นคงปานกลาง (medium security prison) เป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงรองลงมา เน้นการควบคุมพอสมควร ใช้สำหรับควบคุมผู้กระทำผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าประเภทแรก หรือเป็นผู้กระทำผิดที่ผ่านเรือนจำที่มีความ มั่นคงสูงมาแล้วเมื่อโทษลดลงก็นำมาควบคุมไว้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายการควบคุมมากกว่าการฝึกอาชีพจะเน้นหนักไป ในด้านอุตสาหกรรมภายในเรือนจำ และมีการเกษตร บางส่วน

1.3 เรือนจำระดับความมั่นคงต่ำ (minimum security prison) เป็นเรือนจำที่ไม่ได้เน้นการควบคุม ใช้คุมผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษโดยให้อิสระเสรีภาพในการเคลื่อนไหวแก่ผู้ต้องขัง ด้วยการให้ระบบให้ผู้ต้องขังรักษาระเบียบวินัย และรับผิดชอบต่อหมู่คณะที่อยู่ร่วมกันด้วยตนเองเป็นการตอบแทนคุณความดีของนักโทษ โดยจะคัดเลือกผู้กระทำผิดที่มีความประพฤติดีและไว้วางใจได้ ไปควบคุมไว้เพื่อเป็นการเตรียมการปลดปล่อย

สรุปได้ว่าการจัดประเภทเรือนจำตามระดับความมั่นคงจะยึดหลักการควบคุมผู้กระทำผิด โดยมุ่งเน้นการควบคุมป้องกันมิให้หลบหนีมากกว่าการอบรมแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังอยู่ร่วมกันภายใต้ระบบการควบคุมที่เข้มงวดซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขพฤติกรรมทางด้านจิตใจของผู้กระทำผิด

2. เรือนจำตามประเภทของผู้กระทำผิด เรือนจำตามประเภทของผู้กระทำผิดจะมุ่งเน้นที่การอบรมแก้ไขพฤติกรรมที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับผู้ต้องขังประเภท นั้นๆ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

2.1 เรือนจำชาย เป็นเรือนจำที่ใช้คุมขังผู้ต้องขังชายประเภททั่วไปหลายประเภทไว้ด้วยกัน แต่จัดแยกแดนผู้ต้องขังประเภทต่างๆออกจากกัน เช่นผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย และผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรม เป็นต้น เป็นเรือนจำที่มีอยู่แพร่หลาย เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะเป็นผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำ

2.2 เรือนจำหญิงหรือ ทัณฑสถานหญิง เป็นเรือนจำที่ใช้สำหรับคุมขังผู้ต้องขังหญิงโดยเฉพาะเพื่อแยกออกจากผู้ต้องขังชายโดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงจะมีแนวทางในการดำเนินการที่แตกต่างจากผู้ต้องขังชายนอกจากนี้ การดำเนินการในการควบคุมและการอบรมแก้ไขจะใช้เจ้าหน้าที่หญิงเกือบทั้งหมด เจ้าหน้าที่ชายที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำหญิงมักอยู่นอกกำแพงเรือนจำ หรือทำหน้าที่ บริหาร

2.3 ทัณฑสถานวัยหนุ่ม เป็นเรือนจำที่ใช้คุมขังผู้ต้องขังวัยหนุ่ม เพื่อป้องกันการรังแก และการถ่ายทอดนิสัย หรือเทคนิคการกระทำผิดจากผู้ต้องขังที่มีความ เชี่ยวชาญ และ เพื่อให้การอบรมแก้ไขเป็นพิเศษ โดยเน้นการศึกษาอบรมที่แตกต่างจากผู้ต้องขังทั่วไป

2.4 ทัณฑสถานบำบัดพิเศษเป็นเรือนจำที่ใช้สำหรับคุมขังผู้ต้องขังคดีอาชญากรรม โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่คดีอาชญากรรม เพื่อให้การบำบัดรักษาผู้ต้องขังเหล่านี้ โดยผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษามากกว่าการลงโทษในฐานะที่เป็นอาชญากร

2.5 เรือนจำเปิดหรือทัณฑสถานเปิด เป็นเรือนจำที่มุ่งเน้นในเรื่องการเตรียมการปลดปล่อยผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษและจะกลับเข้าสู่สังคมชนบทให้ได้รับการศึกษาฝึกอาชีพ

ด้านเกษตรกรรมจึงมีสภาพแตกต่างไปจากเรือนจำปิดโดยทั่วไป กล่าวคือ จะไม่มีกำแพงหรือป้อมยามมีเพียงรั้วลวดหนามธรรมดาที่มีลักษณะเช่นเดียวกับสวนเกษตรโดยทั่วไป

2.6 เรือนจำชั่วคราว เป็นเรือนจำที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ในกิจการใดกิจการหนึ่ง โดยเฉพาะและเป็นการชั่วคราว เช่น เรือนจำชั่วคราวสำหรับคุมขังผู้กระทำความผิดระหว่าง พิจารณาคดี โดยใช้สถานีดำรงเป็นเรือนจำชั่วคราว หรือเรือนจำชั่วคราวเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการจัดพื้นที่ด้านการเกษตรสำหรับผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพด้านการเกษตร และ ประกาศเป็นเรือนจำชั่วคราวโดยอาจเป็นกรณีที่ส่งผู้ต้องขังไปทำงานแบบเข้าไปเย็นกลับหรือไปประจำก็ได้

2.7 เรือนจำพิเศษ เป็นเรือนจำที่ใช้สำหรับคุมขังผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีหรือคดียังไม่เสร็จเด็ดขาดตามกฎหมาย การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีใน เรือนจำพิเศษจะแตกต่างไปจากนักโทษเด็ดขาด เพราะผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดียังถือว่าเป็นผู้ที่บริสุทธิ์อยู่ จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ต้องขังเหล่านี้จะมีสิทธิ มากกว่านักโทษเด็ดขาดในเรือนจำทั่วไป

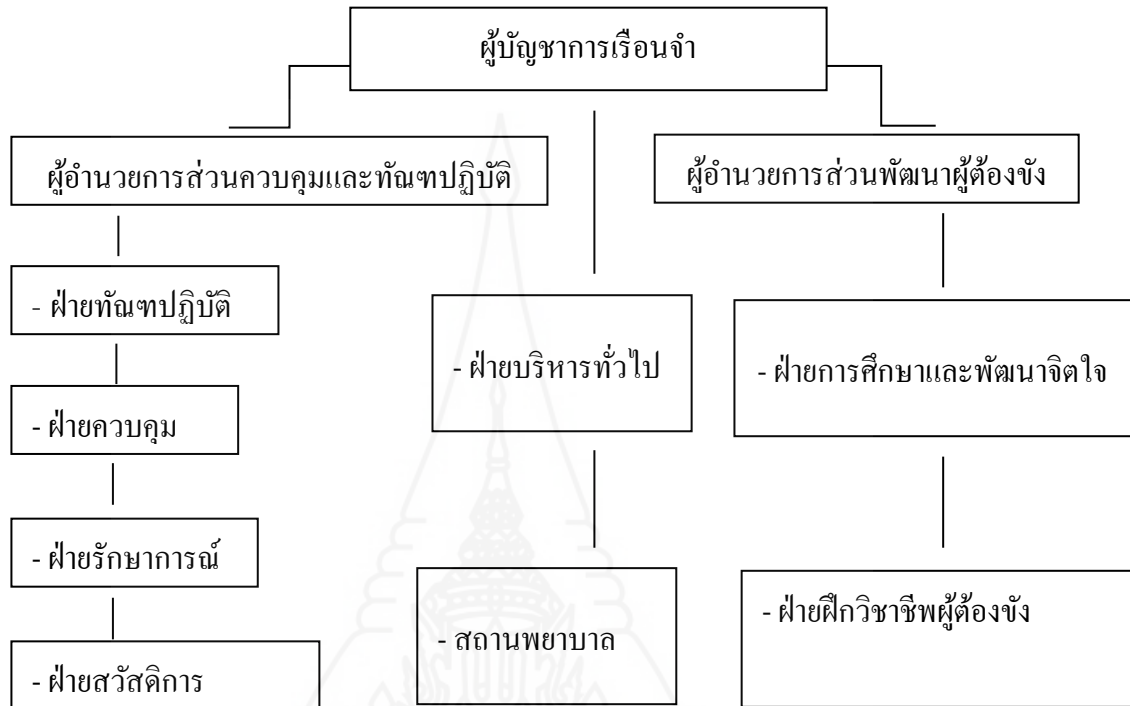
สรุปได้ว่า การจัดประเภทของเรือนจำตามประเภทของผู้กระทำความผิดทำให้ สามารถที่จะดำเนินการควบคุม และแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังวัยหนุ่มนอกจากการควบคุมโดยแยกออกจาก ผู้ต้องขังทั่วไป เพื่อกันการถ่ายทอดลักษณะนิสัยและเทคนิคการกระทำความผิดแล้วจึงควรที่จะให้การอบรมแก้ไขเป็นพิเศษ ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ สามารถดำรงชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคม ต่อไป

7. ข้อมูลพื้นฐานและหน้าที่ความรับผิดชอบของเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

7.1 ข้อมูลพื้นฐานเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

1. หน่วยงาน เรือนจำจังหวัดอ่างทอง
2. สัยทัศน์เรือนจำจังหวัดอ่างทอง (Vision)
 - ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ และพัฒนาศักยภาพผู้ต้องขังให้สามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างปกติสุขที่ทำการ
3. พันธกิจเรือนจำจังหวัดอ่างทอง (mission)
 - สร้างผู้คุมมืออาชีพ
 - ป้องกัน ปราบปรามยาเสพติด โทรศัพท์มือถือ และสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ
 - บำบัด ฟื้นฟู แก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แผนภูมิการบังคับบัญชา

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิการบังคับบัญชา

5. ที่ตั้ง 47/1 หมู่ที่ 2 ถนน อ่างทอง – โพธิ์ทอง ตำบลศาลาแดง อำเภอเมืองอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง รหัสไปรษณีย์ 14000 โทรศัพท์ 035-616 205 โทรสาร 035-625 126

- พื้นที่ทั้งหมด จำนวน 55 ไร่ 2 งาน 19 ตารางวา
- พื้นที่ภายใน จำนวน 10 ไร่ 1 งาน 75 ตารางวา
- พื้นที่ภายนอก จำนวน 45 ไร่ - งาน 44 ตารางวา

6. บ้านพักสำหรับบุคลากร

มี/เพียงพอ

มี/ไม่เพียงพอ

ไม่มี

7. อัตรากำลังเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 2.1 อัตรากำลังเจ้าหน้าที่

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่			
รายการ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
ข้าราชการ	40	11	51
ลูกจ้างประจำ	1	1	2
พนักงานราชการ	7	6	13
พนักงานทั่วไป	1	1	2
พนักงานจ้างเหมา	1	1	2
ลูกจ้างชั่วคราว (เงินร้านค้าสงเคราะห์)	-	1	1
รักษาความปลอดภัย	2	-	2
รวม	52	21	73

8. รถยนต์

ประเภทของรถยนต์ราชการที่มีใช้งานในปัจจุบัน

ประเภท นั่งส่วนบุคคล จำนวน 1 คัน อายุการใช้งาน 20 ปี

ประเภท รถตู้ จำนวน 1 คัน อายุการใช้งาน 4 ปี

ประเภท กระบะนั่ง จำนวน 3 คัน อายุการใช้งาน 10 ปี

ประเภท กระบะบรรทุก จำนวน 1 คัน อายุการใช้งาน 25 ปี

ประเภทรถยนต์ที่ต้องการเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการ

ประเภท รถเก๋งนั่งส่วนบุคคล จำนวน 1 คัน

ใช้ในการปฏิบัติงานภารกิจ ติดต่อราชการของผู้บริหาร

ประเภท รถบรรทุกขนาด 2 ตัน จำนวน 1 คัน

9. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์

คอมพิวเตอร์ที่ดองใช้สำหรับการปฏิบัติงานจริง จำนวน 28 เครื่อง

คอมพิวเตอร์ที่ได้รับจัดสรร จำนวน 11 เครื่อง

10. ข้อมูลความจุของผู้ต้องขัง

ความจุผู้ต้องขังตามมาตรฐานของพื้นที่ แคนชาย 484 คน ความจุเกลี่ยย้าย 912 คน ความจุเต็มที 1,148 คน แคนหญิง 45 คน ความจุเกลี่ยย้าย 93 คน ความจุเต็มที 171 คน

11. จำนวนผู้ต้องขังในปัจจุบัน

จำนวนผู้ต้องขัง			
รายการ	ชาย	หญิง	รวม
ผู้ต้องขัง	1,378	202	1,580
ผู้ต้องกักขัง	3	-	3
ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์	2	1	3
เด็กติดผู้ต้องขัง	1	2	3
รวม	1,384	205	1,589

ข้อมูล ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2559

12. ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ จำนวน 2 คน

เด็กติดผู้ต้องขัง อายุ 0 – 1 ปี จำนวน 3 คน

13. ประเภทฐานความผิด (ระบุน 5 อันดับแรก)

10.1	พรบ.ยาเสพติด	คิดเป็นร้อยละ	73.64
10.2	คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	คิดเป็นร้อยละ	10.58
10.3	ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย	คิดเป็นร้อยละ	8.08
10.4	คดีเกี่ยวกับเพศ	คิดเป็นร้อยละ	2.47
10.5	คดีอื่นๆ	คิดเป็นร้อยละ	4.82

7.2 ส่วนราชการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

1. ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ผู้บังคับบัญชาสูงสุด (อำนาจการระดับสูง)
2. ส่วนควบคุมและรักษาการณ์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมและรักษาการณ์ (วิชาการระดับชำนาญการพิเศษ)
 - 2.1 ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง
 - 2.1.1 แคนแรกรับ
 - 2.1.2 แคนเรือนนอน
 - 2.1.3 แคนพยาบาล
 - 2.2 ฝ่ายรักษาการณ์
 - 2.2.1 งานรักษาการณ์
 - 2.2.2 หมวดป้อมรักษาการณ์
3. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง (วิชาการระดับชำนาญการพิเศษ)
 - 3.1 ฝ่ายฝึกวิชาชีพ
 - 3.1.1 งานเงินทุนฝึกวิชาชีพ
 - 3.1.2 งานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง
 - 3.1.3 งานพัสดุฝึกวิชาชีพ
 - 3.2 ฝ่ายการศึกษา
 - 3.2.1 งานการศึกษา
 - 3.2.2 งานพัฒนาจิตใจ
4. ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ(วิชาการระดับชำนาญการ)
 - 4.1 งานทัณฑปฏิบัติ
 - 4.2 งานทะเบียน
 - 4.3 งานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง
 - 4.4 ศูนย์ข้อมูลคอมพิวเตอร์
5. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง (วิชาการระดับชำนาญการ)
 - 5.1 ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง
 - 5.1.1 งานสุททกรรม
 - 5.1.2 งานเงินฝากผู้ต้องขัง
 - 5.1.3 งานเยี่ยมญาติ

5.2 ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ต้องขัง

5.2.1 งานร้านสงเคราะห์

5.2.2 งานสังคมสงเคราะห์และนันทนาการ

5.2.3 สถานพยาบาล

6. ฝ่ายบริหารทั่วไป หัวหน้าฝ่ายบริหาร (วิชาการระดับชำนาญการ)

6.1 งานธุรการ

6.2 งานการเงินและบัญชี

6.3 งานการเจ้าหน้าที่และสวัสดิการ

6.4 งานพัสดุและอาคารสถานที่

7.3 อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ตั้งขึ้นตามเขตอำนาจศาลจังหวัดอ่างทอง มีอำนาจในการควบคุม ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

7.3.1 ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง และงานรักษาการณ์

รับผิดชอบในการควบคุมผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของผู้มีอำนาจ ได้แก่ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการสอบสวน ระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง ระหว่างการพิจารณาคดี ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา และผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดบางส่วน ที่มีกำหนดโทษไม่เกิน ๑๕ ปี การควบคุมนอกจากควบคุมไม่ให้หลบหนี จะต้องมีการจัดการและพัฒนาระบบงานควบคุม และงานรักษาการณ์เรือนจำ รวมทั้งดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังป่วยที่ออกไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลอีกด้วย

7.3.2 ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง

รับผิดชอบในการวางแผนดำเนินการควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลเกี่ยวกับการให้การศึกษา ทั้งวิชาชีพผู้ต้องขัง การพัฒนาฝีมือแรงงาน การทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ การใช้แรงงานรับจ้าง การอบรมและการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการบริหารเงินทุนผลประโยชน์ จากการฝึกวิชาชีพ

7.3.3 ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง

รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการ ให้การสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง และผู้ถูกคุมประพฤติในด้านต่างๆ เช่น จัดหาเครื่องอุปโภค-บริโภคสำหรับผู้ต้องขัง งานเยี่ยมญาติ งานตรวจค้นสิ่งของฝากผู้ต้องขัง งานเงินฝาก ร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังตลอดจนจัดสวัสดิการให้กับข้าราชการเรือนจำ

7.3.4 ส่วนทัณฑ์ปฏิบัติ

รับผิดชอบในการดำเนินการด้านทัณฑ์ปฏิบัติ ได้แก่ การตรวจสอบหมายศาล การจัดทำ และเก็บรวบรวมทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การเลื่อนชั้น การลดชั้น การย้าย การปล่อย การออกใบสุทธิ การถึงแก่กรรมของผู้ต้องขัง การลดวันต้องโทษ จำคุก การขอพระราชทานอภัยโทษ การดำเนินการคัดเลือก ผู้ต้องขังออกทำงานนอกเรือนจำ การคุมประพฤติ

7.3.5 ฝ่ายวินัยผู้ต้องขัง

รับผิดชอบในการแจ้งความเนิ่นคดีอาญาแก่ผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยที่เกี่ยวข้องกับคดีทางอาญา การดำเนินการรายงานกรมราชทัณฑ์หลังจากออกคำสั่งลงโทษผู้ต้องขัง การออกคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง การพิจารณาอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งลงโทษทางวินัยของผู้ต้องขังในเบื้องต้นก่อนส่งอุทธรณ์ให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาอีกครั้ง รวมทั้งพิจารณากระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง

7.3.6 ฝ่ายบริหารทั่วไป

รับผิดชอบเกี่ยวกับ การงานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่และสวัสดิการ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ และอาคารสถานที่ งานเลขานุการ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ และประชาสัมพันธ์ของเรือนจำ

7.3.7 ด้านการสร้างความปลอดภัยในสังคม

- 1) รายงานการปล่อยตัวผู้ต้องขัง
- 2) มีการส่งต่อข้อมูลผู้พ้นโทษไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานคุมประพฤติ, ชุมชน เป็นต้น
- 3) มีการศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ เพื่อประกอบการพัฒนาหลักสูตรในการฝึกวิชาชีพให้ผู้เข้ารับการอบรม / ฝึกวิชาชีพ โดยการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ และร่วมกับ สำนักงานฝีมือแรงงานจังหวัดอ่างทองในการดำเนินการกำหนดหลักสูตรฝึกวิชาชีพและทำการฝึก พร้อมทั้งมีใบรับรองการฝึกอบรมจาก สำนักงานฝีมือแรงงานจังหวัด อ่างทอง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ได้ดำเนินการฝึกนวดแผนโบราณ ช่างตัดผมช่างเสริมสวย ผูกผ้าประดับ ซ่อมหนังสือ อบรมทักษะภาษาอังกฤษ ช่างเชื่อมโลหะ
- 4) มีการประสานกับผู้ประกอบการหรือหน่วยงานภาคีเกี่ยวข้อง เพื่อรองรับผู้กระทำผิดที่ผ่านการอบรม/ ฝึกวิชาชีพ หลังจากพ้นโทษเข้าสู่ตลาดแรงงาน
- 5) มีการจัดระเบียบเรือนจำตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์โดยกำหนดเป้าหมายออกเป็น 2 ส่วน คือ บริเวณภายนอกเรือนจำ และ ภายในเรือนจำ

6) มีวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามโปรแกรมการจำแนกประเภทผู้ต้องขัง โดยใช้หลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การบังคับใช้กฎหมาย การให้การสงเคราะห์ ฯลฯ

7.3.8 ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1) มีแนวทางหรือวิธีการในการป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดภายในเรือนจำได้ดำเนินการในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือในเรือนจำจนสามารถประกาศเป็น เรือนจำสีขาวได้ในปี พ.ศ.2558 โดยใช้มาตรการด้านการข่าว ตรวจสอบบุคคลเข้าออกอย่างละเอียด มีการจู่โจมตรวจค้นทุกวัน และเมื่อมีข่าวจะดำเนินการตรวจค้นทันที รวมถึงการนำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจ และให้รางวัลแก่ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี เช่น สิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด สิ่งอำนวยความสะดวกที่มากขึ้น เป็นต้น

7.3.9 ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

1) มีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นำมาใช้เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรในองค์กร ได้เรียนรู้และถือปฏิบัติ

7.3.10 ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมพิเศษ

1) มีการขยายผลผู้ต้องขังรายสำคัญในคดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมพิเศษ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยประสานกับสำนักงาน ปปส. ภาค 1 และตำรวจภูธร อ่างทองในการดำเนินการสอบสวนขยายผล นำไปสู่การจับกุม

8. งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

เริงฤทธิ แพรวงษ์ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเจตคติของผู้ต้องขัง ต่อการฝึกวิชาชีพในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการฝึกอาชีพ จำแนกตามตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ระดับอายุ การศึกษา ประกอบอาชีพ สถานภาพ สมรส รายได้ก่อนต้องโทษ ประเภทของผู้ต้องขังและวิชาชีพที่เข้ารับการฝึก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครจิจและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % สุ่มโดยการแบ่งชั้นภูมิและจัดสรรกลุ่มตัวอย่างแบบเท่าเทียม ใช้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 300 คน แบ่งเป็นนักโทษเด็ดขาด จำนวน 100 คน ผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์ - ฎีกา จำนวน 100 คน และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา จำนวน 100 คน

จากผลการศึกษาพบว่า (1) เจตคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการฝึกวิชาชีพ ในเรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยเฉลี่ยผู้ต้องขังมีเจตคติต่อการฝึกวิชาชีพทั้งด้าน การยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกวิชาชีพและรวมทั้งสองด้านอยู่ในระดับดี (2) ผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การประกอบอาชีพ รายได้ก่อนต้องโทษ การเข้ารับการฝึกวิชาชีพ ต่างกัน มีเจตคติต่อการฝึกวิชาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จ่านง อินคำ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดกิจกรรมการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังในเรือนจำ และ ทัณฑสถาน เขต 5” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร กับผู้ปฏิบัติงานต่อการจัด กิจกรรมการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 5 โดยภาพรวมและแต่ละด้านอยู่ใน ระดับ ปานกลาง และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร กับผู้ปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุขวุฒิ สอนเพ็ง (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อกิจกรรมการพัฒนาใน เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อกิจกรรมการ ฝึกวิชาชีพ ภาพรวมผู้ต้องขังมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และสถานภาพของผู้ต้องขัง ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประเภทผู้ต้องขัง มีทัศนคติต่อกิจกรรมการพัฒนาในเรือนจำไม่แตกต่างกัน

อังคณา พงศ์พนิตานนท์ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “ความต้องการพัฒนาตนเองของ ผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่ม” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับความต้องการพัฒนา ตนเองของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางในด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ ด้วยตนเอง (2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองใน 3 ด้านคือ ด้านการศึกษา ด้านการ ฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จำแนกตาม สถานภาพ ได้แก่ สถานภาพสมรส อายุ ระยะเวลาที่เหลือต้องโทษ ระดับการศึกษา และอาชีพก่อน ต้องโทษที่แตกต่างกัน (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ด้วย ตนเอง (4) เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ต้องขังวัยหนุ่มซึ่งต้องโทษอยู่ ณ ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 285 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเก็บแบบสอบถาม และใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลทั้งหมด 265 ชุด คิด เป็นร้อยละ 92.98 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ทดสอบเป็น รายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison)

จากผลการศึกษาพบว่า (1) ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง มีความ ต้องการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานนอก ระบบโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ต้องการให้ทัณฑสถานจัด เวลาให้การศึกษาภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอกเข้ามาสอนเสริมให้ ความรู้การศึกษาชั้นพื้นฐาน ต้องการศึกษายาอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภายในทัณฑสถาน ต้องการให้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนทุนในการศึกษา ต่อระดับปริญญาตรี ต้องการศึกษายาอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ภายในทัณฑสถาน ต้องการศึกษาคือแบบนอกระบบโดยทดสอบวัดความรู้หรือสอบเทียบเพื่อรับ วุฒิบัตร และต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเปิด ส่วนด้านการฝึกอบรม และด้าน การเรียนรู้ด้วยตนเอง จะมีระดับความต้องการรองลงมาตามลำดับ (2) ผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่ม กลาง ที่มีสถานภาพสมรส อายุ ระยะเวลาโทษที่เหลือ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ ต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาต้องการให้มีการ ฝึกวิชาชีพช่างในวันหยุดต้องการมีตำราแบบเรียน และเอกสารประกอบการเรียนที่ทันสมัย ด้านการฝึกอบรมต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรพิเศษควรฝึกอบรมในวิชาชีพอย่าง อื่นบ้าง เช่น ศิลปะ งานศิลป์ต่างๆ เป็นต้น ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองต้องการให้มีการจัดสถานที่ บริการชุมชนในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ฝึกงานควรมีห้องสมุด หรือแหล่ง เรียนด้วย ตนเองแต่ละแดนควบคุม (4) ผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางมีปัญหาเกี่ยวกับความ ต้องการพัฒนาตนเอง เรียงตามลำดับ ด้านการศึกษา หนังสือมีจำนวนไม่เพียงพอ อุปกรณ์การเรียน และสื่อต่างๆมีจำนวนไม่เพียงพอ ด้านการฝึกอบรม การฝึกอบรมวิชาชีพของทางทัณฑสถานเป็น การฝึกแบบมีผลผลิตต้องมีปริมาณงาน ควรลดปริมาณงานให้น้อยลง ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง บางวันทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จทำให้ขาด โอกาสเรียนรู้ ยังไม่มีคอมพิวเตอร์ ในการสืบค้นข้อมูลหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง

สยามรัฐ สิเนหาสาร (2550) ได้ศึกษาศึกษาเรื่อง “ทัศนนะและความต้องการของผู้ต้องขัง ต่อการฝึกวิชาชีพ ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษา ระบบการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร (2) เพื่อศึกษาทัศนนะและความ ต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร (3) เพื่อแสวงหาแนวทางใน

การพัฒนาการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักโทษเด็ดขาดซึ่งกำลังฝึกวิชาชีพในเรือนจำสมุทรสาคร จำนวน 265 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการศึกษาศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมมาเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

จากผลการศึกษาพบว่า (1) ผู้ต้องขังบางส่วนยังไม่ได้ฝึกวิชาชีพตามที่ต้องการ รวมทั้งแต่ละหลักสูตรสามารถรองรับผู้ต้องขังได้จำนวนจำกัดทำให้ไม่ครอบคลุมความต้องการของผู้ต้องขังได้ทุกคน รวมทั้งยังขาดการสำรวจความต้องการที่แท้จริงในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง (2) ทักษะ และความต้องการในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ช่างซ่อมรถยนต์ หรือจักรยานยนต์ ลำดับที่ 2 ฝึกวิชาชีพด้านช่างไฟฟ้า ลำดับที่ 3 ฝึกวิชาชีพช่างเชื่อม ลำดับที่ 4 ฝึกวิชาชีพด้านเครื่องยนต์ หรือเครื่องกลโรงงาน ลำดับที่ 5 ฝึกวิชาชีพด้านเครื่องปรับอากาศ (3) แนวทางการพัฒนาการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดสมุทรสาครควรจัดให้มีการฝึกวิชาชีพที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และมีวิชาชีพที่หลากหลายสาขา รวมทั้งเป็นการฝึกวิชาชีพที่ใช้ทักษะความรู้ในการทำงานมากกว่าการใช้แรงงานเพียงอย่างเดียว และควรจัดสรรอุปกรณ์สำหรับฝึกภาคปฏิบัติให้เพียงพอแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งควรมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสาขาวิชาชีพจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยในการฝึกวิชาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองว่ามีความต้องการพัฒนาตนเอง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ ว่าอยู่ในระดับใด

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,580 คน ข้อมูลจากเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ณ.วันที่ 13 มิถุนายน 2559

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยทำการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่เจาะจง (sample random sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 320 คน โดยใช้สูตร Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของตัวอย่างที่ 5%

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง 0.05

จากจำนวนประชากรแทนค่าสูตรได้ คือ

$$n = \frac{1580}{1 + 1580 (0.05)^2}$$

$$n = 320$$

∴ กลุ่มตัวอย่าง = 320 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ กำหนดโทษที่เหลือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเลือกรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา จำนวน 15 ข้อ ด้านการฝึกวิชาชีพ จำนวน 20 ข้อ ด้านการพัฒนาจิตใจ จำนวน 10 ข้อ รวม 45 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) คือ

5	หมายถึง	มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา จำนวน 5 ข้อ ด้านการฝึกวิชาชีพ จำนวน 5 ข้อ ด้านการพัฒนาจิตใจ จำนวน 5 ข้อ รวม 15 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) คือ

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้บันทึกถึงสำนักบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช เพื่อช่วยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งถึงผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษากำหนดไว้
2. ผู้ศึกษาได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทองในการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ต้องขัง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความต้องการพัฒนาตนเอง แผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2559-2562 กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง และ ผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าทางสถิติต่างๆ ดังนี้

1. ใช้ค่าสถิติพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูลได้แก่
 - 1.1 ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ กำหนดโทษที่เหลือ และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

1.2 ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้วิเคราะห์ระดับความต้องการ การพัฒนาตนเอง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และแปรผลตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (สมบูรณ์ ชูริยวงศ์, สมจิตรา เรืองศรี, เพ็ญศรี เศรษฐวงษ์, และรุจิร ภู่อาระ, 2540: 134)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความต้องการ
4.50-5.00	หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาตนเองมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาตนเองมาก
2.50-3.49	หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาตนเองปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาตนเองน้อย
1.00-1.49	หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนาตนเองน้อยที่สุด

1.3 การเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และเมื่อพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

1.4 ใช้ค่าสถิติบรรยาย เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการพัฒนาตนเองใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และแปรผลตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (สมบูรณ์ ชูริยวงศ์, สมจิตรา เรืองศรี, เพ็ญศรี เศรษฐวงษ์ และรุจิร ภู่อาระ, 2540: 134)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.50-5.00	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย แบบไม่เจาะจง (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษและกำหนดโทษที่เหลือ แจกแจงข้อมูลด้วยความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ และกำหนดโทษที่เหลือ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วย Scheffe

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

โดยเสนอรายละเอียดของผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ และกำหนดโทษที่เหลือ โดยแจกแจงข้อมูลด้วยความถี่ และค่าร้อยละได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1 เพศ	ชาย	275	85.9
	หญิง	45	14.1
	รวม	320	100.0
2 อายุ	18-20 ปี	42	13.0
	21-25 ปี	61	19.1
	26-30 ปี	100	31.3
	31 ปีขึ้นไป	117	36.6
	รวม	320	100.0
3 ระดับการศึกษา	ไม่จบประถมศึกษา	29	9.1
	ประถมศึกษา	58	18.1
	มัธยมศึกษาตอนต้น	81	25.3
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	56	17.5
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.)	37	11.6
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	46	14.4
	ปริญญาตรี	11	3.4
	สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.6
รวม	320	100.0	
4 สถานภาพสมรสก่อนตั้งไทย	โสด	197	61.5
	สมรส	103	32.2
	หย่า	20	6.3
	รวม	320	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
5	อาชีพก่อนต้องโทษ		
	รับราชการ	14	4.4
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6	1.9
	พนักงานบริษัทเอกชน	17	5.3
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	61	19.0
	เกษตรกรรม	23	7.2
	รับจ้างทั่วไป	142	44.4
	ไม่มีอาชีพที่แน่นอน	43	13.4
	อื่นๆ	14	4.4
	รวม	320	100.0
6	ระยะเวลาที่ต้องโทษ		
	1-5 ปี	147	45.9
	6-10 ปี	135	42.2
	11-15 ปี	38	11.9
	รวม	320	100.0
7	กำหนดโทษที่เหลือ		
	1-5 ปี	232	72.5
	6-10 ปี	74	23.1
	11-15 ปี	14	4.4
	รวม	320	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 85.9 เพศหญิง ร้อยละ 14.1

จำแนกตามอายุ พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 31ปีขึ้นไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมา คือ อายุ 26-30 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 อายุ 21-25 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 และอายุ 18-20 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 56 คน

คิดเป็นร้อยละ 17.5 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ไม่จบประถมศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ระดับปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ พบว่าสถานภาพของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองผู้ตอบแบบสอบถาม มีสถานภาพก่อนต้องโทษเป็นโสด จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 61.6 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 และหย่าจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองผู้ตอบแบบสอบถาม มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ไม่มีอาชีพที่แน่นอน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 เกษตรกรรม จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 รับราชการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 อื่นๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 และพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษ พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองผู้ตอบแบบสอบถามมีระยะเวลาที่ต้องโทษ 1-5 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมา คือ ระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 และระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9

จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือ พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองผู้ตอบแบบสอบถามมีกำหนดโทษที่เหลือ 1-5 ปี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 รองลงมา คือ ระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ดังตารางที่ 4.2 ถึงตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมเป็นรายด้าน

ความต้องการพัฒนาตนเอง	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความต้องการ
ด้านการศึกษา	3.94	.77	มาก
ด้านการฝึกวิชาชีพ	3.77	.73	มาก
ด้านการพัฒนาจิตใจ	3.66	.80	มาก
รวม	3.79	.62	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการฝึกวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.77$) และด้านการพัฒนาจิตใจ ($\bar{X} = 3.66$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา เป็นรายชื่อ

ด้านการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความต้องการ
1. ต้องการศึกษารุ่นพื้นฐาน นอกระบบโรงเรียน ในระดับ ประถมศึกษา	3.44	1.30	ปานกลาง
2. ต้องการศึกษารุ่นพื้นฐาน นอกระบบโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย	3.59	1.19	มาก
3. ต้องการศึกษาด้านอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)	3.91	1.08	มาก
4. ต้องการศึกษาด้านอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	3.91	1.07	มาก
5. ต้องการศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเปิด (หลักสูตร 4 ปี)	3.70	1.07	มาก
6. ต้องการศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี (กรณีจบ ปวส.)	3.78	1.06	มาก
7. ต้องการให้จัดการเรียนการสอนสำหรับศึกษา ทุกระดับการศึกษา ใน วันเสาร์-อาทิตย์	3.91	1.16	มาก
8. ต้องการสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติ พร้อมเครื่องมือ และอุปกรณ์ ในการศึกษาด้านอาชีพ	4.16	1.08	มาก
9. ต้องการให้เรือนจำจัดเวลา การศึกษา ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ	4.09	.93	มาก
10. ต้องการให้เรือนจำสนับสนุน ส่งเสริม การศึกษา ให้กับผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง และการศึกษาอย่าง ต่อเนื่องภายหลังพ้นโทษ	4.08	.96	มาก
11. ต้องการศึกษาดูแบบนอกระบบ โดยทดสอบ วัดความรู้หรือสอบเทียบเพื่อรับวุฒิบัตร	4.06	.95	มาก
12. ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอก เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้การศึกษารุ่นพื้นฐาน	4.08	1.02	มาก
13. ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอก เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้การศึกษาด้านอาชีพ	4.22	.93	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ ต้องการ
14. ต้องการให้ติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอกมาสนับสนุนทุนในการศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรี	4.02	1.02	มาก
15. ต้องการให้จัดวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ เกี่ยวกับการศึกษาต่อภายหลังพ้นโทษ	4.10	1.02	มาก
รวม	3.94	.77	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 14 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอกเข้ามา สอนเสริมให้ความรู้การศึกษาสายอาชีพ ($\bar{X} = 4.22$) ต้องการสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติ พร้อมเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการศึกษาสายอาชีพ ($\bar{X} = 4.16$) ต้องการให้จัดวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาต่อภายหลังพ้นโทษ ($\bar{X} = 4.10$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ต้องการศึกษาขั้น พื้นฐาน นอกระบบโรงเรียนในระดับ ประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.44$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ เป็นรายข้อ

ด้านการฝึกวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความต้องการ
1. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างไม้	3.86	1.16	มาก
2. ต้องการฝึกวิชาชีพจักสาน	3.68	1.23	มาก
3. ต้องการฝึกวิชาชีพเลี้ยงสัตว์	3.62	1.03	มาก
4. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างยนต์	3.92	1.00	มาก
5. ต้องการฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม	3.69	1.02	มาก
6. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	3.40	1.08	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการฝึกวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความต้องการ
7. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเชื่อมโลหะ	3.76	1.14	มาก
8. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างปูน	3.65	1.13	มาก
9. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างตัดผม	3.91	.99	มาก
10. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า	4.06	1.00	มาก
11. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเหล็กคัต	3.78	1.16	มาก
12. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างประปา	3.78	1.05	มาก
13. ต้องการฝึกวิชาชีพคนตรี	4.04	1.10	มาก
14. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างหวาย	3.39	1.24	ปานกลาง
15. ต้องการฝึกวิชาชีพชกมวย	3.60	1.23	มาก
16. ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเครื่องปรับอากาศ	4.02	1.12	มาก
17. ต้องการฝึกวิชาชีพทำสิริยนต์	4.01	.99	มาก
18. ต้องการฝึกวิชาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ในบ้านอย่างง่าย	4.20	.91	มาก
19. ต้องการฝึกวิชาชีพหัตถกรรม และสิ่งประดิษฐ์	3.62	1.03	มาก
20. ต้องการฝึกวิชาชีพทำขนมปัง เบเกอรี่	3.49	1.13	ปานกลาง
รวม	3.77	.73	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 17 ข้อ และระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ต้องการฝึกวิชาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านอย่างง่าย ($\bar{X} = 4.20$) ต้องการฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า ($\bar{X} = 4.06$) ต้องการฝึกวิชาชีพคนตรี ($\bar{X} = 4.04$) และข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ต้องการฝึกวิชาชีพช่างหวาย ($\bar{X} = 3.39$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ เป็นรายชื่อ

ด้านการพัฒนาจิตใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับ ความต้องการ
1. ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ ด้านศาสนา เช่น จิตภาวนา ฝึกกรรมฐาน สักกาสมาธิ	3.41	1.07	ปานกลาง
2. ต้องการให้จัดอบรมพัฒนาจิตใจเป็นกลุ่ม ตามประเภทของไทย	3.49	1.02	ปานกลาง
3. ต้องการฝึกอบรมกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมลูกเสือ	3.21	1.17	ปานกลาง
4. ต้องการฝึกอบรมด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และมารยาทในการอยู่ร่วมกับสังคม	3.56	1.02	มาก
5. ต้องการให้จัดวิทยากรมาสอนการเล่นกีฬา และนันทนาการ ที่หลากหลายประเภท	4.00	1.07	มาก
6. ต้องการให้จัดกิจกรรมแข่งกีฬาในวันหยุด	4.07	1.07	มาก
7. ต้องการให้พระสงฆ์ หรือผู้นำศาสนาภายใน เขตมาช่วยสอน แนะนำการเรียนการสอน ธรรมศึกษา ฝึกอบรมจิตภาวนาและแสดงธรรม ในวันหยุดราชการ	3.61	1.08	มาก
8. ต้องการจัดกิจกรรมบันเทิงในวันหยุดตาม สมควร	4.05	1.08	มาก
9. ต้องการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ ในวันสำคัญทางศาสนา	3.53	1.10	มาก
10. ต้องการให้ม้นักสังคมสงเคราะห์มาให้ความรู้ ด้านการพัฒนาจิตใจ	3.70	1.10	มาก
รวม	3.66	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเอง
ด้านการพัฒนาจิตใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า
ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 7 ข้อ และระดับปาน
กลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ต้องการให้จัดกิจกรรมแข่งกีฬาในวันหยุด
($\bar{X} = 4.07$) ต้องการจัดกิจกรรมบันเทิงในวันหยุดตามสมควร ($\bar{X} = 4.05$) ต้องการให้จัดวิทยากร

มาสอนการเล่นกีฬาและนันทนาการ ที่หลากหลายประเภท ($\bar{X} = 4.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ต้องการฝึกอบรมกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมลูกเสือ ($\bar{X} = 3.21$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ และกำหนดโทษที่เหลือ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วย Scheffe ดังตารางที่ 4.6 ถึงตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้านของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศต่างกัน

ความต้องการพัฒนาตนเอง	ชาย		หญิง		t	p
	(\bar{X})	(S.D.)	(\bar{X})	(S.D.)		
1. ด้านการศึกษา	3.911	.791	4.121	.615	-1.696	0.091
2. ด้านการฝึกวิชาชีพ	3.873	.719	3.206	.597	0.950	0.410
3. ด้านการพัฒนาจิตใจ	3.645	.820	3.817	.689	-1.337	0.182
โดยรวม	3.810	.647	3.715	.493	0.937	0.349

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่าง ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศต่างกัน ด้วยค่าสถิติ T-test พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้านของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน ดังตารางที่ 4.7 ถึงตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.388	3	.463	.776	.508
	ภายในกลุ่ม	188.441	316	.596		
	โดยรวม	189.829	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา จำแนกตามอายุต่างกัน พบว่ากลุ่มอายุต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2.557	3	.859	1.578	.195
	ภายในกลุ่ม	172.032	316	.544		
	โดยรวม	174.609	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามอายุต่างกัน พบว่ากลุ่มอายุต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการพัฒนาจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.536	3	.845	1.311	.271
	ภายในกลุ่ม	203.823	316	.645		
	โดยรวม	206.360	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามอายุต่างกัน พบว่า กลุ่มอายุต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.788	3	.263	.664	.575
	ภายในกลุ่ม	125.055	316	.396		
	โดยรวม	125.843	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามอายุต่างกัน พบว่า กลุ่มอายุต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้านของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน ดังตารางที่ 11 ถึงตารางที่ 18

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	17.163	7	2.452	4.430	0.000*
	ภายในกลุ่ม	172.666	312	.553		
	โดยรวม	189.829	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน พบว่ากลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำ
จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ไม่จบประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	ปวช.	ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		ศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	ศึกษา
		3.489	4.006	3.835	4.031	3.783	4.362	3.660	3.466
ไม่จบประถมศึกษา	3.489	-	0.517	0.345	0.541	0.384	0.782*	0.170	0.022
ประถมศึกษา	4.006		-	0.171	0.024	0.133	0.355	0.346	0.540
มัธยมศึกษา ตอนต้น	3.835			-	0.195	0.038	0.526*	0.174	0.368
มัธยมศึกษา ตอนปลาย	4.031				-	0.157	0.331	0.370	0.564
ปวช.	3.783					-	0.488	0.213	0.407
ปวส.	4.362						-	0.701	0.895
ปริญญาตรี	3.660							-	0.193
สูงกว่าปริญญาตรี	3.466								-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา
จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนา
ตนเองในด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่ม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มไม่จบ
ประถมศึกษา และกลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	22.836	7	3.262	6.706	0.000*
	ภายในกลุ่ม	151.773	312	.486		
	โดยรวม	174.609	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ไม่จบประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช.	ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		ศึกษา	ศึกษา	ตอนต้น	ตอนปลาย				
		3.231	3.669	3.766	3.980	3.652	4.226	3.550	3.150
ไม่จบประถมศึกษา	3.231	-	0.438	0.535	0.749*	0.421	0.995*	0.318	0.081
ประถมศึกษา	3.669		-	0.096	0.310	0.017	0.556*	0.119	0.519
มัธยมศึกษา	3.766			-	0.214	0.113	0.460	0.216	0.616
ตอนต้น	3.766				-	0.327	0.245	0.430	0.830
มัธยมศึกษา	3.980					-	0.573	0.102	0.502
ตอนปลาย	3.980						-	0.676	1.076
ปวช.	3.652							-	0.400
ปวส.	4.226								-
ปริญญาตรี	3.550								
สูงกว่าปริญญาตรี	3.150								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการฝึกวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย และกลุ่มระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มไม่จบประถมศึกษา และกลุ่มระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่ากลุ่มประถมศึกษา

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการพัฒนาจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	18.989	7	2.713	4.517	0.000*
	ภายในกลุ่ม	187.371	312	0.601		
	โดยรวม	206.360	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจ ของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	ไม่จบประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ปวช.	ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
\bar{X}	3.231	3.669	3.766	3.980	3.652	4.226	3.550	3.150	
ไม่จบประถมศึกษา	3.231	-	0.681	0.727	0.749*	0.906*	0.844*	0.803	0.068
ประถมศึกษา	3.669	-	0.046	0.225	0.060	0.163	0.122	0.750	
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.766	-	-	0.178	0.014	0.116	0.076	0.796	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.980	-	-	-	0.164	0.061	0.102	0.975	
ปวช.	3.652	-	-	-	-	0.102	0.061	0.810	
ปวส.	4.226	-	-	-	-	-	0.040	1.913	
ปริญญาตรี	3.550	-	-	-	-	-	-	0.872	
สูงกว่าปริญญาตรี	3.150	-	-	-	-	-	-	-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 5 คู่ ได้แก่ กลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่า กลุ่มไม่จบประถมศึกษา

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	17.258	7	2.465	7.084	0.000*
	ภายในกลุ่ม	108.585	312	0.348		
	โดยรวม	125.843	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ไม่จบประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ปวช.	ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		ศึกษา							
		3.229	3.775	3.765	3.962	3.745	4.133	3.661	3.172
ไม่จบประถมศึกษา	3.229	-	0.545*	0.536*	0.732*	0.515	0.903*	0.431	0.057
ประถมศึกษา	3.775		-	0.009	0.186	0.029	0.358	0.114	0.603
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.765			-	0.196	0.020	0.367	0.104	0.593
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.962				-	0.216	0.171	0.300	0.789
ปวช.	3.745					-	0.388	0.084	0.573
ปวส.	4.133						-	0.472	0.961
ปริญญาตรี	3.661							-	0.488
สูงกว่าปริญญาตรี	3.172								-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มไม่จบประถมศึกษา

การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้าน ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน ดังตารางที่ 4.19 ถึงตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	5.299	2	2.649	4.551	0.011*
	ภายในกลุ่ม	184.530	317	0.582		
	โดยรวม	189.829	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่

สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	โสด	สมรส	หย่า
โสด	4.041	-	0.243*	0.344
สมรส	3.797		-	0.100
หย่า	3.696			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานภาพสมรส มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่ากลุ่มโสด

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	9.769	2	4.885	9.394	0.000*
	ภายในกลุ่ม	164.839	317	0.520		
	โดยรวม	174.609	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่

สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	โสด	สมรส	หย่า
โสด	3.906	-	0.280*	0.583
สมรส	3.625		-	0.303
หย่า	3.322			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานภาพสมรส และหย่า มีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่า กลุ่มโสด

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจ ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการพัฒนาจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	4.271	2	4.885	9.394	0.000*
	ภายในกลุ่ม	164.839	317	0.520		
	โดยรวม	174.609	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจ ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน เป็นรายคู่

สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	โสด	สมรส	หย่า
โสด	3.784	-	0.163	0.418
สมรส	3.584		-	0.254
หย่า	3.330			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	6.125	2	3.063	8.109	0.000*
	ภายในกลุ่ม	119.717	317	0.378		
	โดยรวม	125.843	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่

สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	โสด	สมรส	หย่า
โสด	3.898	-	0.229*	0.448*
สมรส	3.669		-	0.219
หย่า	3.449			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม จำแนกตามสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานภาพสมรส และหย่า มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มโสด

การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม และรายด้านของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน ดังตารางที่ 27 ถึงตารางที่ 34

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	16.094	7	2.299	4.129	0.000*
	ภายในกลุ่ม	173.735	312	0.557		
	โดยรวม	189.829	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่ากลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ธุรกิจ ส่วนตัว	เกษตร	รับจ้าง	ไม่มีอาชีพ ที่แน่นอน	อื่น ๆ
	\bar{X}	3.823	3.966	3.996	4.204	3.463	3.987	3.596	4.204
รับราชการ		-							
พนักงาน	3.823		0.142	0.172	0.380	0.360	0.163	0.226	0.380
รัฐวิสาหกิจ	3.966		-	0.029	0.237	0.502	0.021	0.369	0.238
พนักงาน									
บริษัทเอกชน	3.996			-	0.208	0.532	0.008	0.399	0.208
ธุรกิจ									
ส่วนตัว	4.204				-	0.740*	0.216	0.607*	0.000
เกษตร	3.463					-	0.524	0.133	0.740
รับจ้าง	3.987						-	0.390	0.216
ไม่มีอาชีพ									
ที่แน่นอน	3.596							-	0.607
อื่น ๆ	4.204								-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา
จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความ
ต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่
ได้แก่ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มไม่มีอาชีพที่แน่นอน มีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่า
กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	13.449	7	1.921	3.719	0.001*
	ภายในกลุ่ม	161.160	312	0.517		
	โดยรวม	174.609	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตร	รับจ้าง	ไม่มีอาชีพที่แน่นอน	อื่น ๆ
	\bar{X}	3.714	3.633	3.523	4.878	3.569	3.910	3.373	4.046
รับราชการ		-							
พนักงาน	3.714		0.080	0.190	0.164	0.144	0.196	0.341	0.332
รัฐวิสาหกิจ	3.633		-	0.109	0.245	0.063	0.277	0.260	0.413
พนักงานบริษัทเอกชน	3.523			-	0.355	0.046	0.387	0.150	0.522
ธุรกิจส่วนตัว	4.878				-	0.309	0.031	0.505	0.167
เกษตร	3.569					-	0.341	0.196	0.476
รับจ้าง	3.910						-	0.537*	0.135
ไม่มีอาชีพที่แน่นอน	3.373							-	0.673
อื่น ๆ	4.046								-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มไม่มีอาชีพที่แน่นอน มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มรับจ้างทั่วไป

ตารางที่ 4.31 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการพัฒนาจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	20.230	7	2.890	4.844	0.000*
	ภายในกลุ่ม	186.129	312	0.597		
	โดยรวม	206.360	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	รับจ้าง	ไม่มีอาชีพที่แน่นอน	อื่น ๆ
	\bar{X}	3.921	3.466	3.458	3.939	3.326	3.707	3.230	4.107
รับราชการ		-	0.454	0.462	0.017	0.595	0.213	0.691	0.185
พนักงาน	3.921		0.454	0.462	0.017	0.595	0.213	0.691	0.185
รัฐวิสาหกิจ			-	0.007	0.472	0.140	0.241	0.236	0.640
พนักงาน	3.466			0.007	0.472	0.140	0.241	0.236	0.640
บริษัทเอกชน				-	0.480	0.132	0.248	0.228	0.648
ธุรกิจ	3.458				0.480	0.132	0.248	0.228	0.648
ส่วนตัว					-	0.613	0.231	0.709*	0.167
เกษตรกร	3.939					0.613	0.231	0.709*	0.167
รับจ้าง						-	0.381	0.095	0.781
	3.326						0.381	0.095	0.781
ไม่มีอาชีพที่แน่นอน							-	0.477	0.399
	3.707							0.477	0.399
อื่น ๆ								-	0.876
	3.230								0.876
อื่น ๆ									-
	4.107								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.32 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มไม่มีอาชีพที่แน่นอน มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 4.33 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการพัฒนาตนเอง โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	14.779	7	2.111	5.931	0.000*
	ภายในกลุ่ม	111.064	312	0.356		
	โดยรวม	125.843	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน พบว่ากลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	รับจ้าง	ไม่มีอาชีพที่แน่นอน	อื่น ๆ
	\bar{X}	3.819	3.688	3.659	3.007	3.453	3.868	3.400	4.119
รับราชการ		-							
พนักงาน	3.819		0.130	0.160	0.187	0.366	0.488	0.419	0.299
รัฐวิสาหกิจ	3.688		-	0.029	0.318	0.235	0.179	0.288	0.430
พนักงานบริษัทเอกชน	3.659			-	0.347	0.206	0.209	0.259	0.459
ธุรกิจส่วนตัว	4.007				-	0.554*	0.138	0.607*	0.111
เกษตรกร	3.453					-	0.415	0.053	0.666
รับจ้าง	3.868						-	0.468*	0.250
ไม่มีอาชีพที่แน่นอน	3.400							-	0.719*
อื่น ๆ	4.119								-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.34 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพก่อนต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว กลุ่มไม่มีอาชีพที่แน่นอน มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว และรับจ้างทั่วไป กลุ่มอื่นๆมีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มไม่มีอาชีพที่แน่นอน

การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้าน ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน ดังตารางที่ 4.35 ถึง ตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.35 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.507	2	1.253	2.121	0.122
	ภายในกลุ่ม	187.322	317	0.591		
	โดยรวม	189.829	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.35 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.36 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	1.162	2	0.581	1.062	0.347
	ภายในกลุ่ม	173.447	317	0.547		
	โดยรวม	174.609	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.37 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการพัฒนาจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.768	2	0.384	0.592	0.554
	ภายในกลุ่ม	205.592	317	0.649		
	โดยรวม	206.360	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.37 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.38 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม ของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.718	2	0.359	0.910	0.404
	ภายในกลุ่ม	125.125	317	0.395		
	โดยรวม	125.843	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.38 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้าน ของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อมต่างกัน ดังตารางที่ 4.39 ถึงตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.39 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ของผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อมต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.644	2	2.322	3.974	0.020*
	ภายในกลุ่ม	185.185	317	0.584		
	โดยรวม	189.829	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.39 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อมต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีกำหนดโทษที่เหลื่อมต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาของต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อต่างกันเป็นรายคู่

กำหนดโทษที่เหลื่อ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี
1-5 ปี	3.907	-	0.212	0.345
6-10 ปี	4.119		-	0.557*
11-15 ปี	3.561			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.40 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา
จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีกำหนดโทษที่เหลื่อต่างๆ มีความ
ต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่
ได้แก่ กลุ่มที่มีกำหนดโทษที่เหลื่อ 11-15 ปี มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มที่มีกำหนด
โทษที่เหลื่อ 6-10 ปี

ตารางที่ 4.41 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพของ
ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการฝึกวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2.987	2	1.494	2.759	.065
	ภายในกลุ่ม	171.622	317	0.541		
	โดยรวม	174.609	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.41 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนา
ตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพ จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อ
ต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีกำหนดโทษที่เหลื่อต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.42 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการพัฒนาจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	.871	2	.436	.672	.511
	ภายในกลุ่ม	205.489	317	.648		
	โดยรวม	206.360	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.42 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจ จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีกำหนดโทษที่เหลือต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.43 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน

ความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.462	2	1.231	3.163	.044*
	ภายในกลุ่ม	123.380	317	.389		
	โดยรวม	125.843	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.43 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีกำหนดโทษที่เหลือต่างๆ มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมของผู้ต้องขังเรือนจำ
จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อต่างกันเป็นรายคู่

กำหนดโทษที่เหลื่อ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี
1-5 ปี	3.770	-	0.160	0.237
6-10 ปี	3.930		-	0.397
11-15 ปี	3.532			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.44 เมื่อทดสอบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวม
จำแนกตามกำหนดโทษที่เหลื่อต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีกำหนดโทษที่เหลื่อต่างๆ มีความ
ต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำ
จังหวัดอ่างทองใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ โดยการหาค่าเฉลี่ย
(mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ดังตารางที่ 4.45 ถึงตารางที่ 4.48

ตารางที่ 4.45 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของ
ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมเป็นรายด้าน

ข้อเสนอแนะ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับ ความต้องการ
ด้านการศึกษา	4.04	0.77	มาก
ด้านการฝึกวิชาชีพ	4.17	0.78	มาก
ด้านการพัฒนาจิตใจ	3.82	0.89	มาก
รวม	4.01	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีระดับความคิดเห็น ในข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ในระดับมากทุกด้าน

เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการฝึกวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.17$) ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.04$) และด้านการพัฒนาจิตใจ ($\bar{X} = 3.82$)

ตารางที่ 4.46 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษา เป็นรายชื่อ

ข้อเสนอแนะด้านการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น
1. ควรมีหลักสูตรการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท	3.62	1.11	มาก
2. ควรมีการวัดผล และประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน	4.05	0.97	มาก
3. หลักสูตรการศึกษาควรจะให้ความรู้ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม	4.01	0.96	มาก
4. เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขัง ที่ตั้งใจศึกษา โดยให้เยี่ยมญาติใกล้ชิด	4.35	0.95	มาก
5. ควรให้มีการเรียนการสอนในวันจันทร์-ศุกร์ ช่วงเวลา 08.30 น.-12.00 น.	4.15	0.92	มาก
รวม	4.04	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่ตั้งใจศึกษา โดยให้เยี่ยมญาติใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.35$) ควรให้มีการเรียนการสอนในวันจันทร์-ศุกร์ ช่วงเวลา 08.30 น. - 12.00 น. ($\bar{X} = 4.15$) ควรมีการวัดผล และประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน ($\bar{X} = 4.05$)

ตารางที่ 4.47 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการฝึกวิชาชีพเป็นรายข้อ

ข้อเสนอแนะด้านการฝึกวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น
1. เรือนจำควรมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน	4.29	0.88	มาก
2. เรือนจำควรจัดเวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชา	4.16	0.97	มาก
3. เรือนจำควรจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำอาชีพ จัดหาแหล่งงานให้ก่อนพ้นโทษ	4.20	0.94	มาก
4. เรือนจำควรจัดการแข่งขันทักษะวิชาชีพ ในโอกาสพิเศษต่างๆ ภายในเรือนจำ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ	4.11	0.94	มาก
5. เรือนจำควรฝึกวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน	4.09	0.94	มาก
รวม	4.17	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เรือนจำควรมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.29$) เรือนจำควรจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำอาชีพ จัดหาแหล่งงานให้ก่อนพ้นโทษ ($\bar{X} = 4.20$) เรือนจำควรจัดเวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 4.48 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ด้านการพัฒนาจิตใจเป็นรายข้อ

ข้อเสนอแนะด้านการฝึกวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น
1. เรือนจำควรมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขา มากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน	3.62	1.00	มาก
2. เรือนจำควรจัดเวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสม กับหลักสูตร และเนื้อหาวิชา	3.71	0.98	มาก
3. เรือนจำควรจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำอาชีพ จัดหาแหล่งงานให้ก่อนพ้นโทษ	3.76	1.02	มาก
4. เรือนจำควรจัดการแข่งขันทักษะวิชาชีพ ในโอกาสพิเศษต่างๆ ภายในเรือนจำ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ	3.94	1.08	มาก
5. เรือนจำควรฝึกวิชาชีพให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน	4.07	1.17	มาก
รวม	3.82	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์ในการเลื่อนชั้นแก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการอบรมพัฒนาจิตใจ ($\bar{X} = 4.07$) เรือนจำควรมีวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอในการอบรมพัฒนาจิตใจ ($\bar{X} = 3.94$) เรือนจำควรจัดตำรา แบบเรียน และเอกสาร เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ ในห้องสมุดให้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.76$)

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในด้านการศึกษาด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

1.1.3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในด้านการศึกษาด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

1.2 รูปแบบการศึกษา เป็นการศึกษาระเบิดสำรวจ (survey research)

1.3 วิธีดำเนินการศึกษา

1.3.1 **ประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,580 คน ข้อมูลจากเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ข้อมูล ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2559

1.3.2 **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เจาะจง (sample random sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 320 คน โดยใช้สูตร Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อนของตัวอย่างที่ 5 %

1.3.3 **เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา** เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้ศึกษาได้บันทึกข้อความถึงสำนักบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อช่วยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งถึงผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษากำหนดไว้

2) ผู้ศึกษาได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทองในการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ต้องขัง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความต้องการพัฒนาตนเอง แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2559 - 2562 กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง และผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

1.3.5 วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความต้องการ และระดับข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

1.4 ผลการศึกษา จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1.4.1 ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงโดยเป็นเพศชายร้อยละ 85.9 เพศหญิง ร้อยละ 14.1 เกือบครึ่งหนึ่งมีอายุ 31 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดก่อนต้องโทษ มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ต้องโทษ 1 - 5 ปี และมีกำหนดโทษที่เหลือ 1 - 5 ปีมากที่สุด

1.4.2 ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ต้องขังมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ ซึ่งในแต่ละด้านสรุปผลได้ ดังนี้

1) **ด้านการศึกษา** ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 14 ข้อ เรียงตามลำดับได้แก่ ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอก เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้การศึกษาสายอาชีพ ต้องการสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติพร้อมเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการศึกษาสายอาชีพ ต้องการให้จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อภายหลังพ้นโทษ ต้องการให้เรือนจำจัดเวลาการศึกษาภาคทฤษฎี และ

ภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ ต้องการให้เรือนจำสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาให้กับผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง และการศึกษาอย่างต่อเนื่องภายหลังพ้นโทษ ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอกเข้ามา สอนเสริมให้ความรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการศึกษาคือแบบนอกระบบโดยทดสอบวัดความรู้ หรือสอบเทียบเพื่อรับวุฒิบัตร ต้องการให้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุน ทุนในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ต้องการศึกษาด้านอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ต้องการศึกษาด้านอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต้องการให้จัดการเรียน การสอน สำหรับศึกษาทุกระดับการศึกษา ในวันเสาร์ - อาทิตย์ ต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี (กรณีจบ ปวส.) ต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเปิด (หลักสูตร 4 ปี) ต้องการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย และความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางมี 1 ข้อ คือ ต้องการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

2) *ด้านการฝึกวิชาชีพ* ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนา ตนเอง ด้านการฝึกวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก 17 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องการฝึก วิชาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านอย่างง่าย ต้องการฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า ต้องการฝึกวิชาชีพดนตรี ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเครื่องปรับอากาศ ต้องการฝึกวิชาชีพทำสีรถยนต์ ต้องการฝึกวิชาชีพช่างยนต์ ต้องการฝึกวิชาชีพช่างตัดผม ต้องการฝึกวิชาชีพช่างไม้ ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเหล็กตัด ต้องการฝึก วิชาชีพช่างประปา ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเชื่อมโลหะ ต้องการฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม ต้องการฝึก วิชาชีพจักสาน ต้องการฝึกวิชาชีพช่างปูน ต้องการฝึกวิชาชีพเลี้ยงสัตว์ ต้องการฝึกวิชาชีพหัตถกรรม และสิ่งประดิษฐ์ ต้องการฝึกวิชาชีพชกมวย และความต้องการพัฒนาตนเองด้านการฝึกวิชาชีพอยู่ในระดับ ปานกลางมี 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องการฝึกวิชาชีพทำขนมปังเบเกอรี่ ต้องการฝึกวิชาชีพช่างตัดเย็บ เสื้อผ้า และต้องการฝึกวิชาชีพช่างทอผ้า

3) *ด้านการพัฒนาจิตใจ* ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการ พัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเอง ในระดับมาก 7 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องการให้จัดกิจกรรมแข่งกีฬาในวันหยุด ต้องการจัดกิจกรรมบันเทิงในวันหยุดตามสมควร ต้องการให้จัดวิทยากรมาสอนการเล่นกีฬา และนันทนาการที่หลากหลายประเภท ต้องการให้มี นักสังคมสงเคราะห์ มาให้ความรู้ด้านการพัฒนาจิตใจ ต้องการให้พระสงฆ์ หรือผู้นำศาสนาภายในเขต มาช่วยสอน แนะนำ การเรียนการสอนธรรมศึกษา ฝึกอบรมจิตภาวนา และแสดงธรรมในวันหยุด ราชการ ต้องการฝึกอบรมด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทในการอยู่ร่วมกับสังคม ต้องการจัด

กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจในวันสำคัญทางศาสนา และความต้องการพัฒนาตนเองด้านการพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องการให้จัดอบรมพัฒนาจิตใจเป็นกลุ่มตามประเภทของโทษ ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจด้านศาสนา เช่น จิตภาวนา ฝึกกรรมฐาน สักกาสมาธิ และต้องการฝึกอบรมกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมลูกเสือ

1.4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ และกำหนดโทษที่เหลือ

1) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้านคือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเอง ในด้านการศึกษา แตกต่างกัน ส่วนด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง
เรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการพัฒนาตนเองจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ลำดับที่	ข้อมูลส่วนบุคคล	ความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง	
		แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
1	เพศต่างกัน		✓
2	อายุต่างกัน		✓
3	ระดับการศึกษาต่างกัน	✓	
4	สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน	✓	
5	อาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน	✓	
6	ระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน		✓
7	กำหนดโทษที่เหลือต่างกัน	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**1.4.4 ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีระดับความคิดเห็นในข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก** และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ผู้ต้องขังมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการฝึก
วิชาชีพ ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนาจิตใจ ซึ่งในแต่ละด้านสรุปผลได้ ดังนี้

1) **ด้านการฝึกวิชาชีพ** ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีระดับความคิดเห็น
ในข้อเสนอแนะ ด้านการฝึกวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะในระดับมาก 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ เรือนจำควรมี
การฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน เรือนจำควรจัดบริการให้คำปรึกษา
แนะนำอาชีพจัดหาแหล่งงานให้ก่อนพ้นโทษ เรือนจำควรจัดเวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับ
หลักสูตรและเนื้อหาวิชา เรือนจำควรจัดการแข่งขันทักษะวิชาชีพในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ภายใน
เรือนจำ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และเรือนจำควรฝึกวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ตลาดแรงงาน

2) **ด้านการศึกษา** ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีระดับความคิดเห็น
ในข้อเสนอแนะด้านการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ต้องขัง

เรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะในระดับมาก 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่ตั้งใจศึกษา โดยให้เยี่ยมญาติใกล้ชิด ควรให้มีการเรียนการสอน ในวันจันทร์ - ศุกร์ ช่วงเวลา 08.30 น.-12.00 น. ควรมีการวัดผล และประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน หลักสูตรการศึกษาควรจะทำให้ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และควรมีหลักสูตรการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

3) *ด้านการพัฒนาจิตใจ* ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีระดับความคิดเห็นในข้อเสนอแนะ ด้านการพัฒนาจิตใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีข้อเสนอแนะ ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์ในการเลื่อนชั้นแก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการอบรมพัฒนาจิตใจ เรือนจำควรมีวัสดุ - อุปกรณ์อย่างเพียงพอ ในการอบรมพัฒนาจิตใจ เรือนจำควรจัดตำรา แบบเรียนและเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจในห้องสมุดให้มากขึ้น เรือนจำควรพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ และควรให้มีการรักษาศีล 5 ในเรือนจำ

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.1 *ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเอง* โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของอังคณา พงศ์พนิตานนท์ (2548) ซึ่งได้ ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง ได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง ตามสถิติเมื่อเดือน มกราคม พ.ศ. 2548 จำนวน 285 คน ผลการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังมีความต้องการเรียนสายสามัญ ด้านการฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพ ด้านการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรม เสริมการศึกษาอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ประกอบกับผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองก่อนต้องโทษอยู่ในสังคมภายนอกมีอิสระ ไม่ได้รับการดูแล และการแนะนำการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ทั้งนี้เหตุผลที่กระทำผิด มีผลสืบเนื่องมาจากการขาดหรือละเลยที่จะศึกษา เรียน เพื่อพัฒนาตนเอง แต่เมื่อต้องโทษผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองทุกคนต้องผ่านกระบวนการตัดสินตามกฎหมาย กระบวนการดังกล่าว เป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้ต้องขังรับสถานะตนเองว่ายังขาดซึ่งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนขณะต้องโทษมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต โดยสิ้นเชิง เมื่อสามารถปรับตัวได้โดยได้รับแรงจูงใจจากเรือนจำ ซึ่งมีข้อกำหนดและระเบียบตามนโยบาย ต้องการให้ผู้ต้องขัง ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปรับตัวเป็นคนดี มีคุณค่าไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม

เมื่อพ้นโทษ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีโอกาสที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกเป็นระยะเวลานาน ดังนั้นในขณะต้องโทษได้รับโอกาสที่จะพัฒนาตนเองจากการดำเนินงานของเรือนจำเป็นตัวผลักดัน จึงสร้างความหวังให้แก่ ผู้ต้องขัง เพื่อชีวิตใหม่ทำให้ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ และทักษะอาชีพ พร้อมทั้งจะดำรงตนเป็นที่ยอมรับอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข สอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow (อ้างถึงใน อังคณา พงศ์นิทานนท์, 2548: 9 - 10) ซึ่งได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจมนุษย์ในลักษณะลำดับขั้นของความต้องการ 5 ขั้นตอน คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย หรือต้องการวัตถุที่จะนำมาทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น ความต้องการได้รับการยกย่องในสังคมและความต้องการความเป็นตัวของตัวเอง กระทำตนได้ตามความสามารถที่เป็นจริง ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้พัฒนาตนเอง ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ ภายใต้กฎและระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนกล่อมเกล่าจิตใจผู้ต้องขังให้พร้อมที่จะออกไปอยู่ร่วมกับสังคมภายนอก และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พักผ่อน โดยการชมโทรทัศน์วีดีโอเทป ตลอดจนเล่นดนตรี กีฬาประเภทต่างๆ และประกอบกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งสามารถช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและช่วยให้ผู้ต้องขัง มีสุขภาพแข็งแรงพร้อมที่จะพัฒนา และเป็นคนดีในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ แสวง สารลิตธิ (อ้างถึงใน อรรถ มิจอม, 2547: 274) ที่กล่าวไว้ว่าการพัฒนาตนเอง เป็นการดำรงชีวิตอยู่อย่างถูกต้องเหมาะสมและรุ่งโรจน์ มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ มีสติปัญญาที่สามารถคิดหาแนวทางดำเนินชีวิต อย่างอิสระ ดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ทั้งแก่ตนเองและสังคม มีความรัก และเมตตาต่อผู้อื่น รู้จักคบหากัลยาณมิตร มีแนวคิดที่ถูกต้อง ดำรงชีวิตและประกอบกิจการงานด้วยความไม่ประมาท

2.1.1 ด้านการศึกษา ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังได้เล็งเห็นประโยชน์ของการศึกษา และสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ มีการจัดส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสศึกษาต่อ และฝึกอาชีพ จากการตระหนักถึงความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา จนจบภาคบังคับ และศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมุ่งหวังให้การศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ ธรรมศึกษา พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา ได้พัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป นอกจากการศึกษาสายสามัญแล้ว เรือนจำจังหวัดอ่างทองยังได้สนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้ ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษา ของ Knowles (1975: 10) ที่กล่าวไว้ว่าความต้องการทางการศึกษา เป็นผลมาจากแรงกระตุ้นของความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ร่วมกับสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคล ต้องเรียนรู้ในบางสิ่งบางอย่างที่ตนเองขาดให้ดีขึ้น ซึ่งประภาศิริ สีหอำไพ (อ้างถึงใน อรรถ มิจอม, 2547: 271 - 272) ที่กล่าวว่า

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ อยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้เพราะ การศึกษาเป็นความเจริญงอกงามทั้งปวงที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนตามประสบการณ์อย่างกว้าง และ สอดคล้องกับงานศึกษาของ นิमित บุตรทิพย์ (2544: 72 - 74) ได้ศึกษาความต้องการการศึกษาของ ผู้ต้องขังเรือนจำอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังมีความต้องการเรียนสายสามัญ และกิจกรรมเสริมการศึกษาอื่นๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดอ่างทองมีความต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอก เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้ การศึกษาสายอาชีพในลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังมีความเชื่อมั่นว่าอาจารย์จากภายนอก มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้มากกว่าเจ้าหน้าที่จากเรือนจำ ซึ่งมีได้ใช้ปฏิบัติในหน้าที่ราชการตามตำแหน่ง ดังนั้น ความชำนาญและความเชี่ยวชาญ จึงแตกต่าง กับอาจารย์จากภายนอก ซึ่งมีคุณวุฒิมีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดความสามารถ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้มากกว่า ในลำดับรองลงมา ได้แก่ ต้องการสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติ พร้อมเครื่องมือ และอุปกรณ์ ในการศึกษาสายอาชีพ ทั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาเรียนรู้สายอาชีพ นอกจากการเรียนรู้ภาคทฤษฎีแล้ว การได้ฝึกปฏิบัติ โดยลงมือกระทำจะทำให้ผู้ต้องขังเกิด ประสบการณ์ และทักษะความชำนาญมีความมั่นใจในการนำไปประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ต้องขังต้องการให้จัดวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ เกี่ยวกับการศึกษาต่อภายหลังพ้นโทษ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ต้องขังในขณะต้องโทษเรือนจำได้จัดให้ได้รับการศึกษานอกระบบในระดับต่างๆ ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับปริญญาตรี ต่อจากวุฒิการศึกษาเดิม ของผู้ต้องขังที่มีอยู่ โดยได้รับความร่วมมือจากสถานศึกษาภายนอกเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อผู้ต้องขังถึงกำหนดระยะเวลาพ้นโทษ หรือได้รับพระราชทานอภัยโทษ พ้นสภาพการเป็น ผู้ต้องขัง จึงทำให้ไม่จบการศึกษาตามหลักสูตร ผู้ต้องขังจึงมีความต้องการให้เรือนจำช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้ว ได้ศึกษาต่อเนื่องจนจบและได้รับวุฒิการศึกษาตามความต้องการ เพื่อเป็นตัวประกาศว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษา มีวุฒิรับรอง สามารถประกอบอาชีพสุจริตอยู่ร่วมกับสังคม ภายนอกได้อย่างปกติสุข

2.1.2 ด้านการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนา ตนเองด้านการฝึกวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกวิชาชีพ เป็นวิธีการ พัฒนาบุคคลให้มีความรู้ทักษะ และความชำนาญ สู่หนทางในการนำไปประกอบอาชีพได้ เช่นเดียวกับ ชุมศักดิ์ อินทรักษ์ (อ้างถึงใน ร้อยตำรวจเอกดำรงศักดิ์ ต่อประเสริฐ, 2544: 29 - 30) กล่าวว่า การฝึกวิชาชีพ เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีระบบ เพื่อให้ บุคคลมีความรู้มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดี สำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ของหน่วยงานหรือองค์กร และการฝึกวิชาชีพมีความมุ่งหมาย เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล

และต่อองค์การ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการฝึกวิชาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านอย่างง่าย ในลำดับแรก และต้องการฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า ในลำดับรองลงมา ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบัน ไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้า ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป จึงทำให้ผู้ต้องขังมีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ด้านวิชาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านอย่างง่าย และต้องการฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า นอกจากนี้ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการฝึกวิชาชีพดนตรี ทั้งนี้เนื่องจากทางเรือนจำมีความพร้อม ทั้งในเรื่อง วัสดุ - อุปกรณ์ และบุคลากรในการที่จะให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิชาศิลปดนตรีทั้งไทย และสากล อีกทั้งดนตรียังเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความบันเทิง สามารถขัดเกลาให้ผู้ต้องขังมีจิตใจที่ดีงาม ผ่อนคลาย ทำให้จิตใจร่าเริง แจ่มใส เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และผู้ต้องขังยังอาจนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษได้ได้อีกด้วย

2.1.3 ด้านการพัฒนาจิตใจ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาจิตใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ต้องขังได้สังเกตเห็นประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพจิตให้มีความเข้มแข็ง และอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ และป้องกันความทุกข์ทางจิตใจได้ทุกขณะ ในช่วงเวลาที่ดำเนินชีวิตในเรือนจำเมื่อพ้นโทษออกไป จะมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจิตวิทยาแนวพุทธพระธรรมปิฎก (2546: 920) ที่กล่าวไว้ว่าคุณค่าที่เด่นของอริยสัจไว้ว่านอกจากเป็นคำสอนที่ครอบคลุมหลักธรรมทั้งหมดในพระพุทธศาสนา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแล้ว ยังมีคุณค่าเด่นที่น่าสังเกตอีกหลายประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ 1) เป็นวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งดำเนินการแก้ไขปัญหา ตามระบบแห่งเหตุผล เป็นระบบวิธีแบบอย่างซึ่งวิธีการแก้ปัญหาคือตามที่จะมีคุณค่า และสมเหตุสมผล จะต้องดำเนินไปในแนวเดียวกัน 2) เป็นการแก้ปัญหามาจัดการกับชีวิตของตน ด้วยปัญญาของมนุษย์เอง โดยนำเอาหลักความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ไม่ต้องอ้างอำนาจสถาบันศาลของสิ่งที่เหนือธรรมชาติ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ 3) เป็นความจริงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนทุกคน ไม่ว่ามนุษย์จะไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ห่างไกลตัวมากมายเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าเขายังจะต้องใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า และสัมพันธ์กับสิ่งภายนอกด้วยดี เขาจะต้องเกี่ยวข้องและใช้ประโยชน์ จากหลักความจริงนี้ตลอดไป 4) เป็นหลักความจริงกลางๆ ที่คิดเนื่องอยู่กับชีวิต หรือเป็นเรื่องของชีวิตแท้ๆ ไม่ว่ามนุษย์จะสร้างสรรค์ศิลปะวิทยาการ หรือดำเนินการใดๆ ขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาความเป็นอยู่ของตน และไม่ว่าศิลปะวิทยาการ หรือกิจการต่างๆ นั้น จะเจริญขึ้น เสื่อมลง หรือสูญสลายไป หรือเกิดมีใหม่มาแทน อย่างไรก็ตามหลักความจริงที่เรียกว่าอริยสัจนี้ ก็จะคงยืนยง ใหม่ และใช้เป็นประโยชน์ได้ตลอดทุกกาล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการให้จัดกิจกรรมแข่งกีฬาในวันหยุด ในลำดับแรก

ทั้งนี้ เนื่องจากเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ได้จัดสถานที่ไว้สำหรับให้ผู้ต้องขังไว้ออกกำลังกายในวันหยุด และเวลาว่าง เช่น สนามฟุตบอล สนามตระกร้อ สนามวอลเลย์บอล ที่ยกน้ำหนัก เป็นต้น จึงทำให้ผู้ต้องขังสนใจกิจกรรมกีฬา รวมทั้งการเล่นกีฬาจะทำให้มีสุขภาพดี ทั้งร่างกายและจิตใจ ในลำดับรองลงมา ได้แก่ ต้องการจัดกิจกรรมบันเทิงในวันหยุดตามสมควร เนื่องจากผู้ต้องขังมีความเชื่อว่าการออกกำลังกาย คือ กิจกรรมที่กระทำในยามว่างจากภารกิจงานประจำ ซึ่งผู้ต้องขังกระทำด้วยความสมัครใจ และมีความพึงพอใจ โดยกิจกรรมนั้นไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายบ้านเมือง ทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี รวมทั้งช่วยให้ผู้ต้องขังรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และผ่อนคลายความตึงเครียด ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ต้องขังต้องการให้จัดวิทยากรมาสอนการเล่นกีฬา และนันทนาการที่หลากหลายประเภท เนื่องจากผู้ต้องขังมีความเชื่อมั่นว่าวิทยากร หรืออาจารย์จากภายนอกมีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญ สามารถสอนการเล่นกีฬาและนันทนาการได้มากกว่าเจ้าหน้าที่จากเรือนจำ ซึ่งมีได้ใช้ปฏิบัติในหน้าที่ราชการ ตามตำแหน่ง ดังนั้น ความชำนาญและความเชี่ยวชาญจึงแตกต่างกับวิทยากร หรืออาจารย์จากภายนอก ซึ่งมีคุณวุฒิ มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ สามารถสอน การเล่นกีฬา และนันทนาการที่หลากหลายประเภท และถูกต้องตามมาตรฐาน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง โดยจำแนก ตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ และกำหนดโทษที่เหลือ สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

2.2.1 ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ต้องขังที่มีเพศต่างกัน ต่างมีความต้องการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ มีอาชีพ และความเจริญก้าวหน้าในชีวิตหลังพ้นโทษ

2.2.2 ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน ยังมีโอกาสที่จะพ้นโทษ และอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกอีกยาวนาน ประกอบกับเรือนจำจังหวัดอ่างทองได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้ต้องขัง เช่น การจัดการศึกษาทั้งสายสามัญ สายอาชีพ การฝึกวิชาชีพในสาขาต่างๆ และการอบรมธรรมะ ดังนั้น จึงทำให้ผู้ต้องขังมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเพื่ออนาคตที่ดีภายหลังจากพ้นโทษ และเพื่อการยอมรับของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจ อี อาร์จี ของ Alderfer เป็นทฤษฎีที่เน้นการทำให้เกิดความพอใจ ตามความต้องการของมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงความต้องการก่อน หรือหลัง และความต้องการหลายๆ อย่าง อาจเกิดขึ้นพร้อมกันได้ ในส่วนนี้

จะเห็นได้ว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุที่แตกต่างกันยังมีความต้องการด้านมีชีวิตรอยู่ ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และความต้องการความก้าวหน้าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของสุขวุฒิ สอนเพ็ญ (2546) ซึ่งได้ศึกษาทัศนคติของผู้ต้องขัง ต่อกิจกรรมการพัฒนาในเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่าทัศนคติของผู้ต้องขังต่อกิจกรรมการให้การศึกษอบรม จำแนกตามเพศอายุ วุฒิการศึกษา และประเภทของ ผู้ต้องขัง มีทัศนคติต่อกิจกรรมการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

3) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่ากลุ่มไม่จบประถมศึกษา และกลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังที่ไม่จบประถมศึกษา อาจมีปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกหรือไม่มีพื้นฐาน ส่วนด้านการฝึกวิชาชีพผลการศึกษา พบว่ากลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย และกลุ่มระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มไม่จบประถมศึกษา และกลุ่มประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีแนวคิดการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน และด้านการพัฒนาจิตใจผลการศึกษา พบว่ากลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่ากลุ่มไม่จบประถมศึกษา อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังที่ระดับการศึกษาที่สูงกว่า จะมีภาวะทางจิตใจดีกว่าผู้ต้องขังที่ระดับการศึกษาต่ำ

4) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังมีสถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ สมรส และหย่า มีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่ากลุ่มโสด ทั้ง 3 ด้าน

5) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ต้องขังที่มีอาชีพแตกต่างกัน เมื่อมาอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันที่มีทางเลือกที่จะพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ จึงทำให้ผู้ต้องขังที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน ไปด้วย

6) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังทุกคน ถึงแม้จะมีระยะเวลาที่ต้องโทษต่างกัน แต่ก็มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และสร้างโอกาสให้กับตนเอง

7) ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองที่มีกำหนดโทษที่เหลือต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเอง ในด้านการศึกษา แตกต่างกัน ส่วนด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านการพัฒนาจิตใจ มีความต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ต้องขังได้เล็งเห็นประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และจากการที่เรือนจำพยายามจัดสภาพแวดล้อม และส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการศึกษาสายสามัญ และสายอาชีพ การฝึกวิชาชีพเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ภายหลังพ้นโทษ จึงทำให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ภายใระยะเวลาโทษที่เหลืออยู่ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่ตนสนใจ และนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ถึงแม้ระยะเวลาที่ต้องโทษจะเหลือเท่าไร ก็ยังมีความหวังที่จะออกไปดำรงชีพในสังคมภายนอก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางในการสร้างความต้องการพัฒนาตนเองให้กับผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1.1 ด้านการศึกษา

- 1) เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่ตั้งใจศึกษา โดยให้เยี่ยมญาติ ใกล้ชิด เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจแก่ผู้ต้องขัง เพราะครอบครัวจะเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติตัวดี
- 2) เรือนจำควรจัดการเรียนการสอน สำหรับทุกระดับการศึกษาในวัน จันทร์ -ศุกร์ หรือวันปกติ ช่วงเวลา 08.30 - 12.00 น. เพื่อไม่ให้เกิดความตึงเครียดในการเรียนมากเกินไป

3) เรือนจำควรเปิดโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียน โดยจัดตั้งโรงเรียนขึ้นภายในเรือนจำในระดับประถม และมัธยมศึกษาโดยเน้นถึงผู้ต้องขังที่ยังไม่มีวุฒิการศึกษา หรือต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษา

4) ควรเปิดโอกาสในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี และปริญญาโท โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างๆ

5) เรือนจำควรจัดให้มีการทดสอบวัดความรู้ หรือสอบเทียบเพื่อรับวุฒิปัตร กับหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วในปัจจุบันการให้การศึกษา และการจัดการศึกษาสามารถทำได้ โดยรัฐธรรมนูญไทยผู้ต้องขังมีสิทธิที่จะสมัครเข้าเรียนภาคสมทบกับวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และในมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งหากยังขัดกับระเบียบของเรือนจำแล้วสมควรเสนอให้มีการแก้ไขกฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยนั้นเสีย ในการศึกษาสำหรับเรือนจำซึ่งผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ถูกคุมขัง ไม่สามารถแสวงหาความรู้ได้โดยอิสระ การช่วยเหลือจึงสมควรกระทำโดยการจัดตั้งห้องสมุด สารสนเทศ รวบรวมสื่อความรู้ที่ไม่ขัดกับข้อกฎหมายใดๆ เปิดกว้างให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้ใหม่ที่ทันสมัย รับรู้ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสังคมภายนอก

6) เรือนจำควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของเรือนจำเองได้รับการพัฒนาทักษะ การสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ศักยภาพ และควรเสริมสร้างระบบด้านคุณธรรม และจริยธรรม ให้กับผู้ต้องขัง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.2 ด้านการฝึกวิชาชีพ

1) เรือนจำควรเน้นการฝึกวิชาชีพด้านช่างฝีมือต่างๆ ให้มีความหลากหลาย สาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตามความสนใจของผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้ เป็นทางเลือกในการนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ โดยจัดให้มีสถานที่ฝึกวิชาชีพ โดยเฉพาะ หากเรือนจำมีความพร้อมในด้านพื้นที่ สมควรจัดตั้งโรงงาน โดยให้ผู้ต้องขังเข้าปฏิบัติงานจริง ศึกษาได้จริงอย่างครบวงจร เนื่องจากหากเพียงจัดการฝึกวิชาชีพระยะสั้นเสร็จสิ้นแล้ว ไม่มีการปฏิบัติ ต่อเนื่อง ทักษะฝีมือย่อมไม่เกิดขึ้น

2) เรือนจำควรส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่มีความสามารถเป็นวิทยากร และถ่ายทอดทักษะต่างๆ ให้แก่ผู้ต้องขังที่สนใจ และยังมีระยะเวลา ต้องโทษนานเป็นผู้ช่วยครูฝึก เมื่อมีความพร้อม เรือนจำควรเปิดสถานประกอบการจริง โดยใช้เป็น สถานที่ฝึกปฏิบัติงานของผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกวิชาชีพได้เรียนรู้สถานการณ์จริง

3) เรือนจำควรจัดเวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชา เนื่องจากเวลาที่ฝึกอบรมไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ก็จะทำให้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

4) ควรจัดหน่วยแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำ เกี่ยวกับอาชีพและแหล่งงาน โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดหางานให้แก่ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ และควรจัดการแข่งขันทักษะวิชาชีพต่างๆ ภายในเรือนจำ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ

5) เรือนจำควรฝึกวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และทำให้มีอาชีพภายหลังพ้นโทษ

3.1.3 ด้านการพัฒนาจิตใจ

1) เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์ในการเลื่อนชั้นแก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วม โครงการอบรมพัฒนาจิตใจ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติตนเป็นคนดี ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการจูงใจ ERG ของ Alderfer ที่กล่าวไว้ว่าความต้องการของมนุษย์มีความหลากหลาย โดยขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความต้องการแต่ละบุคคล ดังนั้น มนุษย์จึงพยายามแสวงหาที่จะตอบสนอง ความต้องการของตนเองให้สูงขึ้นเรื่อยๆ และจะตอบสนองความต้องการของตนเอง Alderfer (1972)

2) เรือนจำควรมีวัสดุ - อุปกรณ์อย่างเพียงพอ ในการอบรมพัฒนาจิตใจ โดยจัดเตรียมสื่อวีดิทัศน์ ชุดปฏิบัติการธรรม สถานที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาจิตใจ

3) เรือนจำควรจัดตำรา แบบเรียน และเอกสาร เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ ในห้องสมุดให้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนของผู้ต้องขังที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำ มีจำนวนมาก งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในด้านการพัฒนาจิตใจมีอยู่จำนวนจำกัด และไม่เพียงพอต่อความต้องการ เรือนจำควรแก้ปัญหาโดยการรับบริจาควัสดุ - อุปกรณ์จากบุคคลภายนอก

4) เรือนจำควรพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งจะ ทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สะดวกแก่การบริหารจัดการ

5) เรือนจำควรมีการรักษาจิต 5 ในเรือนจำ เพื่อขัดเกลาจิตใจผู้ต้องขัง ให้เป็นคนดี เมื่อพ้นโทษออกไปจะได้ไม่กระทำผิดซ้ำขึ้นอีก

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

3.2.1 ควรทำศึกษาเชิงประเมินผลการดำเนินงาน พัฒนาผู้ต้องขังในด้านการศึกษาด้านการฝึกวิชาชีพ และการพัฒนาจิตใจ

3.2.2 ควรศึกษาเชิงคุณภาพ แบบลงลึกถึงความต้องการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง

3.2.3 ควรทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ กับเรือนจำจังหวัดแห่งอื่นๆ

3.2.4 ควรศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการฝึกวิชาชีพ ระหว่างหน่วยงานเอกชน และเรือนจำ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงมหาดไทย. (2558). ออกตามความใน มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 16. กรมราชทัณฑ์. (2524). ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะนำเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: ราชทัณฑ์.
- กรมราชทัณฑ์. (2558). สรุปผลการดำเนินงานที่ได้รับเชิงคุณภาพของการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง. นนทบุรี: ราชทัณฑ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). การใช้SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: ชรรมสาร.
- กมล ประจวบเหมาะ. (2537). ทิศทางบริหารงานราชทัณฑ์: ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน คู่มือประพฤติ กรมราชทัณฑ์. กรมราชทัณฑ์: กรุงเทพมหานคร.
- จ่านิง อินคำ. (2545). การจัดกิจกรรมการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 5. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์.
- ดำรงศักดิ์ ต่อประเสริฐ, ร้อยตำรวจเอก. (2544). การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการตำรวจ ระดับชั้นประทวน กองตำรวจสันติบาล 1. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- นันทิ จิตสว่าง. (2541). หลักอาชญวิทยา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มูลนิธิปัญญาสงเคราะห์.
- ประเสริฐ เมฆมณี. (2525). หลักทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บพิธการพิมพ์.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2550). รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวความคิดการศึกษา (ค.ศ.1887-ค.ศ.1970) (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจน์ เพชรบุรณิน. (2528). การพัฒนาตนเอง. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และแก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2523). นนทบุรี: ราชทัณฑ์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). การวิจัยทางอาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 10) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อนงค์ทิพย์ เอกแสงศรี. (2543). การบริหารทัพยากรบุคคลภาครัฐ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการ บริหารภาครัฐ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- เริงฤทธิ์ แพรวงษ์. (2543). การศึกษาเจตคติของผู้ต้องขังต่อการฝึกวิชาชีพในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- เรียม ศรีทอง. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน: ศาสตร์แห่งการพัฒนาชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- เรือนจำจังหวัดอ่างทอง. (2558). เอกสารเผยแพร่เรือนจำจังหวัดอ่างทอง. อ่างทอง: กรมราชทัณฑ์.
- กรมราชทัณฑ์. (2559). 101ปีกรมราชทัณฑ์มุ่งคืนคนดีสู่สังคม. วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 64.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2541). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธีระและไซเท็กซ์.
- สุขวุฒิ สอนเพ็ง. (2546). ทักษะของผู้ต้องขังต่อกิจกรรมการพัฒนาในเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษราพิพัฒน์.
- สยามรัฐ สืบเนสาร. (2550). ทักษะและความต้องการของผู้ต้องขังต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ :ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร (สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2536). แผนนโยบายในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานพัฒนาพฤตินัย. (2538). พิธีลงนามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังระหว่างกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกับกรมราชทัณฑ์. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์.
- อังคณา พงศ์พนิตานนท์. (2548). ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2559). แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ ปี 2559-2562. สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th>. (ค้นวันที่ 2 พฤษภาคม 2559)
- _____. (2559). ประวัติกรมราชทัณฑ์. สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/>. (ค้นวันที่ 3 พฤษภาคม 2559)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จึงขอความร่วมมือมายังท่านเพื่อตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริง สำหรับข้อมูลที่ท่านได้ตอบแบบสอบถามชุดนี้จะนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน โดยผู้ศึกษา จะปกปิดเป็นความลับ และขอขอบคุณทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

คำอธิบายในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายปิยะพงศ์ ลองเย็น

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1.1 เพศ

ชาย หญิง

1.2 อายุ

18-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี 31 ปีขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษา

ไม่จบประถมศึกษา
 ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.)
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

1.4 สถานภาพสมรสก่อนต้องโทษ

โสด สมรส หย่า

1.5 อาชีพก่อนต้องโทษ

รับราชการ เกษตรกรรม
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป
 พนักงานบริษัทเอกชน ไม่มีอาชีพที่แน่นอน
 ประกอบธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ(ระบุ).....

1.6 ระยะเวลาที่ต้องโทษ

1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี

1.7 กำหนดโทษที่เหลือ

 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน คือ
ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 45 ข้อ ในแต่ละข้อให้ท่านพิจารณา ถึงระดับความคิดเห็นของท่าน จัดแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับ น้อยที่สุด

2. โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ และเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความต้องการ ตามความคิดเห็นของท่านตามลำดับดังนี้ โดยพิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ข้อ	ประเด็นความต้องการพัฒนาตนเอง	ระดับความต้องการพัฒนาตนเอง				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ด้านการฝึกวิชาชีพ ต้องการฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม		✓			

จากตัวอย่าง แสดงว่าท่านมีระดับความต้องการ ด้านการฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม ในเรือนจำ อยู่ในระดับมาก

ข้อ	ประเด็นความต้องการพัฒนาตนเอง	ระดับความต้องการพัฒนาตนเอง				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ด้านการศึกษา ต้องการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกกระบบ โรงเรียนในระดับ ประถมศึกษา					
2	ต้องการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกกระบบ โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย					
3	ต้องการศึกษาสายอาชีพ หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)					
4	ต้องการศึกษาสายอาชีพ หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)					
5	ต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเปิด (หลักสูตร 4 ปี)					
6	ต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเปิด หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี (กรณีจบหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง ปวส.)					
7	ต้องการให้จัดการเรียนการสอน สำหรับศึกษาทุกระดับการศึกษาใน วันเสาร์-อาทิตย์					
8	ต้องการสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติ พร้อม เครื่องมือ และอุปกรณ์ ในการศึกษา สายอาชีพ					

ข้อ	ประเด็นความต้องการพัฒนาตนเอง	ระดับความต้องการพัฒนาตนเอง				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9	ต้องการให้เรียนจำกัดเวลา การศึกษาภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ					
10	ต้องการให้เรียนจำสลับสอน ส่งเสริมการศึกษาให้กับผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง และ การศึกษาอย่างต่อเนื่องภายหลังพ้นโทษ					
11	ต้องการศึกษาต่อแบบนอกระบบ โดยทดสอบวัดความรู้หรือสอบเทียบเพื่อรับวุฒิปัตร					
12	ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอก เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน					
13	ต้องการให้เชิญอาจารย์จากสถานศึกษาภายนอก เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้การศึกษาสายอาชีพ					
14	ต้องการให้ติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนทุนในการศึกษาต่อระดับ ปริญญาตรี					
15	ต้องการให้จัดวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อภายหลังพ้นโทษ					
	ด้านการฝึกวิชาชีพ					
16	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างไม้					
17	ต้องการฝึกวิชาชีพจักสาน					

ข้อ	ประเด็นความต้องการพัฒนาตนเอง	ระดับความต้องการพัฒนาตนเอง				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
18	ต้องการฝึกวิชาชีพเลี้ยงสัตว์					
19	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างยนต์					
20	ต้องการฝึกวิชาชีพเกษตรกรรม					
21	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า					
22	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเชื่อม โลหะ					
23	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างปูน					
24	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างตัดผม					
25	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า					
26	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างเหล็กคัต					
27	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างประปา					
28	ต้องการฝึกวิชาชีพดนตรี					
29	ต้องการฝึกวิชาชีพช่างทอ					
30	ต้องการฝึกวิชาชีพทอ					
31	ต้องการฝึกวิชาชีพช่าง เครื่องปรับอากาศ					

ข้อ	ประเด็นความต้องการพัฒนาตนเอง	ระดับความต้องการพัฒนาตนเอง				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
32	ต้องการฝึกวิชาชีพทำสีรถยนต์					
33	ต้องการฝึกวิชาชีพซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ในบ้านอย่างง่าย					
34	ต้องการฝึกวิชาชีพหัตถกรรมและ สิ่งประดิษฐ์					
35	ต้องการฝึกวิชาชีพทำขนมปัง เบเกอรี่					
36	ด้านการพัฒนาจิตใจ ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ ด้าน ศาสนา เช่น จิตภาวนา ฝึกกรรมฐาน สัจธรรมสมาธิ					
37	ต้องการให้จัดอบรมพัฒนาจิตใจ เป็นกลุ่มตามประเภทของไทย					
38	ต้องการฝึกอบรมกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมลูกเสือ					
39	ต้องการฝึกอบรมด้านการพัฒนา บุคลิกภาพ และมารยาทในการอยู่ ร่วมกับสังคม					
40	ต้องการให้จัดวิทยากรมาสอนการเล่น กีฬาและนันทนาการ ที่หลากหลาย ประเภท					
41	ต้องการให้จัดกิจกรรมแข่งกีฬาใน วันหยุด					

ข้อ	ประเด็นความต้องการพัฒนาตนเอง	ระดับความต้องการพัฒนาตนเอง				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
42	ต้องการให้พระสงฆ์ หรือ ผู้นำศาสนา ภายในเขตมาช่วยสอน แนะนำการ เรียนการสอนธรรมศึกษา ฝึกอบรมจิต ภาวนาและแสดงธรรมใน วันหยุดราชการ					
43	ต้องการจัดกิจกรรมบันเทิงในวันหยุด ตามสมควร					
44	ต้องการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนา จิตใจในวันสำคัญทางศาสนา					
45	ต้องการให้มีนักสังคมสงเคราะห์มาให้ ความรู้ด้านการพัฒนาจิตใจ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง
คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ และเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น ที่ตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อเสนอแนะการพัฒนาตนเอง	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	ไม่เห็น ด้วย (1)
1	ด้านการศึกษา ควรมีหลักสูตรการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท					
2	ควรมีการวัดผล และประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน					
3	หลักสูตรการศึกษาควรจะให้ความรู้ด้านคุณธรรม และจริยธรรม					
4	เรือนจำควรให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่ตั้งใจศึกษา โดยให้เยี่ยมญาติใกล้ชิด					
5	ควรมีการเรียนการสอนในวันจันทร์-ศุกร์ ช่วงเวลา 08.30 น.-12.00 น.					
6	ด้านการฝึกวิชาชีพ เรือนจำควรมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายสาขามากกว่าวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน					
7	เรือนจำควรจัดเวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชา					

ข้อ	ประเด็นความต้องการพัฒนาตนเอง	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	ไม่เห็น ด้วย (1)
8	เรียนจําควรจัดบริการให้คำปรึกษา แนะนำอาชีพ จัดหาแหล่งงานให้ก่อน พ้นโทษ					
9	เรียนจําควรจัดการแข่งขันทักษะ วิชาชีพใน โอกาสพิเศษต่างๆ ภายใน เรือนจํา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ					
10	เรียนจําควรฝึกวิชาชีพให้สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดแรงงาน					
11	ด้านการพัฒนาจิตใจ ควรให้มีการรักษาศีล 5 ในเรือนจํา					
12	เรียนจําควรพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังตาม นโยบายของกรมราชทัณฑ์					
13	เรียนจําควรจัดตำรา แบบเรียน และ เอกสาร เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ ใน ห้องสมุดให้มากขึ้น					
14	เรียนจําควรมีวัสดุ-อุปกรณ์อย่าง เพียงพอในการอบรมพัฒนาจิตใจ					
15	เรียนจําควรให้สิทธิประโยชน์ในการ เลื่อนชั้นแก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วม โครงการ อบรมพัฒนาจิตใจ					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง
คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง
ในแต่ละด้านลงในช่องว่าง

1. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการศึกษา.....

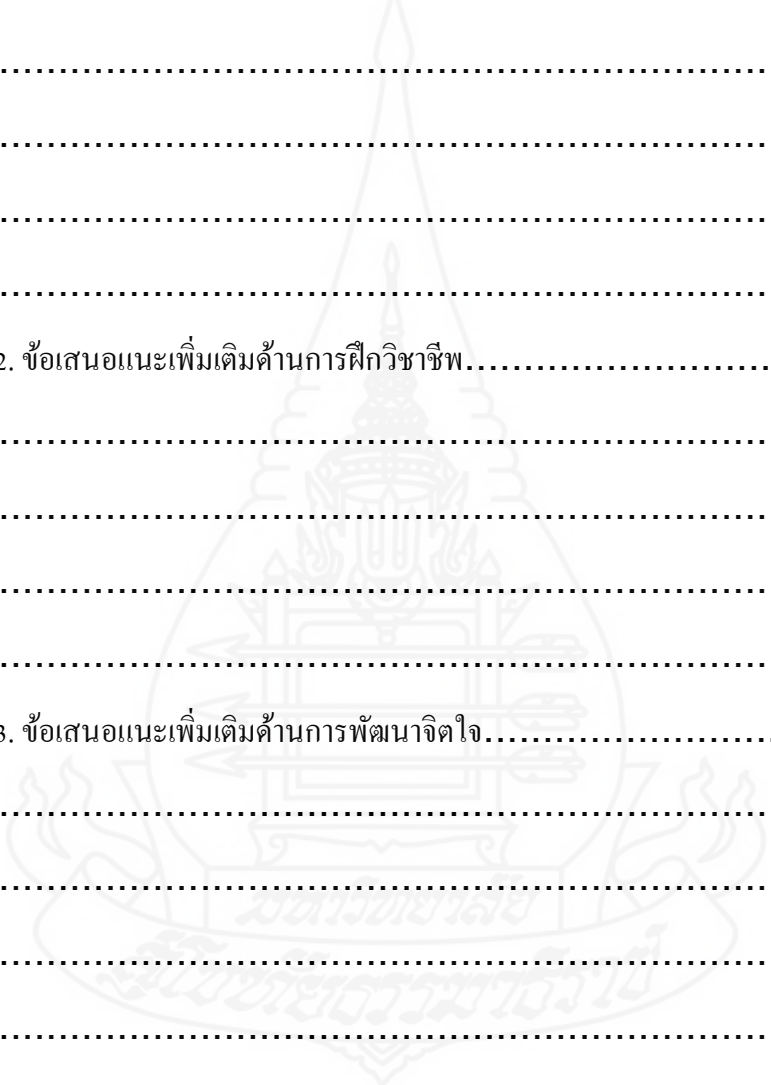
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการฝึกวิชาชีพ.....

.....
.....
.....
.....

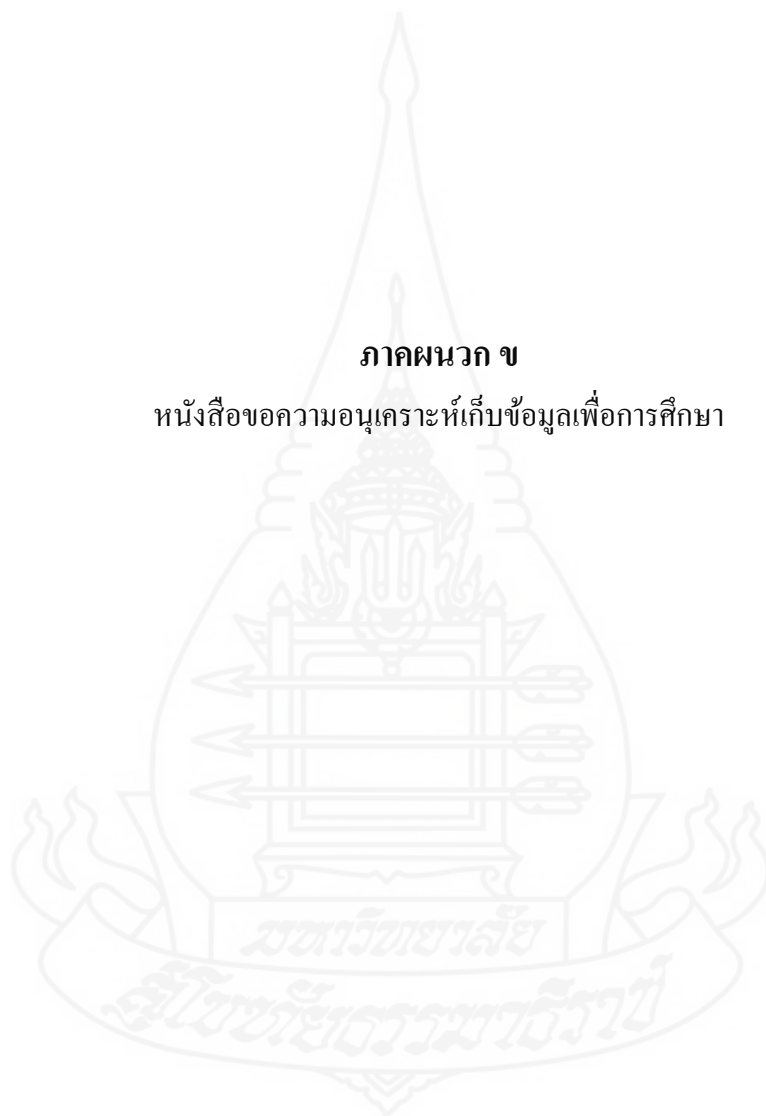
3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการพัฒนาจิตใจ.....

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา

เดือนของหนังสือ
 วันที่ 02727
 วันที่ 22 ส.ค. 2559
 เวลา 11.50 น.

ศธ ๐๕๒๒.๑๗/ม. ๒๒๕

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุมัติโครงการศึกษาและเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 เรียน ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

ด้วย นายปิยะพงศ์ ลองเย็น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง "ความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง" ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลเพื่อกรวิจัย

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงใคร่ขออนุมัติของท่านในการอนุญาตให้นายปิยะพงศ์ ลองเย็น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระโดยแบบสอบถามภายในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

- เพื่อโปรดพิจารณา
- เพื่อโปรดทราบ
- อื่นๆ.....

- ฝ่ายบริหารทั่วไป
- ฝ่ายควบคุมและทัณฑ์ปฏิบัติ
- ฝ่ายพัฒนาผู้ต้องขัง
- สำนักงานยุติธรรมจังหวัด
- อื่นๆ.....

ขอแสดงความนับถือ

นายวรรณฤทธิ์ เกษรบัว
 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
 22 ส.ค. 2559

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข็มทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

- ผอ.กองพัฒนาระบบยุติธรรม
- อ.ผอ.กองพัฒนาระบบ

(นางเสาวเพ็ญ จำปาเป่า)
 ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดอ่างทอง
 22 ส.ค. 2559

โทร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๘
 โทรสาร ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๒

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายปิยะพงศ์ ลองเย็น
วัน เดือน ปีเกิด	1 พฤศจิกายน 2524
สถานที่เกิด	อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี การจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
สถานที่ทำงาน	เรือนจำจังหวัดอ่างทอง
ตำแหน่ง	นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ

